

«ՏԵԼԵԿՈՄ Արմենիա» ԲԲԸ

**Ֆինանսական հաշվետվությունների
միջազգային ստանդարտներին
համապատասխան`
Ֆինանսական հաշվետվություններ և
անկախ աուդիտորական եզրակացություն**

31 դեկտեմբերի 2023թ.

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

Ֆինանսական հաշվետվություններ

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն	1
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն	2
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն	3
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն	4

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1 «ՏԵԼԵԿՈՄ Արմենիա» ԲԲԸ-ն և նրա գործունեությունը	5
2 Ընկերության գործառնական միջավայրը	5
3 Պատրաստման հիմքը	6
4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության էական գնահատականներ և դատողություններ	8
5 Անցում նոր կամ վերանայված ստանդարտներին և մեկնաբանություններին	10
6 Նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ	13
7 Հիմնական միջոցներ	14
8 Ներդրումային գույք	16
9 Ոչ նյութական ակտիվներ և կանխավճարներ անվերապահ օգտագործման իրավունքի (ԱՕԻ) դիմաց	17
10 Վարձակալված գույքի վրա կատարված կապիտալ ծախսեր	19
11 Տրամադրված փոխառություններ	20
12 Պաշարներ	22
13 Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր և այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ	22
14 Ժամկետային ավանդ	25
15 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	26
16 Կանոնադրական կապիտալ	26
17 Բանկային վարկեր	27
18 Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ	28
19 Ֆինանսական գործունեությունից բխող պարտավորությունների համեմատություն	30
20 Ակտիվների ապագործարկման գծով պահուստ	31
21 Առևտրային և այլ ֆինանսական կրեդիտորական պարտքեր և ստացված կանխավճարներ	32
22 Պարտավորությունների և վճարների գծով պահուստներ	32
23 Հասույթ	33
24 Վաճառքի ինքնարժեք	36
25 Այլ գործառնական եկամուտ	36
26 Ընդհանուր և վարչական ծախսեր	37
27 Իրացման ծախսեր	37
28 Այլ գործառնական ծախսեր	38
29 Ֆինանսական եկամուտ/ծախսեր	38
30 Շահութահարկ	39
31 Մեկ բաժնետոմսի գծով շահույթ	42
32 Պայմանական դեպքեր և պարտավորություններ	42
33 Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում	43
34 Կապիտալի կառավարում	49
35 Իրական արժեքի բացահայտումներ	50
36 Ֆինանսական գործիքների ներկայացում ըստ չափման կատեգորիաների	52
37 Փոխկապակցված կողմերի հետ մնացորդներ և գործարքներ	52
38 Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցող դեպքեր	54

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«ՏԵԼԵԿՈՄ Արմենիա» ԲԲԸ-ի տնօրենների խորհրդին և բաժնետերերին:

Մեր կարծիքը

Մեր կարծիքով, ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում «ՏԵԼԵԿՈՄ Արմենիա» ԲԲԸ-ի (այսուհետ՝ «Ընկերություն») ֆինանսական վիճակն առ 2023թ. դեկտեմբերի 31-ը, ինչպես նաև Ընկերության՝ այդ ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքները և դրամական միջոցների հոսքերը՝ համաձայն ՖՀՄՍ հաշվապահական ստանդարտների (այսուհետ՝ «ՖՀՄՍ»-ներ):

Աուդիտի առարկան

Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունները ներառում են.

- ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.
- այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունը.
- այդ ամսաթվին ավարտված տարվա սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը.
- այդ ամսաթվին ավարտված տարվա դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը, և
- ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության էական դրույթները և այլ բացատրական տեղեկատվություն

Կարծիքի հիմքը

Մենք աուդիտն անցկացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին («ԱՄՍ»-ներ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը նկարագրված է մեր եզրակացության «Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում:

Մենք կարծում ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Անկախություն

Մենք անկախ ենք Ընկերությունից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից թողարկված՝ Պրոֆեսիոնալ հաշվապահների վարքագրի (ներառյալ՝ Անկախության միջազգային ստանդարտների) («ՀԷՄՍԻՎ Կարգադրիք») սկզբունքների: Մենք կատարել ենք էթիկայի գծով մեր այլ պարտականությունները՝ ՀԷՄՍԻՎ Կարգադրիքին համապատասխան:

Մեր աուդիտի մոտեցումը

Ակնարկ

Եականություն	Ընկերության ընդհանուր Եականությունը, 244 մլն ՀՀ դրամ, որը ներկայացնում է շահույթի մինչև տոկոսները, հարկերը, մաշվածությունը և ամորտիզացիան («EBITDA») 2%-ը:
Աուդիտի առանցքային հարցեր	Հասույթի ճանաչում - շարժական և ֆիքսված կապի ծառայություններից ստացված հասույթի ճշգրտությունը և առաջացումը

Մեր աուդիտի նախագծման շրջանակներում մենք սահմանել ենք Եականությունը և գնահատել ենք ֆինանսական հաշվետվությունների Եական խեղաթյուրման ռիսկերը: Մասնավորապես, մենք դիտարկել ենք այն ոլորտները, որտեղ ղեկավարությունը կատարում է սուբյեկտիվ դատողություններ, օրինակ, նշանակալի հաշվապահական գնահատումների առնչությամբ, որոնք պահանջում են ենթադրություններ և իրենց Էությամբ անորոշ ապագա իրադարձությունների դիտարկում: Ինչպես մեր բոլոր աուդիտների դեպքում, մենք նաև անդրադարձել ենք ղեկավարության կողմից ներքին հսկողության շրջանցման ռիսկին, ներառյալ, ի թիվս այլ հարցերի, դիտարկել ենք, թե արդյոք առկա են կողմնակալության վկայություններ, որոնք պարունակում են խարդախության հետևանքով Եական խեղաթյուրման ռիսկ:

Մենք աուդիտի շրջանակը մշակել ենք այնպես, որ իրականացվող ընթացակարգերի ծավալը բավարար լինի կարծիք արտահայտելու ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ, որպես ամբողջություն, հաշվի առնելով Ընկերության կառուցվածքը, հաշվապահական հաշվառման գործընթացները և հսկողությունը, ինչպես նաև Ընկերության գործունեության ոլորտը:

Եականություն

Մեր աուդիտի շրջանակի վրա ազդեցություն է ունեցել մեր կողմից Եականության սկզբունքի կիրառումը: Աուդիտը նախագծվում է այնպես, որ ձեռք բերվի ողջամիտ հավաստիացում առ այն, թե արդյոք ֆինանսական հաշվետվությունները զերծ են Եական խեղաթյուրումներից: Խեղաթյուրումներ կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի հետևանքով: Խեղաթյուրումները համարվում են Եական, եթե կարելի է ողջամտորեն ակնկալել, որ դրանք առանձին, կամ միասին վերցված, կազդեն օգտագործողների՝ ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

Մեր մասնագիտական դատողության հիման վրա մենք սահմանել ենք Եականության որոշակի քանակական շեմեր, ներառյալ Ընկերության գծով ընդհանուր Եականությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար, որպես ամբողջություն, ինչպես ներկայացված է ստորև բերված աղյուսակում: Դրանց միջոցով, որակական նկատառումների հետ միասին, մենք որոշել ենք մեր աուդիտի շրջանակը և մեր աուդիտորական ընթացակարգերի բնույթը, ժամկետները և չափը, և գնահատել ինչպես առանձին, այնպես էլ միասին վերցված՝ խեղաթյուրումների ազդեցությունը, եթե առկա է, ֆինանսական հաշվետվությունների վրա, որպես ամբողջություն:

Ընկերության ընդհանուր Էականությունը	244 մլն ՀՀ դրամ
Ինչպես է այն որոշվել	EBITDA-ի 2%-ը. EBITDA-ն սահմանվում է որպես շահույթ մինչև տոկոսները, հարկերը, մաշվածությունը և ամորտիզացիան:
Էականության համեմատական մեծության որոշման հիմնավորումը	Մենք ընտրել ենք EBITDA-ն որպես հիմնական չափորոշիչ, քանի որ մեր տեսանկյունից, այն համընդհանուր ընդունելի չափանիշ է, որի միջոցով օգտագործողները սովորաբար գնահատում են Ընկերության կատարողական արդյունքները: Մենք ընտրել ենք 2%-ը, ինչը համապատասխանում է տվյալ ոլորտում շահույթ հետապնդող ընկերությունների համար օգտագործվող քանակական Էականության շեմերին:

Աուդիտի առանցքային հարցեր

Աուդիտի առանցքային հարցերն այն հարցերն են, որոնք, ըստ մեր մասնագիտական դատողության, առավել նշանակալի են եղել ընթացիկ ժամանակաշրջանի ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի ընթացքում: Այդ հարցերը դիտարկվել են ընդհանուր առմամբ ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համատեքստում և հաշվետվությունների վերաբերյալ կարծիքի ձևավորման համար, և մենք չենք արտահայտում առանձին կարծիք այդ հարցերի վերաբերյալ:

Աուդիտի առանցքային հարց

Հասույթի ճանաչում - շարժական և ֆիքսված կապի ծառայություններից ստացված հասույթի ճշգրտությունը և առաջացումը

Համապատասխան բացահայտումների համար տես ֆինանսական հաշվետվությունների Ծանոթագրություն 23-ը:

Ընկերության շարժական և ֆիքսված կապի ծառայություններից (որոնք ներառում են՝ ձայնային, տվյալների փոխանակում, ինտերնետ, տարանցիկ և այլն) ընդհանուր հասույթը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար կազմել է 25,917 միլիոն ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 27,393 միլիոն ՀՀ դրամ), որը իրենից ներկայացնում է համեմատաբար փոքր գործարքների բարձր ծավալ, բազմաթիվ գնագոյացման պլանների համադրությամբ:

Այս նշանակալի հողվածը, գումարային արտահայտությամբ, ենթակա է զգալի ներհատուկ ռիսկի՝ շարժական և ֆիքսված կապի ծառայությունների գծով ճանաչված ստացված հասույթի ճշգրտության և առաջացման առումով, հաշվի առնելով.

- շարժական և ֆիքսված կապի ծառայություններից ստացված հասույթի որոշման և պատշաճ հաշվառման համար անհրաժեշտ վճարումների, գործընթացների և վերահսկողության բարդությունը. և
- բիզնեսի և սակագնային մոդելների (այդ թվում՝ սակագնային պլանների, հաճախորդների զեղչերի և խթանների) մշտապես փոփոխական բնույթի ազդեցությունը:

Նման ծավալները և բարդության աստիճանը պահանջում են աուդիտի ընթացքում ուշադրության և ջանքերի նշանակալի կենտրոնացում հսկողության և էականության ստուգման ընթացակարգերի ուղղությամբ, որոնց իրականացումը պահանջվում է շարժական և ֆիքսված կապի ծառայություններից ստացված հասույթի ճշգրտությունը և առաջացումը հավաստելու համար: Որպես այդպիսին, մենք սա համարում ենք աուդիտի առանցքային հարց:

Ինչպես է աուդիտի առանցքային հարցը դիտարկվել մեր աուդիտի ընթացքում

Մեր աուդիտորական ընթացակարգերը ներառել են ներքին վերահսկողության ընտրանքային թեստավորում և էականության ընթացակարգերի իրականացում, որոնք, մասնավորապես, ընդգրկել են հետևյալը.

- Բաժանորդների հաշվառման և այլ համապատասխան օժանդակ համակարգերը ընդգրկող SS միջավայրի, ներառյալ փոփոխությունների կառավարման և հասանելիության սահմանափակման ընթացակարգերի գնահատում և թեստավորում:
- Շարժական և ֆիքսված կապի ծառայություններից ստացվող հասույթի և դեբիտորական պարտքերի բիզնես գործընթացի գծով ներքին հսկողության նախագծման և գործառնական արդյունավետության թեստավորում:
- Բաժանորդների ցանցով արձանագրված ակտիվության ամբողջական մշակման գործընթացի ընտրանքային թեստավորում՝ սկսած բաժանորդների ներգրավման գործունեությունից մինչև հաշվառման համակարգեր և գլխավոր մատյան:
- Հաշվառման համակարգում մեխանիկական եղանակով կատարվող ճշգրտումների ընտրանքային թեստավորում՝ համապատասխան ներքին օժանդակ փաստաթղթերի ստուգման և ՖՀՄՍ-ներին դրանց համապատասխանության գնահատման միջոցով:
- Կանխավճարային բաժանորդների ակտիվության ճշգրտությունը հավաստելու նպատակով ընտրանքային թեստավորում՝ գնահատելով մատուցված ծառայությունների բնույթը և կիրառվող սակագնի համապատասխանությունը:
- Բաժանորդների առկայության հավաստում պայմանագրերի վերանայման միջոցով:
- Շարժական կապի ծառայությունների դիմաց ստացված հատուցման համադրում շարժական կապի բաժանորդների գծով ճանաչված հասույթի ընդհանուր գումարի հետ:
- Ընկերության ցանցում անկախ բաժանորդների դեպքերի ստեղծում և այդ դեպքերի համադրում հաշվառված և ձևակերպված գումարների հետ:

Այլ տեղեկատվություն

Այլ տեղեկատվության համար պատասխանատու է ղեկավարությունը: Այլ տեղեկատվությունը ներառում է տարեկան հաշվետվությունը (սակայն չի ներառում ֆինանսական հաշվետվությունները և դրանց վերաբերյալ մեր աուդիտորական եզրակացությունը):

Ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ մեր կարծիքը չի ներառում այլ տեղեկատվությունը, և մենք այդ տեղեկատվության վերաբերյալ չենք արտահայտելու որևէ տեսակի հավաստիացման եզրահանգում:

Ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի առնչությամբ մեր պատասխանատվությունն է ծանոթանալ վերոնշյալ այլ տեղեկատվությանը, և այդպիսով դիտարկել, թե արդյոք առկա է էական անհամապատասխանություն այլ տեղեկատվության և ֆինանսական հաշվետվությունների կամ աուդիտի ընթացքում մեր կողմից ձեռք բերված տվյալների միջև, և արդյոք այլ տեղեկատվությունը առերևույթ պարունակում է էական խեղաթյուրումներ:

Եթե մեր կատարած աշխատանքի հիման վրա մենք եզրահանգենք, որ առկա է տվյալ այլ տեղեկատվության էական խեղաթյուրում, մենք պարտավոր ենք հաղորդել այդ փաստը: Այս առնչությամբ հաղորդման ենթակա փաստեր չկան:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ-ների համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որը, ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Ընկերության անընդհատ գործելու կարողության գնահատման, համապատասխան դեպքերում անընդհատության հետ կապված հարցերի բացահայտման և Ընկերության գործունեության անընդհատության ենթադրության հիման վրա հաշվետվությունների պատրաստման համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ղեկավարությունը մտադիր է լուծարել Ընկերությունը, դադարեցնել գործունեությունը կամ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձինք պատասխանատու են Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ ֆինանսական հաշվետվությունները՝ ամբողջությամբ վերցրած, զերծ են խարդախության կամ սխալների հետևանքով առաջացող էական խեղաթյուրումներից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, սակայն այն չի երաշխավորում, որ ԼՄՍ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտը միշտ կբացահայտի էական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի հետևանքով, և համարվում են էական, երբ ողջամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին կամ միասին վերցրած, կարող են ազդեցություն ունենալ օգտագործողների կողմից այդ ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՄ-ներին համապատասխան աուդիտի շրջանակներում, մենք աուդիտի ողջ ընթացքում կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն, մենք.

- Որոշում և գնահատում ենք ֆինանսական հաշվետվություններում խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումների ռիսկը, մշակում և իրականացնում ենք այդ ռիսկերին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր աուդիտորական կարծիքը արտահայտելու համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկն ավելի բարձր է սխալի հետևանքով առաջացածի համեմատ, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել դավադրություն, կեղծիք, դիտավորյալ բացթողումներ, խեղաթյուրումներ կամ ներքին վերահսկողության շրջանցում:
- Ձեռք ենք բերում պատկերացում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, բայց ոչ Ընկերության ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու նպատակով:
- Գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և համապատասխան բացահայտումների ողջամտությունը:
- Եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելը, և հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք՝ արդյոք առկա է էական անորոշություն ղեպքերի կամ իրավիճակների վերաբերյալ, որոնք կարող են նշանակալի կասկած հարուցել Ընկերության գործունեության անընդհատությունը պահպանելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, մենք պարտավոր ենք մեր աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել ֆինանսական հաշվետվություններում համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդպիսի բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա ղեպքերը կամ իրավիճակները կարող են հանգեցնել նրան, որ Ընկերությունը դադարեցնի անընդհատության սկզբունքով գործունեությունը:
- Գնահատում ենք ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, այդ թվում՝ բացահայտումները ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների ու ղեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց, ի թիվս այլ հարցերի, հաղորդում ենք աուդիտորական առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Մենք նաև ներկայացնում ենք կառավարման օղակներում գտնվող անձանց, որ մենք կատարել ենք անկախության վերաբերյալ համապատասխան էթիկական պահանջները, և նրանց հաղորդում ենք բոլոր այն հարաբերությունների այլ հարցերի մասին, որոնք կարող են ողջամտորեն ընկալվել որպես մեր անկախության վրա ազդեցություն ունեցող, և անհրաժեշտության դեպքում, ձեռնարկվում են գործողություններ՝ սպառնալիքները վերացնելու կամ երաշխիքներ կիրառելու ուղղությամբ:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց հաղորդված հարցերից մենք առանձնացնում ենք այն հարցերը, որոնք համարվել են առավել նշանակալի ընթացիկ ժամանակաշրջանի ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի ընթացքում և հետևաբար հանդիսանում են աուդիտի առանցքային հարցեր: Մենք նկարագրում ենք այդ հարցերը մեր աուդիտորական եզրակացությունում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ օրենքով կամ կարգավորող ակտերով արգելված է այդպիսի հարցերի հրապարակային բացահայտումը, կամ, խիստ բացառիկ հանգամանքներում, մենք գտնում ենք, որ տվյալ հարցը աուդիտորական եզրակացությամբ ներկայացնելը նպատակահարմար չէ, քանի որ կարելի է ողջամտորեն ակնկալել, որ նման ներկայացման բացասական հետևանքները կգերակշռեն դրա հանրային շահ պարունակող օգուտները:

Այս անկախ աուդիտորական եզրակացության համար հիմք հանդիսացած աուդիտորական աշխատանքների գծով գործընկերը Նիտո Կադագիշվիլին է:

Նիտո Կադագիշվիլի
Տնօրեն

Երևան, Հայաստանի Հանրապետություն
26 ապրիլի 2024թ.

PricewaterhouseCoopers Armenia LLC

«ՏԵԼԵԿՈՍ Արմենիա» ԲԲԸ
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն

Հազ. ՀՀ դրամ	Ծան.	31 դեկտեմբերի 2023թ.	31 դեկտեմբերի 2022թ.
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	7	24,949,814	21,578,740
Ներդրումային գույք	8	6,205,118	5,927,067
Ոչ նյութական ակտիվներ	9	6,343,574	4,285,274
Կանխավճարներ՝ անվերապահ օգտագործման իրավունքի (ԱՕԻ) դիմաց	9	352,888	211,591
Վարձակալված գույքի վրա կատարված կապիտալ ծախսեր	10	1,069,659	1,196,571
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	18	5,556,175	3,507,709
Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով	7	4,158,237	986,708
Տրամադրված վարկեր	11	17,970,410	17,249,248
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	30	1,739,368	2,700,097
Հետաձգված ծախսեր		45,171	30,166
Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ	13	1,324,689	2,018,779
Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ		69,715,103	59,691,950
Ընթացիկ ակտիվներ			
Պաշարներ	12	882,002	608,905
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	13	9,005,309	8,203,651
Շահութահարկի գծով ընթացիկ կանխավճարներ	30	269,728	269,728
Այլ հարկային ակտիվներ		194,460	69,573
Հետաձգված ծախսեր		44,726	45,608
Ժամկետային ավանդ	14	1,371,537	823,885
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	15	989,762	615,800
Վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվներ		-	60,070
Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ		12,757,524	10,697,220
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԱԿՏԻՎՆԵՐ		82,472,627	70,389,170
ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ			
Կանոնադրական կապիտալ	16	22,837,709	18,837,709
Էմիսիոն եկամուտ	16	4,240,000	-
Չբաշխված շահույթ		10,770,742	9,672,304
Պահուստային կապիտալ		3,425,656	2,825,656
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ		41,274,107	31,335,669
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ			
Բանկային վարկեր	17	17,177,719	17,465,550
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	18	4,514,453	3,166,781
Ակտիվների ապագործարկման գծով պահուստ	20	1,563,669	1,405,246
Հետաձգված եկամուտ		22,507	28,277
Ընդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		23,278,348	22,065,854
Ընթացիկ պարտավորություններ			
Բանկային վարկեր	17	1,819,436	868,767
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	18	1,811,652	1,067,167
Առևտրային և այլ ֆինանսական կրեդիտորական պարտքեր	21	8,402,202	8,523,257
Պարտավորությունների և վճարների գծով պահուստներ	22	-	413,508
Հետաձգված եկամուտ		21,213	30,038
Աշխատավարձի գծով կրեդիտորական պարտքեր		1,084,329	981,842
Ստացված կանխավճարներ	21	4,140,492	4,673,871
Այլ հարկային պարտավորություններ		640,848	429,197
Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ		17,920,172	16,987,647
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		41,198,520	39,053,501
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ և ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ		82,472,627	70,389,170

Հաստատված է թողնվելու համար և ստորագրվել է 2024թ. ապրիլի 26-ին:

Հայկ Եսայան
 Գլխավոր տնօրեն

Տարևիկ Գևորգյան
 Գլխավոր հաշվապահ

«ՏԵԼԵԿՈՄ Արմենիա» ԲԲԸ

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն

Հազ. ՀՀ դրամ	Ծան.	2023թ.	2022թ.
Շարժական կապի ծառայությունների մատուցումից հասույթ	23	16,630,805	16,112,680
Ֆիքսված կապի ծառայությունների մատուցումից հասույթ	23	12,555,615	14,670,395
Սարքավորումների իրացումից հասույթ	23	2,859,222	3,063,207
Այլ հասույթ	23	1,976,511	730,396
Ընդամենը հասույթ		34,022,153	34,576,678
Ծառայությունների ինքնարժեք	24	(19,661,497)	(19,722,491)
Իրացված սարքավորումների ինքնարժեք	24	(2,774,162)	(2,907,845)
Ընդամենը վաճառքի ինքնարժեք		(22,435,659)	(22,630,336)
Համախառն շահույթ		11,586,494	11,946,342
Ներդրումային գույքի իրական արժեքի ճշգրտումից զուտ օգուտ	8	152,207	5,427,831
Այլ գործառնական եկամուտ	25	1,541,825	2,002,531
Ընդհանուր և վարչական ծախսեր	26	(4,600,032)	(4,232,133)
Իրացման ծախսեր	27	(3,323,955)	(3,287,590)
Այլ գործառնական ծախսեր	28	(544,204)	(1,099,780)
Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկումից զուտ կորուստ/ (արժեզրկման հակադարձում)		617,576	(122,265)
Գործառնական շահույթ		5,429,911	10,634,936
Ֆինանսական եկամուտ	29	2,468,017	1,855,985
Ֆինանսական ծախսեր	29	(2,475,663)	(1,540,089)
Արտարժույթի փոխարկումից վնաս հանած օգուտ		(186,724)	(460,410)
Շահույթ նախքան հարկումը		5,235,541	10,490,422
Շահութահարկի գծով ծախս	30	(708,822)	(1,813,122)
ՏԱՐԿԱ ՇԱՀՈՒՅԹ		4,526,719	8,677,300
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՏԱՐԿԱ ՀԱՄԱՊԱՐՓԱԿ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԸ		4,526,719	8,677,300
Բազային և նոսրացված շահույթ մեկ սովորական բաժնետոմսի գծով (արտահայտված ՀՀ դրամով` մեկ բաժնետոմսի դիմաց)	31	21.72	46.06

«ՏԵԼԵԿՈՄ Արմենիա» ԲԲԸ
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն

Հազ. ՀՀ դրամ	Կանոնա- դրական Ծան. կապիտալ	Էմիսիոն Եկամուտ	Զբաղիված շահույթ	Պահուս- տային կապիտալ	Ընդամենը
Մնացորդն առ 1 հունվարի 2022թ.	18,837,709	-	2,195,699	2,825,656	23,859,064
2022թ. շահույթ	-	-	8,677,300	-	8,677,300
Ընդամենը 2022թ. համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	8,677,300	-	8,677,300
2022թ. ընթացքում մայր ընկերության դեբիտորական պարտքի՝ իրական արժեքով ճանաչման ազդեցությունը	13	-	(889,764)	-	(889,764)
2022թ. ընթացքում մայր ընկերությանը տրված վարկերի իրական արժեքով ճանաչման ազդեցությունը	11	-	(2,121,269)	-	(2,121,269)
Ֆինանսական երաշխիքի ապաճանաչում	33	-	1,546,770	-	1,546,770
Հետաձգված հարկի ազդեցությունը սեփական կապիտալում ճանաչված գործարքների վրա	30	-	263,567	-	263,567
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	18,837,709	-	9,672,304	2,825,656	31,335,669
2023թ. շահույթ	-	-	4,526,719	-	4,526,719
Ընդամենը 2023թ. համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	4,526,719	-	4,526,719
Առևտրային դեբիտորական պարտքերի զեղչման ազդեցությունը	-	-	(71,575)	-	(71,575)
Մայր ընկերությանը տրված փոխառությունների փոփոխման ազդեցությունը	11	-	3,762,617	-	3,762,617
Հետաձգված հարկի ազդեցությունը սեփական կապիտալում արտացոլված գործարքների վրա	30	-	(251,908)	-	(251,908)
Սովորական բաժնետոմսերի թողարկում	16	4,000,000	4,240,000	(267,417)	7,972,583
Վճարված շահաբաժիններ	16	-	-	(6,000,000)	(6,000,000)
Պահուստային կապիտալի ճանաչում	-	-	(600,000)	600 000	-
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	22,837,709	4,240,000	10,770,742	3,425,656	41,274,107

«ՏԵԼԵԿՈՄ Արմենիա» ԲԲԸ
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն

Հազ. ՀՀ դրամ	Ծան.	2023թ.	2022թ.
Դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից			
Հաճախորդներից ստացված դրամական միջոցներ		35,026,237	34,286,800
Ստացված տոկոսներ		118,898	44,125
Վճարված տոկոսներ		(2,215,152)	(1,472,218)
Դրամական միջոցներ վարձակալությունից		1,813,478	896,726
Դրամական միջոցներ այլ գործառնական գործունեությունից		458,301	940,651
Ծառայությունների մատուցման գծով վճարումներ		(12,240,275)	(10,831,434)
Վճարումներ աշխատակիցներին		(7,313,296)	(7,405,889)
Վճարված շահույթահարկ		-	(21,653)
Շահույթահարկից բացի այլ հարկեր		(4,386,416)	(4,501,253)
Պաշարների մատակարարներին վճարումներ		(2,950,048)	(3,694,049)
Գործուղումների համար կատարվող վճարներ		(32,844)	(52,447)
Այլ գործունեության գծով վճարված դրամական միջոցներ		(175,819)	(7,790)
Գործառնական գործունեությունից զուտ դրամական միջոցներ		8,103,064	8,181,569
Դրամական միջոցների հոսքեր ներդրումային գործունեությունից			
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում		(15,037,971)	(10,225,279)
Հիմնական միջոցների վաճառքից մուտքեր		1,612,291	1,874,723
Տրամադրված փոխառությունների դիմաց մարումներ	11	6,000,000	297,697
Մայր ընկերությանը տրված փոխառություններ	11	-	(10,357,819)
Բանկային ավանդների մարում		1,617,000	-
Բանկային ավանդների ներդրում		(2,159,459)	(822,000)
Ներդրումային գործունեությամբ օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ		(7,968,139)	(19,232,678)
Դրամական միջոցների հոսքեր ֆինանսական գործունեությունից			
Ստացված վարկեր	19	1,580,280	20,524,762
Վարկերի մարում	19	(1,579,400)	(8,786,288)
Վճարված շահաբաժիններ	16	(6,000,000)	-
Սովորական բաժնետոմսերի թողարկումից մուտքեր		8,240,000	-
Վարձակալության մայր գումարի մարումներ	19	(2,005,269)	(1,387,683)
Ֆինանսական գործունեությունից զուտ դրամական միջոցներ		235,611	10,350,791
Փոխարժեքային տարբերությունների ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		3,426	(150,942)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ փոփոխություն		373,962	(851,260)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեսկզբին	15	615,800	1,467,060
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեվերջին	15	989,762	615,800

5-54 Էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները հանդիսանում են սույն ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասը:

1 «ՏԵԼԵԿՈՍ Արմենիա» ԲԲԸ-ն և նրա գործունեությունը

«ՏԵԼԵԿՈՍ Արմենիա» ԲԲԸ-ի (այսուհետ՝ «Ընկերություն») սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

Ընկերությունը ստեղծվել և իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետությունում: Այն հանդիսանում է բաց բաժնետիրական ընկերություն՝ բաժնետոմսերով սահմանափակված պատասխանատվությամբ, և ստեղծվել է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը համապատասխան:

Ընկերությունն ի սկզբանե հիմնադրվել է 1995թ.-ին որպես «ԱրմենՏել» պետական խոշոր բաժնեմասնակցությամբ ձեռնարկություն՝ կառավարության որոշմամբ լիազորվելով հանդես գալու որպես Հայաստանի Հանրապետությունում հեռահաղորդակցության ինտեգրված ծառայությունների առաջին և միակ մատակարարը: 2006թ. «ԱրմենՏել»-ը դարձել է հեռահաղորդակցության միջազգային ընկերության՝ «VEON» ՍՊԸ-ի (նախկին «ՎիմպելԿոմ» ՍՊԸ-ի, որը 2017թ.-ին վերաբրենդավորվել է որպես «ՎԵՈՆ») դուստր ձեռնարկություն՝ հրաժարվելով ծառայությունների մատուցման օրենքով սահմանված մենաշնորհային իրավունքներից, մինչև 2008թ. լիովին ինտեգրվել է «Բիլայն» ապրանքանիշին՝ գործունեությունը շարունակելով «Բիլայն Արմենիա» անվանման ներքո: 2020թ. «ՎԵՈՆ»-ը օտարել է «Բիլայն»-ի ամբողջ մասնաբաժինը՝ վաճառելով այն «ԹԻՄ» ՍՊԸ-ին: 2020թ. հոկտեմբերի 28-ին Ընկերության 100% բաժնետոմսերը վաճառվել են «ԹԻՄ» ՍՊԸ-ին, որը Հայաստանի Հանրապետությունում գրանցված ընկերություն է: 2020թ. նոյեմբերի 16-ին «ՎԵՈՆ Արմենիա» ՓԲԸ-ն վերանվանվել է «ՏԵԼԵԿՈՍ Արմենիա» ՓԲԸ-ի: 2021թ. դեկտեմբերի 30-ին «ԹԻՄ» ՍՊԸ-ն վերակազմակերպվել է «ԹԻՄ» ՓԲԸ-ի: 2023թ. ապրիլի 11-ին Ընկերությունը ՓԲԸ-ից վերակազմավորվել է ԲԲԸ-ի: 2023թ. հունիսի 2-ին Ընկերությունը մեկնարկել է նախնական հրապարակային ցուցակման (IPO) գործընթաց Հայաստանի ֆոնդային բորսայում և 2023թ. հունիսի 7-ից հոկտեմբերի 31-ն ընկած ժամանակահատվածում թողարկել է 40 միլիոն բաժնետոմս՝ 8 միլիարդ 240 միլիոն ՀՀ դրամ ընդհանուր արժեքով:

2023թ. և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության անմիջական մայր ընկերությունն էր «ԹԻՄ» ՍՊԸ-ն, և Ընկերության վերջնական վերահսկողությունն իրականացնում էին Հայկ և Ալեքսանդր Եսայան եղբայրները:

Հիմնական գործունեությունը. 2022թ. մայիսից ընկերությունը գործում է «Թիմ» ապրանքանիշի ներքո: Ընկերության հիմնական շահույթ գոյացնող գործունեությունը բջջային և ֆիքսված հեռահաղորդակցության ծառայությունների մատուցումն է և հաճախորդներին սարքավորումների վաճառքը:

Ընկերության կառավարումն իրականացվում է բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի, տնօրենների խորհրդի և Ընկերության գործադիր մարմնի միանձնյա ղեկավարի՝ գործադիր տնօրենի կողմից:

Իրավաբանական հասցեն և գործունեության վայրը. Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան, 0014, Ազատության պողոտա 24/1: Ընկերության գործունեության հիմնական վայրը Հայաստանի Հանրապետության տարածքն է:

2 Ընկերության գործառնական միջավայրը

Հայաստանի Հանրապետության տնտեսությունը ցուցաբերում է զարգացող շուկաներին բնորոշ որոշակի հատկանիշներ: Իրավական, հարկային և օրենսդրական դաշտը շարունակում է զարգանալ և ենթարկվել հաճախակի փոփոխությունների, և կարող է ունենալ տարաբնույթ մեկնաբանումներ, տես Ծան. 32: Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական միջավայրի վրա էական ազդեցություն ունի Ռուսաստանի Դաշնությունում գործարար ակտիվության մակարդակը, և Ռուսաստանի Դաշնությունից դեպի Հայաստանի Հանրապետություն դրամական միջոցների հոսքերը: Հետևաբար, գործարար շրջանառության անկումը, արժեթղթերի շուկայի անկայունությունը և Ռուսաստանի Դաշնության առջև ծառայած այլ ռիսկերը կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսական և կորպորատիվ ոլորտների վրա:

2 Ընկերության գործառնական միջավայրը (շարունակություն)

Պատերազմ Ռուսաստանի և Ուկրաինայի միջև. Ընդհանուր առմամբ, ակնկալվում է, որ պատերազմը համատարած ազդեցություն կունենա համաշխարհային տնտեսության վրա, օրինակ՝ ապրանքների գների աճի, նավթի/գազի/ածխի հնարավոր պակասի, բիզնեսի խափանումների և այլ միջոցներով: Պատերազմի սկզբում Ընկերությունն իր բաղադրիչների, ներառյալ ցանցային սարքավորումների և արբանյակային կապի և ծառայությունների առումով օգտվում էր հակամարտությունում ներգրավված երկրներից: Մատակարարման շղթաները խաթարվել են, և Ընկերությունը հանդիպել է գործառնական մարտահրավերների հատկապես շարժական սարքավորումների ոլորտում: 2022թ. կեսերին Ընկերությունը բանակցել է այլընտրանքային լոգիստիկ լուծումների վերաբերյալ: Ռուսմիսի տեսանկյունից պատերազմը Եական ազդեցություն չի ունեցել Հայաստանի հեռահաղորդակցության մատակարարների և Ռուսաստանում, Ուկրաինայում կամ այլ երկրներում նրանց գործընկերների միջև կնքված համաձայնագրերի և գործընկերության վրա: Հեռահաղորդակցության ոլորտը հիմնված է ներդրումների և զարգացման համար կայուն և բարենպաստ բիզնես միջավայրի վրա: Եթե պատերազմը առաջացնի տարածաշրջանային անկայունություն, այն կարող է սահմանափակել օտարերկրյա ներդրումները և դանդաղեցնել ենթակառուցվածքների ընդլայնման, տեխնոլոգիական վերազինման և Հայաստանում նոր ծառայությունների ներդրման առաջընթացը:

2023թ. Հայաստանի տնտեսությունը դրսևորել է դրական դինամիկա: Նման դինամիկայի համար նաև նպաստավոր են եղել համաշխարհային տնտեսության վերականգնումը և համաշխարհային ապրանքային շուկաներում գների բարձրացումը: Այդուհանդերձ, Հայաստանում և գլոբալ որոշ շուկաներում գների բարձրացումը նաև նպաստում է Հայաստանում գնաճին:

Ներկայիս տնտեսական իրավիճակի երկարաժամկետ ազդեցությունները դժվար է կանխատեսել, և ղեկավարության ընթացիկ ակնկալիքներն ու գնահատականները կարող են տարբերվել իրական արդյունքից:

Ակնկալվող պարտքային կորուստներ. Ընկերության վարկերի, դեբիտորական պարտքերի և համանման ակտիվների ակնկալվող պարտքային կորուստների չափման նպատակով Ընկերությունն օգտագործում է հիմնավորելի կանխատեսումային տեղեկատվություն, ներառյալ մակրոտնտեսական ցուցանիշների կանխատեսումներ: Այնուամենայնիվ, ինչպես ցանկացած տնտեսական կանխատեսումներում, այս կանխատեսումների գծով ևս՝ ենթադրությունները և դրանց տեղի ունենալու հավանականությունը բնորոշվում է անորոշության բարձր աստիճանով, ուստի փաստացի արդյունքները կարող են Եապես տարբերվել կանխատեսումներից: Ծանոթագրություն 33-ը ներառում է ավելի մանրամասն տեղեկատվություն այն մասին, թե ինչպես է Ընկերությունը կանխատեսումային տեղեկատվությունը ներառել ակնկալվող պարտքային կորուստների չափման մոդելներում:

3 Պատրաստման հիմքը

Պատրաստման հիմքը. Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են ՖՀՄ Չափապահական Ստանդարտների (այսուհետ՝ «ՖՀՄ») պահանջներին համապատասխան, սկզբնական արժեքի հիմունքով՝ փոփոխված իրական արժեքի հիմունքով ֆինանսական գործիքների սկզբնական ճանաչման, և ներդրումային գույքի, իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների վերագնահատման արդյունքում: Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակով կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության Եական սկզբունքները ներկայացված են յուրաքանչյուր համապատասխան Ծանոթագրությունում: Այս սկզբունքները հետևողականորեն կիրառվել են բոլոր հաշվետու ժամանակաշրջանների համար, եթե այլ կերպ նշված չէ:

ՖՀՄ-ին համապատասխան ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման համար պահանջվում են հաշվապահական հաշվառման Եական գնահատումներ: Բացի այդ, Ընկերության հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ժամանակ ղեկավարությանն անհրաժեշտ է առաջընդդրվել իր դատողություններով: Այն ոլորտները, որոնք ենթադրում են դատողությունների կամ բարդության ավելի բարձր աստիճան, կամ այն ոլորտները, որտեղ ենթադրություններն ու գնահատականները Եական են ֆինանսական հաշվետվությունների համար, բացահայտված են Ծանոթագրություն 4-ում:

3 Պատրաստման հիմքը (շարունակություն)

Անընդհատության հիմունք. Ղեկավարության կողմից սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են անընդհատության հիմունքով: Այս դատողությունը կատարելիս ղեկավարությունը հաշվի է առել Ընկերության ֆինանսական դիրքը, ընթացիկ մտադրությունները, գործառնությունների շահութաբերությունը և ֆինանսական ռեսուրսների հասանելիությունը: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության ընթացիկ պարտավորությունները գերազանցում են ընթացիկ ակտիվները 5,162,648 հազ. ՀՀ դրամի չափով (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 6,290,427 հազ. ՀՀ դրամի չափով և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 6,922,286 հազ. ՀՀ դրամի չափով): Առաջիկա 12 ամիսների համար դրամական միջոցների հոսքերի կանխատեսումը ցույց է տալիս, որ Ընկերությունը կկարողանա կատարել վճարային պարտավորությունները դրանց մարման ժամկետներում, և ակնկալվում է, որ զուտ գործառնական դրամական միջոցների հոսքերը բավարար կլինեն կարծաժամկետ իրացվելիության կարիքները բավարարելու համար: Ընկերությունը կանոնավոր բանակցություններ է վարում մատակարարների հետ՝ վճարման ավելի լավ պայմաններ ստանալու համար: Այս հանգամանքները, ի թիվս այլ գործոնների, օրինակ՝ վերջին 3 տարիների ընթացքում շրջանառու կապիտալի գործակցի շարունակական բարելավումը, ղեկավարությանը հնարավորություն են տալիս համարել, որ տեսանելի ապագայում Ընկերությունը կշարունակի գործել անընդհատության հիմունքով և կատարել իր ֆինանսական պարտավորությունները:

Արտարժույթի փոխարկում. Ընկերության ֆունկցիոնալ արժույթը և Ընկերության հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթն է՝ ՀՀ դրամը:

Դրամական ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ «ՀՀ ԿԲ») պաշտոնական փոխարժեքով:

Գործարքների վճարումները կատարելու և դրամական ակտիվները և պարտավորությունները ՀՀ ԿԲ-ի՝ տարեվերջի պաշտոնական փոխարժեքով ֆունկցիոնալ արժույթի փոխարկելու արդյունքում ստացված՝ արտարժույթի փոխարկումից օգուտը կամ վնասը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Գործառնական գործունեության արտարժույթային ազդեցությունները առանձնացվում և ներկայացվում են Այլ գործառնական եկամուտներ և Այլ գործառնական ծախսեր (Ծան. 25, 28), փոխառությունների վրա արտարժույթի փոխարժեքային ազդեցությունները ուղղակիորեն ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի մասին հաշվետվությունում: Տարեվերջի փոխարժեքով փոխարկումը չի կիրառվում ոչ դրամական հոդվածների նկատմամբ, որոնք չափվում են սկզբնական արժեքով: Արտարժույթով արտահայտված և իրական արժեքով չափված ոչ դրամական հոդվածները փոխարկվում են իրական արժեքի որոշման ամսաթվի դրությամբ հաստատված փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված և իրական արժեքով չափվող ոչ դրամական հոդվածների վրա արտարժույթի փոխարժեքի ազդեցությունը գրանցվում է որպես իրական արժեքի շահույթի կամ վնասի մաս: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված մնացորդների փոխարկման համար օգտագործվող հիմնական փոխարժեքներն են՝ 1 ԱՄՆ դոլար = 404.79 ՀՀ դրամ, 1 եվրո = 447.90 ՀՀ դրամ, 1 ՌԴ ռուբլի = 4.50 ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 1 ԱՄՆ դոլար = 393.57 ՀՀ դրամ, 1 եվրո = 420.06 ՀՀ դրամ: 1 ՌԴ ռուբլի = 5.59 ՀՀ դրամ):

Սեզմենտների հաշվառում. Գործառնական սեզմենտները ներկայացվում են Ընկերության գլխավոր գործադիր մակարդակում որոշում կայացնող անձին ներկայացվող ներքին հաշվետվություններին համապատասխան եղանակով: Գլխավոր գործադիր մակարդակում որոշում կայացնող անձը պատասխանատու է ռեսուրսների բաշխման և գործառնական սեզմենտների կատարողական արդյունքների գնահատման համար: Հաշվետու սեզմենտները, որոնց հասույթը, արդյունքը կամ ակտիվները կազմում են բոլոր հատվածների տասը տոկոսը կամ ավելին, ներկայացվում են առանձին:

Թողարկումից հետո ֆինանսական հաշվետվությունների փոփոխություն. Թողարկումից հետո ֆինանսական հաշվետվությունների ցանկացած փոփոխություն պահանջում է Ընկերության ղեկավարության հաստատումը, ով լիազորել է այդ ֆինանսական հաշվետվությունների թողարկումը:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության Էական գնահատականներ և դատողություններ

Ընկերությունը կատարում է հաշվապահական հաշվառման գնահատականներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների և հաջորդ ֆինանսական տարվա ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վրա: Գնահատականներն ու դատողությունները շարունակական կերպով վերանայվում են և հիմնված են ղեկավարության փորձի և այլ գործոնների վրա, ինչպիսիք են հետագա իրադարձությունների ակնկալիքները, որոնք առկա պայմաններում տրամաբանական են համարվում: Գնահատականներից բացի, ղեկավարությունը կատարում է նաև որոշակի այլ դատողություններ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման գործընթացում: Մասնագիտական դատողությունները, որոնք առավել նշանակալի ազդեցություն ունեն ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված արժեքների վրա, և գնահատականները, որոնք կարող են հիմք հանդիսանալ հաջորդ ֆինանսական տարվա ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքներում նշանակալի ճշգրտման համար, հետևյալն են.

Հարկային օրենսդրություն. Հայաստանի Հանրապետության հարկային, արժույթային և մաքսային օրենսդրությունը ենթակա է տարբեր մեկնաբանումների: Տես Ծանոթագրություն 32:

Փոխկապակցված կողմերի հետ գործարքների սկզբնական ճանաչում. Բնականոն գործունեության ընթացքում Ընկերությունը գործարքներ է իրականացնում իր փոխկապակցված կողմերի հետ: ՖՀՄՍ 9-ը պահանջում է ֆինանսական գործիքների սկզբնական ճանաչում՝ հիմնված նրանց իրական արժեքի վրա: Դատողությունը կիրառվում է որոշելու, թե արդյոք գործարքները գնահատված են շուկայական կամ ոչ շուկայական տոկոսադրույքներով, երբ չկա ակտիվ շուկա այդպիսի գործարքների համար: Դատողության համար հիմք է հանդիսանում նմանատիպ գործարքների գնահատումը չկապակցված կողմերի հետ և արդյունավետ տոկոսադրույքով վերլուծությունները: Փոխկապակցված կողմերի հաշվեկշռի պայմաններն ու դրույթները բացահայտվում են Ծանոթագրություն 37-ում: Տրված վարկերի և երկարաժամկետ դեբիտորական պարտքերի գեղչման ազդեցությունը ճանաչվում է չբաշխված շահույթում և արտացոլվում է որպես մայր կազմակերպությանը կապիտալի բաշխում ոչ դրամական եղանակով: Մայր կազմակերպությանը տրված ցանկացած հետագա փոխառություն պետք է հաշվառվի որպես ֆինանսական ակտիվ, պայմանով, որ առկա է դրամական միջոցներ ստանալու պայմանագրով ամրագրված իրավունք՝ հստակ մարման ժամկետով, և վարկերը տրամադրվում են շուկայական տոկոսադրույքներով: Բոլոր այդ վարկերը ենթակա են ԱՊԿ տեսանկյունից գնահատման՝ համաձայն ՖՀՄՍ 9-ի: Մայր կազմակերպությանը տրամադրված ֆինանսական երաշխիքները ճանաչվել են որպես պարտավորություն՝ համապատասխան գումարը չբաշխված շահույթում և ղեբետագրելու միջոցով: Ֆինանսական երաշխիքների ապաճանաչումը կրեդիտագրվել է չբաշխված շահույթում: Դեկավարությունը կիրառել է դատողություն և այդ ֆինանսական երաշխիքները դիտարկել է համապատասխանաբար, որպես սեփական կապիտալի բաշխում և հատկացում՝ ելնելով այդ գործարքների էությունից:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում. Տրամադրված փոխառությունների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների չափումը կարևոր գնահատական է, որի ստացման համար օգտագործվում է չափման մեթոդաբանություն, մոդել և մուտքային տվյալներ: Տրամադրված փոխառությունների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների վրա զգալի ազդեցություն ունեցող բաղադրիչ է դեֆոլտի հավանականությունը: Եթե դեֆոլտի հավանականությունը լինի 10%-ից բարձր (2022թ.՝ 10%), ապա տրամադրված փոխառությունների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները կլինեն 114,635 հազ. ՀՀ դրամով բարձր (2022թ.՝ 243,436 հազ. դրամով բարձր):

Ներդրումային գույքի գնահատում. Ներդրումային գույքը հաշվարկվում է իրական արժեքով (փուլ 3) գնահատող ընկերության կողմից հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում պատրաստված հաշվետվությունների հիման վրա: Այս գույքի գնահատման համար հիմնականում հիմք են ծառայում դրամական միջոցների գեղչված հոսքերի կանխատեսումները՝ ապագա դրամական հոսքերի հուսալի գնահատումների հիման վրա, հիմնավորված ցանկացած գործող վարձակալության և այլ պայմանագրերի պայմաններով և արտաքին այլ վկայություններով, ինչպիսիք են համանման վայրում և վիճակում գտնվող նմանատիպ գույքի ընթացիկ շուկայական վարձակալության վճարները, օգտագործելով այնպիսի գեղչի դրույթաչափեր, որոնք արտացոլում են շուկայական ընթացիկ գնահատումները դրամական միջոցների հոսքերի քանակի և ժամկետների անորոշության վերաբերյալ:

Ընկերության ներդրումային գույքի գնահատման հաշվետվությունները պատրաստելիս արտաքին գնահատողները վաճառքի համադրելի գները որոշելու ժամանակ բացառել են սթրեսային պայմաններում վաճառքները: Դեկավարությունը վերանայել է գնահատողների կողմից օգտագործված գեղչված դրամական հոսքերի մոդելների հիմքում ընկած ենթադրությունները և հաստատել, որ այնպիսի գործոններ, ինչպես օրինակ, կիրառված գեղչի դրույթաչափը, որոշվել են պատշաճ կերպով՝ հաշվի առնելով հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ շուկայական պայմանները:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության Էական գնահատականներ և դատողություններ (շարունակություն)

Անկախ վերը նշվածից, ղեկավարությունը գտնում է, որ իր ներդրումային գույքի գնահատումը ներկայումս ենթակա է դատողության բարձր աստիճանի և մեծ է հավանականությունը, որ վաճառքից ստացված փաստացի հասույթը կարող է տարբերվել հաշվեկշռային արժեքից:

Իրական արժեքի գնահատման հիմքում ընկած հիմնական ենթադրությունները վերաբերում են պայմանագրային հիմունքով վարձակալությունների ստացմանը, ապագայում ակնկալվող շուկայական պայմաններով վարձակալություններին, պարապորդի ժամանակահատվածներին, սպասարկման պահանջներին և համապատասխան գեղջի դրույքաչափին: Այս գնահատումները պարբերաբար համեմատվում են փաստացի շուկայական եկամտաբերության տվյալների և Ընկերության փաստացի գործարքների հետ, ինչպես նաև շուկայում ներկայացված տվյալների հետ:

Կատարված հիմնական ենթադրությունները և դրանց վերաբերող հնարավոր փոփոխությունների համախառն գնահատումների վրա ազդեցությունը, մնացած բոլոր փոփոխականների անփոփոխ մնալու դեպքում, հետևյալն են.

Չեղչման դրույքաչափը ենթադրվել է 10.59% (2022թ.՝ 11.37%): Եթե այս գեղջման դրույքաչափը աճի/սվազի 50 բազիսային կետով (2022թ.՝ 50), ապա ներդրումային գույքի հաշվեկշռային արժեքը կլինի 98,243 հազ. ՀՀ դրամով ցածր / 100,398 հազ. ՀՀ դրամով բարձր (2022թ.՝ 89,252 հազ. ՀՀ դրամով ցածր / 91,169 հազ. ՀՀ դրամով բարձր):

Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետները և դրանց վերանայումը. Եթե հիմնական միջոցների գնահատված օգտակար ծառայության ժամկետները ղեկավարության կողմից գնահատված ժամկետներից տարբերվեին 10%-ով, ապա 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա մաշվածության գծով ծախսը կաճեր/կնվազեր 409,158 հազ. ՀՀ դրամով (2022թ.՝ 480,649 հազ. ՀՀ դրամով):

Եթե ոչ նյութական ակտիվների գնահատված օգտակար ծառայության ժամկետները ղեկավարության կողմից գնահատված ժամկետներից տարբերվեին 10%-ով, ապա 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար ամորտիզացիան կաճեր/կնվազեր 74,524 հազ. ՀՀ դրամով (2022թ.՝ 82,911 հազ. ՀՀ դրամով):

Եթե վարձակալվող գույքի կապիտալ բարելավումների գնահատված օգտակար ծառայության ժամկետները ղեկավարության կողմից գնահատված ժամկետներից տարբերվեին 10%-ով, ապա 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա մաշվածության գծով ծախսը կաճեր/կնվազեր 26,871 հազ. ՀՀ դրամով (2022թ.՝ 30,937 հազ. ՀՀ դրամով):

Եթե օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների գնահատված օգտակար ծառայության ժամկետները ղեկավարության կողմից գնահատված ժամկետներից տարբերվեին 10%-ով, ապա 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա մաշվածության գծով ծախսը կաճեր/կնվազեր 167,651 հազ. ՀՀ դրամով (2022թ.՝ 114,661 հազ. ՀՀ դրամով):

Սեզմենտների հաշվառում. Ընկերության հիմնական գործունեությունը հեռահաղորդակցության ծառայությունների մատուցումն է բջջային և ֆիքսված կապի մի շարք տեխնոլոգիաների միջոցով: Այլ գործողությունները ներառում են հաճախորդների սարքավորումների վաճառք և այլն, և անբաժանելիորեն կապված են Ընկերության հիմնական գործունեության հետ:

Ընկերության Տնօրենների խորհուրդը («Ղեկավարություն») հանդիսանում է «Գլխավոր գործադիր որոշում կայացնող անձ»: Ղեկավարությունը գնահատում է ֆինանսական կատարողական արդյունքները՝ հիմնվելով ամբողջ Ընկերության գործունեության հիմնական ցուցանիշների վրա: Ընկերության ղեկավարությունը պարբերաբար վերանայում է ամբողջ Ընկերության գործառնական արդյունքները՝ հիմնվելով ՖՀՄՍ-ի համաձայն պատրաստված ֆինանսական տեղեկատվության վրա և որոշումներ է կայացնում ձեռնարկատիրական գործունեությանը հատկացվող ռեսուրսների վերաբերյալ և գնահատում Ընկերության կատարողական արդյունքները: Բացի այդ, գործառնական ղեկավարների վերահսկման և գնահատման միջոցառումներն իրականացվում են Ընկերության մակարդակով: Նրանց վարձատրությունը պայմանավորված է Ընկերության հիմնական կատարողական ցուցանիշների իրականացմամբ:

Արդյունքում Ընկերության ղեկավարությունը դիտարկում է ամբողջ Ընկերությունը որպես մեկ գործառնական սեզմենտ:

5 Անցում նոր կամ վերանայված ստանդարտներին և մեկնաբանություններին

2023թ. հունվարի 1-ից ուժի մեջ են մտել հետևյալ նոր ստանդարտները և փոփոխությունները.

ՖՅՄՍ 17 «Ապահովագրության պայմանագրեր» (թողարկվել է 2017թ. մայիսի 18-ին և ուժի մեջ է մտնում 2023թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): ՖՅՄՍ 17-ը փոխարինում է ՖՅՄՍ 4-ին, որը թույլ էր տալիս ընկերություններին կիրառել ապահովագրական պայմանագրերի համար գործող հաշվապահական հաշվառման գործելակերպը: Սա ներդրողների համար դժվարեցնում էր համեմատումը և համադրումը այլ առումներով նմանատիպ ապահովագրական ընկերությունների ֆինանսական արդյունքների հետ: ՖՅՄՍ 17-ը մեկ միասնական սկզբունքի վրա հիմնված հաշվապահական ստանդարտ է՝ ապահովագրողի կողմից պահվող բոլոր տեսակի ապահովագրության պայմանագրերի, այդ թվում վերաապահովագրության պայմանագրերի հաշվառումը իրականացնելու համար: Ստանդարտը պահանջում է, որ ապահովագրության պայմանագրերի խմբերը ճանաչվեն և չափվեն (i) ապագա դրամական միջոցների հոսքերի՝ ռիսկով ճշգրտված ներկա արժեքով (պայմանագրերի կատարման դրամական հոսքեր)՝ հաշվի առնելով պայմանագրերի կատարման դրամական հոսքերի վերաբերյալ առկա ողջ տեղեկատվությունը, որը համահունչ է դիտարկելի շուկայական տեղեկատվությանը, գումարած՝ (եթե արժեքը պարտավորություն է) կամ հանած՝ (եթե արժեքը ակտիվ է) (ii) պայմանագրերի խմբի չբաշխված շահույթի գումարը (պայմանագրերի ծառայության մարժա): Ապահովագրողները կարտացոլեն ապահովագրական պայմանագրերի մեկ խմբից ստացված շահույթը այն ժամանակահատվածում, որի ընթացքում դրանք ապահովում են ծածկույթ և ազատվում են ռիսկից: Եթե պայմանագրերի խումբը հանդիսանում է կամ դառնում է ոչ շահութաբեր, Ընկերությունը անմիջապես ճանաչում է վնաս:

ՖՅՄՍ 17-ի և ՖՅՄՍ 4-ի փոփոխություններ (թողարկված են 2020թ. հունիսի 25-ին և ուժի մեջ են մտնում 2023թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): Փոփոխությունները ներառում են մի շարք պարզաբանումներ՝ ՖՅՄՍ 17-ի ներդրման գործընթացը դյուրացնելու, ինչպես նաև ստանդարտի պահանջները և անցումային որոշակի դրույթները հստակեցնելու նպատակով: Փոփոխությունները վերաբերում են ՖՅՄՍ 17-ի ութ ոլորտներին, և դրանք նախատեսված չեն ստանդարտի հիմնարար սկզբունքները փոխելու համար: ՖՅՄՍ 17-ում կատարվել են հետևյալ փոփոխությունները.

- *Ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվ.* ՖՅՄՍ 17-ի (փոփոխություններով) ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը հետաձգվել է երկու տարով: Ստանդարտը պետք է կիրառվի 2023թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: ՖՅՄՍ 4-ով սահմանված՝ ՖՅՄՍ 9-ի կիրառման ժամանակավոր արտոնությունը նույնպես հետաձգվել է մինչև 2023թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջաններ:
- *Ապահովագրության ձեռքբերման դրամական հոսքերի ակնկալվող փոփոխատուցում.* Կազմակերպություններից պահանջվում է իրենց ձեռքբերման ծախսերի մի մասը դասակարգել համապատասխան պայմանագրերին, որոնց համար ակնկալվում է երկարաձգում, և այդ ծախսերը ճանաչել որպես ակտիվներ, քանի դեռ կազմակերպությունը չի ճանաչել պայմանագրի երկարաձգման ժամկետը: Կազմակերպությունները պարտավոր են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գնահատել ակտիվի վերականգնման հավանականությունը և կոնկրետ ակտիվների վերաբերյալ տեղեկատվություն ներկայացնել ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններում:
- *Ներդրումային ծառայություններին վերագրվող պայմանագրային ծառայությունների մարժա.* Ծածկույթի տարրերը անհրաժեշտ է որոշել՝ հաշվի առնելով հատույցների ծավալը, ինչպես նաև ապահովագրական ծածկույթի և ներդրումային ծառայությունների ակնկալվող ժամկետը՝ փոփոխական վճարներ նախատեսող պայմանագրերի և այլ՝ ընդհանուր մոդելի ներքո ներդրումային եկամուտների ստացում նախատեսող ծառայությունների պայմանագրերի համար: Ներդրումային գործունեության գծով ծախսերը պետք է ներառվեն որպես դրամական միջոցների հոսքեր ապահովագրության պայմանագրի շրջանակներում, երբ կազմակերպությունը նման գործողությունները ձեռնարկում է ապահովագրողի համար ապահովագրության ծածկույթից ստացվող օգուտները մեծացնելու նպատակով:
- *Ձեռք բերված վերաապահովագրության պայմանագրեր. վնասների վերականգնում.* Երբ կազմակերպությունը վնաս է ճանաչում սկզբնական ճանաչման պահին հիմնական ապահովագրական պայմանագրերի անբարենպաստ խմբի գծով, կամ խմբում անբարենպաստ բազային ապահովագրության պայմանագրեր ներառելու արդյունքում, կազմակերպությունը պետք է ճշգրտի ձեռք բերված վերաապահովագրության պայմանագրերի համապատասխան խմբի պայմանագրային ծառայությունների գծով մարժան և ճանաչի այդ վերաապահովագրության պայմանագրերի գծով շահույթ:

5 Անցում նոր կամ վերանայված ստանդարտներին և մեկնաբանություններին (շարունակություն)

Վերաապահովագրության պայմանագրով վերականգնված վնասի չափը հաշվարկվում է՝ բազային ապահովագրության պայմանագրերով ճանաչված վնասը բազմապատկելով բազային ապահովագրության պայմանագրերի գծով պահանջների տոկոսին, որը կազմակերպությունն ակնկալում է վերականգնել ձեռք բերված վերաապահովագրության պայմանագրով: Այս պահանջը կկիրառվի միայն այն դեպքում, եթե ձեռք բերված վերաապահովագրության պայմանագիրը ճանաչվի նախքան բազային ապահովագրության պայմանագրերի գծով վնասի ճանաչումը, կամ վերջինիս հետ միաժամանակ:

- *Այլ փոփոխություններ.* Այլ փոփոխություններով նախատեսվում են գործողության շրջանակից բացառություններ վարկային քարտերի որոշ պայմանագրերի (կամ նմանատիպ պայմանագրերի) և որոշ վարկային պայմանագրերի համար: Սահմանվում է նաև ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ապահովագրության պայմանագրերով նախատեսված ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացում պորտֆելներում՝ խմբերի փոխարեն: Նախատեսվում է ռիսկերի մեղմացման տարբերակի կիրառելիություն այն դեպքում, երբ ֆինանսական ռիսկերի մեղմացման նպատակով գործադրվում են ձեռք բերված վերաապահովագրության պայմանագրեր և իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ոչ ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ: Նախատեսվում է հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ընտրության հնարավորություն՝ ՖՅՄՍ 17-ի կիրառմամբ նախորդ միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված հաշվապահական գնահատումներում փոփոխությունների համար: Նախատեսվում է կոնկրետ ապահովագրողին վերագրվող շահութահարկի վճարների և մուտքերի ներառում պայմանագրերի կատարման դրամական հոսքերում, ըստ ապահովագրության պայմանագրի, ընտրված անցումային արտոնություններ և այլ աննշան փոփոխություններ:

ՖՅՄՍ 17-ը կիրառող ապահովագրողների համար անցումային պահանջների կիրառման ընտրության հնարավորություն. Փոփոխություններ ՖՅՄՍ 17-ում (թողարկվել է 2021թ. դեկտեմբերի 9-ին և ուժի մեջ է մտնում 2023թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): ՖՅՄՍ 17-ի անցումային պահանջների փոփոխությունը ապահովագրողներին հնարավորություն է տալիս բարելավելու ՖՅՄՍ 17-ի սկզբնական կիրառման վերաբերյալ տեղեկատվության օգտակարությունը ներդրողների համար: Փոփոխությունը վերաբերում է միայն ապահովագրողների կողմից ՖՅՄՍ 17-ին անցմանը և չի ազդում ՖՅՄՍ 17-ի որևէ այլ պահանջի վրա: ՖՅՄՍ 17-ի և ՖՅՄՍ 9-ի անցումային պահանջները կիրառվում են տարբեր ամսաթվերով և կհանգեցնեն դասակարգման հետևյալ միանգամյա տարբերություններին ՖՅՄՍ 17-ի սկզբնական կիրառման ժամանակ ներկայացված համեմատական տեղեկատվության մեջ. հաշվապահական հաշվառման անհամապատասխանություններ ապահովագրական պայմանագրի գծով ընթացիկ արժեքով չափվող պարտավորությունների և ամորտիզացված արժեքով չափվող որևէ հարակից ֆինանսական ակտիվների միջև, և եթե կազմակերպությունը որոշում է վերաներկայացնել ՖՅՄՍ 9-ի նպատակներով համեմատական տեղեկատվությունը, ապա՝ դասակարգման տարբերություններ համեմատական ժամանակաշրջանում ապաճանաչված ֆինանսական ակտիվների (որոնց նկատմամբ ՖՅՄՍ 9-ը չի կիրառվում) և այլ ֆինանսական ակտիվների (որոնց նկատմամբ ՖՅՄՍ 9-ը կիրառվում է) միջև: Փոփոխությունը կօգնի ապահովագրողներին խուսափել այդ ժամանակավոր հաշվապահական անհամապատասխանություններից և, հետևաբար, կբարելավի համեմատական տեղեկատվության օգտակարությունը ներդրողների համար: Դա տեղի է ունենում ապահովագրողներին ֆինանսական ակտիվների վերաբերյալ համեմատական տեղեկատվության ներկայացման տարբերակների հնարավորություն տրամադրելու միջոցով: ՖՅՄՍ 17-ի սկզբնական կիրառման ժամանակ կազմակերպություններին, համեմատական տեղեկատվության ներկայացման առումով թույլատրվում է կիրառել դասակարգման ծածկույթ այն ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ, որի համար կազմակերպությունը չի վերաներկայացնում ՖՅՄՍ 9-ի նպատակով համեմատական տեղեկատվությունը: Անցումային տարբերակը հասանելի կլինի գործիք առ գործիք՝ թույլ տալով կազմակերպությանը ներկայացնել համեմատական տեղեկատվությունն այնպես, ինչպես եթե ՖՅՄՍ 9-ի դասակարգման և չափման պահանջները կիրառվեին այդ ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ, բայց չպահանջելով, որ կազմակերպությունը կիրառի ՖՅՄՍ 9-ի արժեզրկման պահանջները և ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ դասակարգման ծածկույթը կիրառող կազմակերպությունից կպահանջվի օգտագործել անցումային ամսաթվի դրությամբ հասանելի ողջամիտ և հիմնավոր տեղեկատվությունը՝ որոշելու, թե ինչպես է կազմակերպությունն ակնկալում դասակարգել այդ ֆինանսական ակտիվը ՖՅՄՍ 9 կիրառմամբ:

5 Անցում նոր կամ վերանայված ստանդարտներին և մեկնաբանություններին (շարունակություն)

Փոփոխություններ ԶՅՄ 1-ում և ՖՅՄ-ի գործնական ուղեցույց 2. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության գծով տեղեկատվության բացահայտում (թողարկվել է 2021թ. փետրվարի 12-ին և ուժի մեջ է 2023թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): ԶՅՄ 1-ում տեղի են ունեցել փոփոխություններ, որոնցով կազմակերպություններից պահանջվում է բացահայտել իրենց հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վերաբերյալ էական տեղեկատվություն՝ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթների փոխարեն: Փոփոխությունները պարունակում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վերաբերյալ էական տեղեկատվության սահմանումները: Բացի այդ, փոփոխությունները պարզաբանում են, որ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մասին տեղեկատվությունը հավանական է, որ կհամարվի էական այն դեպքում, եթե առանց այդ տեղեկատվության, ֆինանսական հաշվետվությունների օգտագործողները չեն կարողանա ըմբռնել ֆինանսական հաշվետվություններում առկա այլ էական տեղեկատվությունը: Փոփոխությունները ներկայացնում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վերաբերյալ տեղեկատվության օրինակներ, որոնք, հավանաբար, կարող են էական համարվել կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների գծով: Բացի այդ, ԶՅՄ 1-ի փոփոխությամբ պարզաբանվում է, որ ոչ էական հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտման անհրաժեշտություն չկա: Փոփոխությունները ներկայացնում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վերաբերյալ տեղեկատվության օրինակներ, որոնք, հավանաբար, կարող են էական համարվել կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների գծով: Բացի այդ, ԶՅՄ 1-ի փոփոխությամբ պարզաբանվում է, որ ոչ էական հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտման անհրաժեշտություն չկա: Այնուամենայնիվ, այդպիսի տեղեկատվության բացահայտման դեպքում, այն չպետք է դժվարեցնի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության էական տեղեկատվության ընկալումը: Այս փոփոխությունն օժանդակելու համար փոփոխություններ են կատարվել նաև ՖՅՄ-ի գործնական ուղեցույց 2-ում՝ «Եականության վերաբերյալ դատողություններ», որը ուղեցույց է տրամադրում հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության գծով բացահայտումների նկատմամբ էականության հայեցակարգի կիրառման վերաբերյալ:

Փոփոխություններ ԶՅՄ 8-ում. Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների որոշում (թողարկվել է 2021թ. փետրվարի 12-ին և ուժի մեջ է 2023թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): ԶՅՄ 8-ի փոփոխությունը պարզաբանում է, թե ինչպես պետք է կազմակերպությունները տարբերակեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության և հաշվապահական հաշվառման գնահատումների փոփոխությունները:

Միևնույն գործարքից առաջացած ակտիվների և պարտավորությունների գծով հետաձգված հարկ – Փոփոխություններ ԶՅՄ 12-ում (թողարկվել է 2021թ. մայիսի 7-ին, ուժի մեջ է մտնում 2023թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): ԶՅՄ 12-ի փոփոխությունները հստակեցնում են հետաձգված հարկի հաշվառման եղանակները այնպիսի գործարքների համար, ինչպիսիք են վարձակալությունը և ապագործարկման պարտավորությունները: Որոշակի հանգամանքներում կազմակերպություններն ազատվում են ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման դեպքում հետաձգված հարկի ճանաչումից: Նախկինում կար այս բացառության կիրառման անորոշություն որոշակի գործարքների նկատմամբ, ինչպիսիք են վարձակալությունը և ակտիվների շահագործումից հանելը, որոնց համար ճանաչվում էր ինչպես ակտիվ, այնպես էլ պարտավորություն: Փոփոխությունները պարզաբանում են, որ այս բացառությունը չի կիրառվում, և որ կազմակերպություններից պահանջվում է նման գործարքների գծով ճանաչել հետաձգված հարկ: Համաձայն այս փոփոխությունների, կազմակերպությունները պարտավոր են հետաձգված հարկ ճանաչել այն գործարքների համար, որոնց գծով սկզբնական ճանաչման ժամանակ առաջանում են հավասար մեծությամբ հարկվող և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերություններ:

5 Անցում նոր կամ վերանայված ստանդարտներին և մեկնաբանություններին (շարունակություն)

Փոփոխություններ ԶՅՄՍ 12-ում Շահութահարկ. Միջազգային հարկային բարեփոխում – Երկրորդ բաղադրիչի մոդելային կանոններ (հրապարակված է 2023թ. մայիսի 23-ին): 2023թ. մայիսին ԶՅՄՍ-ն հրապարակել է «Շահութահարկ» ԶՅՄՍ 12-ի նեղ շրջանակի փոփոխությունները: Այս փոփոխությունները կատարվել են Տնտեսական համագործակցության և զարգացման կազմակերպության (ՏՀԶԿ) կողմից միջազգային հարկային բարեփոխումների արդյունքում հրապարակված Երկրորդ բաղադրիչի մոդելային կանոնների առաջիկայում սպասվող ներդրմանը նախապատրաստվելու համար: Փոփոխությունները ժամանակավոր բացառություն են սահմանում Երկրորդ բաղադրիչի մոդելային կանոնների կիրառումն ապահովելու համար ընդունված կամ ըստ Էուլթյան ընդունված հարկային օրենքներից բխող հետաձգված հարկերի ճանաչման և բացահայտման պահանջի գծով: Համաձայն ԶՅՄՍ-ի կողմից սահմանված՝ ուժի մեջ մտնելու ամսաթվի, ընկերությունները կարող են բացառությունը կիրառել անմիջապես, սակայն բացահայտման պահանջները կկիրառվեն 2023թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար:

Փոփոխությունների կիրառումը Եական ազդեցություն չի ունեցել Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

6 Նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Հրապարակվել են 2024թ. հունվարի 1-ից կամ դրանից հետո տարեկան ժամանակահատվածների համար պարտադիր մի շարք նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ, որոնց վաղ կիրառում չի իրականացվել Ընկերության կողմից:

Փոփոխություններ ՖՅՄՍ 16-ում Վարձակալություն. Վարձակալության պարտավորություն վաճառքի և հետադարձ վարձակալության ժամանակ (թողարկվել է 2022թ. սեպտեմբերի 22-ին և ուժի մեջ է մտնում 2024թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): Փոփոխությունները վերաբերում են վաճառքի և հետադարձ վարձակալության գործարքներին, որոնք բավարարում են ՖՅՄՍ 15-ի պահանջները՝ վաճառք հաշվառվելու համար: Փոփոխությունները պահանջում են, որ վաճառող-վարձակալը հետագայում չափի գործարքից բխող պարտավորությունները այն կերպ, որ չճանաչի իր կողմից պահպանված օգտագործման իրավունքի հետ կապված որևէ շահույթ կամ վնաս: Սա նշանակում է նման շահույթի հետաձգում, նույնիսկ եթե պարտավորության Էուլթյունը կայանում է փոփոխական վճարումներում, որոնք կախված չեն ինդեքսից կամ դրույքաչափից: Ընկերությունը չի ակնկալում, որ այս փոփոխության ազդեցությունը կլինի Եական:

Ընթացիկ և ոչ ընթացիկ պարտավորությունների դասակարգումը – ԶՅՄՍ 1-ի փոփոխություններ (ի սկզբանե թողարկվել է 2020թ. հունվարի 23-ին և հետագայում թողարկման ամսաթիվը փոփոխվել է 2020թ. հուլիսի 15-ին և 2022թ. հոկտեմբերի 31-ին, ուժի մեջ է մտնում 2024թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): Այս փոփոխություններով հստակեցվում է, որ պարտավորությունների՝ որպես ընթացիկ և ոչ ընթացիկ դասակարգումը պայմանավորված է հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում գոյություն ունեցող իրավունքներով: Պարտավորությունները ոչ ընթացիկ են, եթե կազմակերպությունը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ըստ Էուլթյան ունի դրանց մարումն առնվազն 12 ամսով հետաձգելու իրավունք: Ուղեցույցն այլևս չի սահմանում այդ իրավունքի անվերապահ լինելու պահանջ: 2022թ. հոկտեմբերի փոփոխությունը սահմանեց, որ վարկային պայմանագրերը, որոնք պետք է կատարվեն հաշվետու ամսաթվից հետո, չեն ազդում հաշվետու ամսաթվի դրությամբ պարտքի՝ որպես ընթացիկ կամ ոչ ընթացիկ դասակարգման վրա: Մարումը ապագայում հետաձգելու իրավունքի իրացման առումով ղեկավարության ակնկալիքները ազդեցություն չունեն պարտավորությունների դասակարգման վրա: Պարտավորությունը դասակարգվում է որպես ընթացիկ, եթե պայմանը խախտվել է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ կամ դրանից առաջ, նույնիսկ եթե հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում պարտատիրոջից ստացվել է պայմանի կատարման պարտավորությունից ազատում: Միևնույն ժամանակ, վարկը դասակարգվում է որպես ոչ ընթացիկ, եթե վարկային պայմանագրի պայմանը խախտվում է միայն հաշվետու ամսաթվից հետո: Բացի այդ, փոփոխությունները հստակեցնում են պարտքի դասակարգման պահանջները, որոնք կազմակերպությունը կարող է մարել՝ այն սեփական կապիտալի վերածելու միջոցով: «Մարում» հասկացությունը սահմանվում է որպես պարտավորության դադարեցում՝ դրամական միջոցների, տնտեսական օգուտները մարմնավորող այլ ռեսուրսների կամ կազմակերպության սեփական բաժնային գործիքների միջոցով կատարված վերջնահաշվարկի արդյունքում:

6 Նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ (շարունակություն)

Բացառություն է սահմանվում փոխարկելի գործիքների համար, որոնք կարող են վերածվել սեփական կապիտալի, բայց միայն այն գործիքների համար, երբ փոխարկման օպցիոնը դասակարգվում է որպես բարդ ֆինանսական գործիքի առանձին բաղադրիչ հանդիսացող բաժնային գործիք: Ընկերությունը չի ակնկալում, որ այս փոփոխության ազդեցությունը կլինի էական:

Փոփոխություններ ԶՅՄՍ 7-ում «Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն» և ՖՅՄՍ 7-ում «Ֆինանսական գործիքներ. Բացահայտումներ. Մատակարարների ֆինանսական պայմանագրեր» (Թողարկվել է 2023թ. մայիսի 25-ին): Ի պատասխան ֆինանսավորման պայմանագրերի ոչ համարժեք կամ ապակողմնորոշիչ բացահայտման վերաբերյալ ֆինանսական հաշվետվությունների օգտագործողների մտահոգություններին, 2023թ. մայիսին ԶՅՄՍ-ն փոփոխություններ է կատարել ԶՅՄՍ 7-ում և ՖՅՄՍ 7-ում՝ պահանջելով բացահայտել կազմակերպության մատակարարների ֆինանսական պայմանագրերը (ՄՖՊ): Այս փոփոխություններով պահանջվում է, որպեսզի կազմակերպությունը բացահայտի մատակարարների այն ֆինանսական պայմանագրերը, որոնք ֆինանսական հաշվետվություններ օգտագործողներին հնարավորություն կտան գնահատել այդ պայմանագրերի ազդեցությունը կազմակերպության պարտավորությունների և դրամական միջոցների հոսքերի վրա և կազմակերպության իրացվելիության ռիսկի վրա: Լրացուցիչ բացահայտման պահանջների նպատակն է բարձրացնել մատակարարների ֆինանսական պայմանագրերի թափանցիկությունը: Փոփոխությունները չեն ազդում ճանաչման կամ չափման սկզբունքների վրա, այլ միայն բացահայտման պահանջների վրա: Բացահայտման նոր պահանջները կգործեն 2024թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար: Ընկերությունը չի ակնկալում, որ այս փոփոխության ազդեցությունը կլինի էական:

«Ակտիվների վաճառք կամ հատկացում՝ ներդրողի և ասոցիացված կազմակերպությունների կամ համատեղ ձեռնարկումների միջև» - փոփոխություններ ՖՅՄՍ 10-ում և ԶՅՄՍ 28-ում (թողարկված են 2014թ. սեպտեմբերի 11-ին, և ուժի մեջ են մտնում ԶՅՄՍ-ի կողմից որոշվելիք ամսաթվին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): Այս փոփոխությունները վերաբերում են ներդրողի և իր ասոցացված կազմակերպության կամ համատեղ ձեռնարկումների միջև ակտիվների վաճառքին կամ հատկացմանը վերաբերող՝ ՖՅՄՍ 10-ի և ԶՅՄՍ 28-ի պահանջների միջև գոյություն ունեցող անհամապատասխանությանը: Փոփոխությունների կիրառման հիմնական հետևանքն այն է, որ շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է ամբողջությամբ այն դեպքում, երբ գործարքը առնչվում է ձեռնարկատիրական գործունեությանը: Շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է մասնակիորեն այն դեպքում, երբ ակտիվը չի առնչվում ձեռնարկատիրական գործունեությանը, նույնիսկ եթե այդ ակտիվները պատկանում են դուստր կազմակերպությանը: Ընկերությունը չի ակնկալում, որ այս փոփոխության ազդեցությունը կլինի էական:

Բացառությամբ վերը նշված դեպքերի, չի ակնկալվում, որ սույն նոր ստանդարտներն ու մեկնաբանությունները որևէ էական ազդեցություն կունենան Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

7 Զիմնական միջոցներ

Զիմնական միջոցները ներկայացվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկման պահուստը, եթե վերջինս պահանջվում է: Զիմնական միջոցները ներառում են հետագայում որպես հիմնական միջոց օգտագործման նպատակով կառուցվող ակտիվները:

Մաշվածություն. Զոդի և անավարտ շինարարության համար մաշվածություն չի հաշվարկվում: Զիմնական միջոցների այլ միավորների մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդի կիրառմամբ՝ բաշխելով դրանց սկզբնական արժեքը մինչև մնացորդային արժեքը՝ օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում:

Օգտակար ծառայության ժամկետ՝ արտահայտված տարիներով

Շենքեր	20
Փոխանցող հարմարանքներ	20
Սարքավորումներ	6-10
Ավտոմեքենաներ և տրանսպորտային միջոցներ	5
Հարմարանքներ և կցամասեր	10
Այլ	6-10

7 Հիմնական միջոցներ (շարունակություն)

Հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքի փոփոխությունները ներկայացված են ստորև.

	Հոդ	Շենքեր և շինություն- ներ	Փոխանցող հարմա- րանքներ	Սարքավո- րումներ	Տրանս- պորտային միջոցներ	Հարմա- րանքներ և կցամասեր	Այլ	Անավարտ շինարա- րություն	Ընդամենը
<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>									
Սկզբնական արժեք									
Մնացորդն առ 1 հունվարի 2022թ.	516,729	17,659,151	42,490,081	83,030,456	1,760,727	2,441,075	20,413	3,394,335	151,312,966
Լրացումներ	60,919	859,214	1,078,540	1,656,281	442,740	601,184	-	5,638,010	10,336,888
Օտարումներ	(888)	(32,520)	(10,777)	(1,561,632)	(71,583)	(317,419)	-	(1,031,211)	(3,026,030)
Փոխանցումներ	-	492,825	1,278,397	1,932,677	-	8,631	-	(3,712,530)	-
Վերադասակարգում ներդրումային գույքի	(49,589)	(4,266,792)	-	-	-	-	-	-	(4,316,380)
Վերադասակարգում վաճառքի համար պահվող ակտիվների	(37,860)	(340,941)	-	-	-	-	-	-	(378,801)
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	489,311	14,370,937	44,836,240	85,057,781	2,131,884	2,733,472	20,413	4,288,605	153,928,643
Լրացումներ	44,707	392,323	1,686,689	1,694,291	161,162	220,313	-	4,134,819	8,334,304
Օտարումներ	(21,344)	(89,730)	(292,656)	(1,716,514)	(59,789)	(125,744)	(55)	(415,351)	(2,721,183)
Փոխանցումներ	-	241,140	1,319,530	790,434	-	2,409	-	(2,353,513)	-
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	512,674	14,914,670	47,549,803	85,825,992	2,233,257	2,830,450	20,358	5,654,560	159,541,764
Կուտակված մաշվածություն և արժեզրկում									
Մնացորդն առ 1 հունվարի 2022թ.	-	(16,179,454)	(38,282,404)	(75,243,177)	(1,520,596)	(1,923,217)	(20,413)	-	(133,169,261)
Տարվա մաշվածության գծով ծախս	-	(560,057)	(1,598,906)	(2,361,662)	(125,831)	(160,032)	-	-	(4,806,489)
Օտարումներ	-	32,520	10,777	1,199,272	8,795	238,607	-	-	1,489,972
Վերադասակարգում ներդրումային գույքի	-	3,817,144	-	-	-	-	-	-	3,817,144
Վերադասակարգում վաճառքի համար պահվող ակտիվների	-	318,731	-	-	-	-	-	-	318,731
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	-	(12,571,116)	(39,870,533)	(76,405,567)	(1,637,631)	(1,844,643)	(20,413)	-	(132,349,903)
Տարվա մաշվածության գծով ծախս	-	(321,529)	(2,058,283)	(1,355,340)	(150,322)	(206,110)	-	-	(4,091,584)
Օտարումներ	-	89,717	285,265	1,380,358	7,372	86,770	55	-	1,849,537
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	-	(12,802,928)	(41,643,551)	(76,380,549)	(1,780,581)	(1,963,983)	(20,358)	-	(134,591,950)
Հաշվեկշռային արժեք									
Առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	516,729	1,479,697	4,207,676	7,787,279	240,131	517,858	-	3,394,335	18,143,705
Առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	489,311	1,799,821	4,965,707	8,652,214	494,252	888,829	-	4,288,605	21,578,740
Առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	512,674	2,111,742	5,906,252	9,445,443	452,676	866,467	-	5,654,560	24,949,814

7 Հիմնական միջոցներ (շարունակություն)

2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա 4,091,584 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 4,806,489 հազ. ՀՀ դրամ) ընդհանուր մաշվածության ծախսից 3,921,913 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 4,486,449 հազ. ՀՀ դրամ) ներառված է տրամադրված ծառայությունների ինքնարժեքում՝ տես Ծանոթագրություն 24, և 169,671 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 320,134 հազ. ՀՀ դրամ) ներառված է ընդհանուր և վարչական ծախսերում՝ տես Ծանոթագրություն 26:

Անավարտ շինարարությունը բաղկացած է հեռահաղորդակցության և այլ սարքավորումների գծով կապիտալ ծախսումներից:

Ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով կանխավճարները, որոնք հիմնականում վերաբերում են հաշվառման նոր ծրագրային ապահովման և հաղորդիչ սարքերի ձեռքբերմանը, 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմել են 4,158,237 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 986,708 հազ. ՀՀ դրամ): Տարվա ընթացքում օգտագործվել են կյուբական մնացորդներ, և փոխանցվել են նոր կանխավճարներ նոր ծրագրերի համար:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 5,348,637 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 3,987,644 հազ. ՀՀ դրամ) հաշվեկշռային արժեքով շենքերը, հողերը, շինությունները և հաղորդիչ սարքերը գրավադրվել են երրորդ անձանց՝ որպես փոխառությունների դիմաց գրավ: Տես Ծանոթագրություն 32:

8 Ներդրումային գույք

Ներդրումային գույքը սկզբնապես ճանաչվում է սկզբնական արժեքով, ներառյալ գործառնական ծախսումները, և հետագայում վերագնահատվում է իրական արժեքով, որը թարմացվում է՝ շուկայական պայմանները հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում արտացոլելու համար:

Ընկերության ներդրումային գույքի շուկայական արժեքը որոշվում է անկախ գնահատողների հաշվետվությունների հիման վրա, ովքեր ունեն ճանաչված և համապատասխան մասնագիտական որակավորում և համանման տեղակայման վայրում գտնվող և նույն դասի գույքի գնահատման արդիական փորձ:

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2023թ.	2022թ.
Ներդրումային գույք իրական արժեքով՝ առ 1 հունվարի	5,927,067	-
Հետագա բարելավումների գծով ծախսումներ	125,844	-
Տեղափոխում սեփականատիրոջ զբաղեցրած տարածքից	-	499,236
Իրական արժեքով օգուտ՝ հանած վնաս	152,207	5,427,831
Ներդրումային գույք իրական արժեքով՝ առ 31 դեկտեմբերի	6,205,118	5,927,067

Ներդրումային գույքը ներառում է Հայաստանի Հանրապետության Երևան, Ազատության 24/1 հասցեում գտնվող շենքը: 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում ղեկավարությունը փոխել է շենքի օգտագործման գծով իր մտադրությունը և սկսել է այն վարձակալությամբ հանձնել մի քանի վարձակալների:

Ներդրումային գույքը գնահատվում է տարեկան դեկտեմբերի 31-ին իրական արժեքով անկախ, մասնագիտական որակավորում ունեցող գնահատողի կողմից, ով ունի Հայաստանում նմանատիպ գույքի գնահատման առավել արդիական փորձ: Իրական արժեքի չափման մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար տես Ծանոթագրություն 35-ը:

Շահույթում կամ վնասում ճանաչված ուղղակի գործառնական ծախսերը ներառում են 427,706 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 314,230 հազ. ՀՀ դրամ), որը վերաբերում է ներդրումային գույքին, որն առաջացրել է վարձակալությունից եկամուտ:

8 Ներդրումային գույք (շարունակություն)

Շահույթում կամ վնասում ճանաչված ուղղակի գործառնական ծախսերը ներառում են 152,756 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 104,951 հազ. ՀՀ դրամ), որը վերաբերում է ներդրումային գույքին, որը չի առաջացրել վարձակալությունից եկամուտ:

Ներդրումային գույքը ամբողջությամբ ավարտված է և օգտագործման մեջ է գտնվում հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

2023թ. և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ամբողջ ներդրումային գույքը գրավադրվել է երրորդ անձանց՝ որպես գրավ՝ փոխառությունների գծով: Տես Ծանոթագրություն 32: Այն դեպքում, երբ Ընկերությունը հանդես է գալիս որպես վարձատու, ներդրումային գույքի գործառնական վարձակալության արդյունքում ստացվելիք ապագա նվազագույն վարձակալական վճարները հետևյալն են.

<i>Հազար ՀՀ դրամ</i>	2023թ.	2022թ.
1 տարի	1,548,821	1,771,039
2 տարի	1,468,495	1,154,942
Ընդամենը գործառնական վարձակալությամբ ստացման ենթակա չգեղջված վարձակալական վճարներ առ 31 դեկտեմբերի	3,017,316	2,925,981

Ներդրումային գույքի վարձակալությունից եկամուտը 2023թ. համար կազմել է 1,675,204 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 638,692 հազ. ՀՀ դրամ):

9 Ոչ նյութական ակտիվներ և կանխավճարներ անվերապահ օգտագործման իրավունքի (ԱՕԻ) դիմաց

Ընկերության ոչ նյութական ակտիվները ունեն որոշակի օգտակար ծառայության ժամկետ և հիմնականում ներառում են կապիտալացված համակարգչային ծրագրային ապահովումը և լիցենզիաները:

Ոչ նյութական ակտիվները ամորտիզացվում են գծային մեթոդով՝ դրանց օգտակար ծառայության ընթացքում:

	<u>Օգտակար ծառայության ժամկետ՝ արտահայտված տարիներով</u>
Համակարգչային Ծրագրեր	9.5
Լիցենզիաներ	Լիցենզիայի գործողության ժամկետի ընթացքում, բայց ոչ ավելի, քան 10
Այլ ոչ նյութական ակտիվներ	9.5

9 Ոչ նյութական ակտիվներ և կանխավճարներ անվերապահ օգտագործման իրավունքի (ԱՕԻ) դիմաց (շարունակություն)

Ոչ նյութական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի փոփոխությունները հետևյալն են.

	Համա- կարգչային ծրագրեր	Լիցեն- զիաներ	Այլ	Մշակման ընթացքում գտնվող ոչ նյութական ակտիվներ	Ընդամենը
<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>					
Սկզբնական արժեք					
Մնացորդն առ 1 հունվարի 2022թ.	11,437,236	17,412,433	601,529	-	29,451,198
Լրացումներ	796,630	323,986	255	82,626	1,203,497
Օտարումներ	(212,719)	(28,251)	(1)	-	(240,971)
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	12,021,147	17,708,168	601,783	82,626	30,413,724
Լրացումներ	144,190	1,756,376	572,067	349,134	2,821,767
Օտարումներ	(13,269)	(44,037)	(9,380)	-	(66,686)
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	12,152,068	19,420,507	1,164,470	431,760	33,168,805
Կուտակված ամորտիզացիա և արժեզրկում					
Մնացորդն առ 1 հունվարի 2022թ.	(10,873,103)	(14,310,958)	(348,780)	-	(25,532,841)
Տարվա ամորտիզացիոն ծախս	(101,437)	(690,086)	(37,586)	-	(829,107)
Օտարումներ	206,251	27,246	1	-	233,498
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	(10,768,288)	(14,973,798)	(386,365)	-	(26,128,450)
Տարվա ամորտիզացիոն ծախս	(171,521)	(505,905)	(67,810)	-	(745,236)
Օտարումներ	779	38,308	9,368	-	48,455
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	(10,939,030)	(15,441,395)	(444,805)	-	(26,825,231)
Հաշվեկշռային արժեք					
Առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	564,133	3,101,475	252,749	-	3,918,357
Առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	1,252,859	2,734,370	215,418	82,626	4,285,274
Առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	1,213,038	3,979,112	719,665	431,760	6,343,574

Լիցենզիաները ներառում են հիմնականում GSM լիցենզիաներ, որոշակի հաճախականություններին միանալու լիցենզիաներ և այլն:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա 745,236 հազ. ՀՀ դրամ ընդհանուր ամորտիզացիոն ծախսը (2022թ.` 829,107 հազ. ՀՀ դրամ) ամբողջությամբ ներառված է տրամադրված ծառայությունների ինքնարժեքում (2022թ.` 829,107 հազ. ՀՀ դրամ), տես Ծանոթագրություն 24:

ԱՕԻ պայմանագրերի ներքո Ընկերության կանխավճարներն իրենցից ներկայացնում են կանխավճարներ մալուխի որոշակի հաղորդման հզորության պայմանագրերով: Ընկերության մասնաբաժինը չի ներկայացնում ցանցի ըստ Էուլթյան ողջ հզորությունը կամ որևէ բաղադրիչ մաս: Ընկերությունն իրավունք չի ստանում օգտագործել բացահայտված ցանցային ակտիվները, այլ իրավունք ունի օգտագործել ծրագրված հզորության որոշակի մասնաբաժին: Պայմանագրերը կնքված են 3 և 15 տարի ժամկետով:

9 Ոչ նյութական ակտիվներ և կանխավճարներ անվերապահ օգտագործման իրավունքի (ԱՕԻ) դիմաց

ԱՕԻ պայմանագրերով կանխավճարների փոփոխությունները հետևյալն են.

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ.	2022թ.
Հաշվեկշռային արժեքն առ 1 հունվարի	211,591	303,932
Լրացումներ	272,717	37,506
Կանխավճարներ, որոնք ապաճանաչվել են համապատասխան ԱՕԻ ծառայությունների ստացման ժամանակ	(131,420)	(129,847)
Ընդամենը կանխավճարներ առ 31 դեկտեմբերի	352,888	211,591

Ընկերությունը կնքել է Հասույթի բաշխման պայմանագիր: Այս շրջանակային համաձայնագրով Ընկերությունը և իր գործընկերները համատեղ օգտագործում են օպտիկական մալուխը: Պայմանագիրը թույլ է տալիս Ընկերությանը կնքել ԱՕԻ-ներ Ծառայությունների Հայտերի (SOF) միջոցով: Ընկերությունը ձեռք է բերում պայմանագիր, որն ապահովում է իր հզորության օգտագործումը 3 և 15 տարի ժամկետով. նման կանխավճարները ներկայացված են սույն ֆինանսական հաշվետվություններում որպես կանխավճարներ ԱՕԻ պայմանագրերով:

10 Վարձակալված գույքի վրա կատարված կապիտալ ծախսեր

Վարձակալված գույքի վրա կատարված կապիտալ ծախսերի գծով մաշվածությունը հաշվարկվում է հետևյալ մեծություններից նվազագույնով՝ օգտակար ծառայության ժամկետ կամ վարձակալության հիմքում ընկած ակտիվի տևողության ժամկետ:

Հազ. ՀՀ դրամ	Վարձակալված գույքի վրա կատարված կապիտալ ծախսեր
Սկզբնական արժեք	
Մնացորդն առ 1 հունվարի 2022թ.	5,959,840
Լրացումներ	203,910
Օտարումներ	(2,254)
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	6,161,496
Լրացումներ	142,653
Օտարումներ	(16,411)
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	6,287,738
Կուտակված մաշվածություն և արժեզրկում	
Մնացորդն առ 1 հունվարի 2022թ.	(4,655,555)
Տարվա արժեզրկում	(309,370)
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	(4,964,925)
Տարվա արժեզրկում	(268,706)
Օտարումներ	15,552
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	(5,218,079)
Հաշվեկշռային արժեք	
Առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	1,304,285
Առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	1,196,571
Առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	1,069,659

2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա 268,706 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 309,370 հազ. ՀՀ դրամ) ընդհանուր մաշվածության ծախսից 202,228 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 206,176 հազ. դրամ) ներառված է տրամադրված ծառայությունների ինքնարժեքում՝ տես Ծանոթագրություն 24, և 66,478 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 103,194 հազ. ՀՀ դրամ) ներառված է ընդհանուր և վարչական ծախսերում՝ տես Ծանոթագրություն 26:

11 Տրամադրված փոխառություններ

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող՝ տրամադրված փոխառությունները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով: Սկզբնական ճանաչման ժամանակ իրական արժեքի լավագույն վկայությունն է գործարքի գինը: Սկզբնական ճանաչման ժամանակ շահույթ կամ վնաս ճանաչվում է միայն այն ժամանակ, երբ կա իրական արժեքի և գործարքի գնի միջև տարբերություն, որը կարող է ապացուցվել միևնույն գործիքում դիտելի ընթացիկ շուկայական այլ գործարքներով կամ գնահատման մեթոդով, որի ելակետային տվյալները ներառում են միայն դիտելի շուկայական տվյալները: Սկզբնական ճանաչումից հետո ամորտիզացված արժեքով չափվող տրամադրված փոխառությունների գծով ճանաչվում է ակնկալվող պարտքային կորուստ անմիջապես հանգեցնելով հաշվապահական վնասի:

Ընկերության տրամադրված փոխառությունները արտահայտված են հետևյալ արժույթներով.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	31 դեկտեմբերի 2023թ.	31 դեկտեմբերի 2022թ.
Տրամադրված վարկեր՝ արտահայտված՝ - ԱՄՆ դոլարով - ՀՀ դրամ	17,885,836 348,263	17,568,700 461,550
Տրամադրված փոխառությունների ընդհանուր գումարը՝ մինչև պարտքային կորստի գծով պահուստը	18,234,099	18,030,250
Հանած՝ պարտքային կորստի գծով պահուստ	(263,689)	(781,003)
Ընդամենը տրամադրված փոխառություններ	17,970,410	17,249,248

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ բոլոր փոխառությունները տրամադրվել են անմիջական մայր ընկերությանը՝ մի քանի փոխառությունների համաձայնագրերի ներքո: Փոխառությունները տրամադրվել են 2020թ. նոյեմբերի 12-ից մինչև 2022թ. հունիսի 14-ը, իսկ պայմանագրային մարման ժամկետն է՝ 2026թ. մարտից մինչև 2029թ. դեկտեմբեր՝ կախված համաձայնագրից: Մի քանի փոխառություններ տրամադրվել են անտոկոս կամ 5.6%+6 ամսյա SOFR (Նյու Յորքի Դաշնային պահուստային բանկի կողմից կառավարվող (կամ ցանկացած այլ անձի կողմից, որը ստանձնում է այդ տոկոսադրույքի կառավարումը) ֆինանսավորման ապահովված օվերնայթ տոկոսադրույքը՝ հրապարակված Նյու Յորքի Դաշնային պահուստային բանկի կողմից (կամ ցանկացած այլ անձի, որը ստանձնում է այդ փոխարժեքի հրապարակումը), որը շուկայական փոխարժեքից ցածր է, հետևաբար դրամական միջոցների վճարումների և համապատասխան իրական արժեքի միջև տարբերությունը սկզբնական ճանաչման պահին ճանաչվել է սեփական կապիտալի փոփոխությունների մասին հաշվետվությունում): Իրական արժեքի ճշգրտման ընդհանուր ազդեցությունը 2022թ. տրամադրված վարկերի ճանաչման ժամանակ կազմել է 2,121,267 հազ. ՀՀ դրամ միջին արդյունավետ դրույքաչափը 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմում է 9.5%: 2023թ. ընթացքում ընկերությունը և անմիջական մայր ընկերությունը ստորագրել են մի շարք փոփոխություններ, ըստ որի բոլոր տրամադրված փոխառությունների տոկոսադրույքը անտոկոսից փոխվել է ֆիքսված տոկոսադրույքի, և սահմանվել է 5.6%+6 ամսյա SOFR, որը կիրառելի է 2023թ. սկզբից: Փոխառությունների էական փոփոխության պատճառով Ընկերությունն ապաճանաչել է սկզբնական տրված փոխառությունները և ճանաչել նորերը: Փոփոխության ազդեցությունը, այսինքն՝ սկզբնական տրված փոխառությունների հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան պայմանագրային արժեքների միջև տարբերությունը, ճանաչվել է սեփական կապիտալի փոփոխությունների մասին հաշվետվությունում, ինչը համահունչ է Ընկերության կողմից նախկինում կիրառված մոտեցմանը նմանատիպ գործարքների գծով, ինչպես ներկայացված է նախորդ պարբերությունում:

Տրամադրված փոխառությունների գծով ակնկալվող պարտքային կորստի չափը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմում է 263,689 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 781,003 հազ. ՀՀ դրամ) (Ծանոթագրություն 33): Այս գնահատման հիմքում ընկած առանցքային դատողությունները բացահայտված են Ծանոթագրություն 4-ում: Տրամադրված փոխառությունների հաշվեկշռային արժեքը, ակնկալվող պարտքային կորստի պահուստի հետ միասին էականորեն չեն տարբերվում դրանց իրական արժեքից:

11 Տրամադրված փոխառություններ (շարունակություն)

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է Ընկերության կողմից տրամադրված փոխառությունների շարժը ժամանակաշրջաններից յուրաքանչյուրի համար: Մատակարարներին տրվող կանխավճարների վերադասակարգումը ներկայացնում է այն գումարը, որը համաձայնեցված է ճանաչել որպես Ընկերության և նրա մայր կազմակերպության կողմից ապագա ծառայությունների դիմաց կանխավճար:

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Փոխառությունների համախառն գումար	Ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստ	Փոխառությունների զուտ գումար
Տրամադրված փոխառություններ առ 1 հունվարի 2023թ.	18,030,250	(781,002)	17,249,248
Դրամական միջոցների հոսքեր			
Մայր գումարի մարումներ	(6,000,000)	-	(6,000,000)
Ոչ դրամական փոփոխություններ			
Տոկոսների հաշվեգրում	2,068,557	-	2,068,557
ԱՊԿ-ի վերագնահատում	-	517,312	517,312
Փոխառությունների փոփոխություն (սեփական կապիտալի միջոցով)	3,762,617	-	3,762,617
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	372,676	-	372,676
Տրամադրված փոխառություններ առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	18,234,100	(263,690)	17,970,410

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Փոխառությունների համախառն գումար	Ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստ	Փոխառությունների զուտ գումար
Տրամադրված փոխառություններ առ 1 հունվարի 2022թ.	11,799,615	(844,253)	10,955,362
Դրամական միջոցների հոսքեր			
Տրամադրված փոխառություններ Մայր գումարի մարումներ	10,357,819 (297,697)	- -	10,357,819 (297,697)
Ոչ դրամական փոփոխություններ			
Տոկոսների հաշվեգրում	802,618	-	802,618
ԱՊԿ-ի վերագնահատում	-	63,251	63,251
Փոխառությունների գեղջում (սեփական կապիտալի միջոցով)	(2,121,269)	-	(2,121,269)
Չեղջի հակադարձում	458,578	-	458,578
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	(2,184,168)	-	(2,184,168)
Վերադասակարգում մատակարարներին տրվող կանխավճարների	(785,246)	-	(785,246)
Տրամադրված փոխառություններ առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	18,030,250	(781,002)	17,249,248

12 Պաշարներ

Պաշարները չափվում են ինքնարժեքից և իրացման գույք արժեքից նվազագույնով: Պաշարների ինքնարժեքը որոշվում է «առաջին մուտք, առաջին ելք» սկզբունքով: Իրացման գույք արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի ենթադրվող գինն է՝ հանած վաճառքի ծախսերը:

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ.	2022թ.
Նյութեր և պահեստամասեր	779,649	693,462
Վերավաճառքի ենթակա ապրանքներ	616,320	483,083
Վառելիք	98,899	92,141
Զարույթ	33,726	22,289
Այլ	77,556	71,936
Պաշարների պահուստ դանդաղ շրջանառվող պաշարների համար	(724,148)	(754,006)
Ընդամենը պաշարներ	882,002	608,905

13 Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր և այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ

Առևտրային դեբիտորական պարտքերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով, իսկ հետագա չափումը իրականացվում է ամորտիզացված արժեքով՝ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդի կիրառմամբ:

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ.	2022թ.
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր՝ բաժանորդներ	5,321,653	5,230,034
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր՝ միջհամակարգային կապ	508,299	804,087
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր՝ ռոումինգ	920,553	704,200
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր՝ վերավաճառք	144,552	112,571
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր՝ այլ առևտուր	1,874,631	1,744,409
Հանած՝ պարտքային կորստի գծով պահուստ	(1,965,239)	(2,355,283)
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ առևտրային դեբիտորական պարտքերի կազմում	6,804,449	6,240,018
Կանխավճարներ մատակարարներին	2,123,743	1,825,526
Կանխավճարային ծախսեր	77,117	103,678
Այլ ընթացիկ ակտիվներ	-	34,429
Ընդամենը ոչ ֆինանսական ակտիվներ այլ դեբիտորական պարտքերի կազմում	2,200,860	1,963,633
Ընդամենը առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	9,005,309	8,203,651

Ակնկալվող պարտքային կորուստ («ԱՊԿ»): Ընկերությունը հեռանկարային հիմունքներով գնահատում է ԱՊԿ-ն ամորտիզացված արժեքով չափվող պարտքային գործիքների համար: Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Ընկերությունը գնահատում է ակնկալվող պարտքային կորուստը և ճանաչում է գույք արժեքի կորուստները ֆինանսական ակտիվների գծով: Ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատումը արտացոլում է. i) անաչառ և հավանականությամբ կշռված գումարը, որը որոշվում է հնարավոր արդյունքների տիրույթի գնահատման միջոցով, (ii) փողի ժամանակային արժեքը և (iii) տեղի ունեցած իրադարձությունների, ընթացիկ պայմանների և կանխատեսվող ապագա տնտեսական պայմանների վերաբերյալ ողջ հիմնավոր և հավաստի տեղեկությունները, որոնք հաշվետու ամսաթվի դրությամբ հասանելի են առանց անհարկի միջոցների և ռեսուրսների ծախսման:

13 Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր և այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ (շարունակություն)

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափման համար առևտրային դեբիտորական պարտքերը խմբավորվել են՝ ելնելով ընդհանուր պարտքային ռիսկի բնութագրերից և ժամկետանց օրերի քանակից:

Առևտրային դեբիտորական պարտքերը, տրամադրված վարկերը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում արտացոլվում են՝ նվազեցված ակնկալվող պարտքային կորուստի պահուստի չափով:

Ընկերությունը կիրառում է ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստի չափման պարզեցված մոտեցում (պահուստների ժամկետայնության վերլուծության աղյուսակ) իր առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի համար, որոնք ներառում են չմարված դեբիտորական պարտքերը: Պահուստների ժամկետայնությունը հիմնված է պարտքային կորուստների պատմական փորձի վրա՝ առևտրային դեբիտորական պարտքերի ամբողջական ժամկետի ընթացքում և ճշգրտվում է ըստ կանխատեսումային գնահատականների: Կանխատեսումային գնահատականները ներառում են մակրոտնտեսական գործոններ, ինչպիսիք են ՀՆԱ-ն և Հայաստանում գործազրկության մակարդակը. Ընկերությունը դեֆոլտի մակարդակի գծով չի կիրառում կանխատեսումային գնահատման ճշգրտումներ, եթե պարտքային կորուստների գծով մակրոտնտեսական գործոնների և Ընկերության պատմական փորձի միջև չկա հարաբերակցություն: Պահուստների ժամկետայնությունը վերանայվում է ամեն եռամսյակ:

Մնացած ֆինանսական ակտիվների համար Ընկերությունը կիրառում է պարտքային ռիսկերի եական փոփոխման գնահատման մոդելը: Արժեզրկման կորուստները ներկայացվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ արդյունքի մասին հաշվետվությունում «Այլ գործառնական ծախսեր» տողում:

Դեբիտորական պարտքերի նկատմամբ հաշվեգրված տույժերը, տուգանքները և տոկոսները ևս ներառվում են արժեզրկման պահուստի կազմի մեջ: Պահուստների ժամկետայնության համար ԱՊԿ-ի դրույքաչափերը վերանայվում են եռամսյակային հիմունքով՝ դեբիտորական պարտքերի հավաքագրելիության և կանխատեսումային տեղեկատվության հիման վրա:

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է առևտրային դեբիտորական պարտքերի համար ձևավորված պարտքային կորստի պահուստի շարժը ըստ ակնկալվող պարտքային կորստի պարզեցված մոդելի, տարեկան ժամանակահատվածի սկզբից մինչև վերջ ընկած ժամանակահատվածի համար.

Հազ. ՀՀ դրամ	Առևտրային դեբիտորական պարտքեր	
	2023թ.	2022թ.
Պարտքային կորստի պահուստ առ 1 հունվարի	2,355,283	2,189,262
Նոր առաջացած	(95,520)	20,357
Պարտքային կորստի ընդհանուր գումարը ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում	(95,520)	20,357
Տարվա ընթացքում դուրս գրված անհավաքագրելի գումարներ	(294,524)	145,664
Պարտքային կորստի պահուստ առ 31 դեկտեմբերի	1,965,239	2,355,283

Առևտրային դեբիտորական պարտքերի համար պարտքային կորստի պահուստը որոշվում է ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված պահուստի ժամկետայնության հաշվարկի միջոցով: Պահուստի ժամկետայնությունը հիմնված է ակտիվի մարման ժամկետի ամսաթվից հետո ժամկետանց օրերի վրա՝ ճշգրտված Հայաստանում ՀՆԱ-ի աճով և գործազրկության մակարդակի փոփոխություններով: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պահուստի ժամկետայնությունը ներկայացված է ստորև.

**13 Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր և այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ
(շարունակություն)**

	Ընթացիկ՝ ոչ ժամկե- տանց	1-30 օր ժամկե- տանց	31-60 օր ժամկե- տանց	61-90 օր ժամկե- տանց	91-120 օր ժամկե- տանց	Ավելի քան 121 օր ժամկե- տանց	Ընդամենը
<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>							
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր, համախառն Ակնկալվող կորստի չափը, %	6,382,360	342,048	281,033	110,674	87,983	1,565,590	8,769,688
	1%	20%	43%	65%	86%	100%	
Ակնկալվող պարտքային կորուստներ	(60,673)	(70,064)	(121,948)	(71,472)	(75,492)	(1,565,590)	(1,965,239)
Ընդամենը առևտրային դեբիտորական պարտքեր, զուտ	6,321,687	271,984	159,085	39,202	12,491	-	6,804,449

Ընկերությունը 2023թ. հաճախորդներից մեկին մատուցել է ինտերնետ տրաֆիկի ծառայություններ՝ 2,371,128 հազ. ՀՀ դրամ ընդհանուր գումարով (2022թ.՝ 2,699,790 հազ. ՀՀ դրամ): Վերը նշված աղյուսակում դեբիտորական պարտքերի գումարները ներառված են առևտրային դեբիտորական պարտքերի ընթացիկ-ոչ ժամկետանց մասում:

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պահուստի ժամկետայնությունը ներկայացված է ստորև.

	Ընթացիկ՝ ոչ ժամկե- տանց	1-30 օր ժամկե- տանց	31-60 օր ժամկե- տանց	61-90 օր ժամկե- տանց	91-120 օր ժամկե- տանց	Ավելի քան 121 օր ժամկե- տանց	Ընդամենը
<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>							
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր, համախառն Ակնկալվող կորստի չափը, %	5,996,910	247,281	124,872	100,862	87,328	2,038,048	8,595,301
	1%	15%	47%	68%	81%	100%	
Ակնկալվող պարտքային կորուստներ	(82,910)	(36,951)	(58,079)	(68,803)	(70,492)	(2,038,048)	(2,355,283)
Ընդամենը առևտրային դեբիտորական պարտքեր, զուտ	5,914,000	210,330	66,793	32,059	16,836	-	6,240,018

3,573,952 հազ. ՀՀ դրամի չափով առևտրային և այլ ֆինանսական դեբիտորական պարտքերը (2022թ.՝ 3,650,734 հազ. ՀՀ դրամ) արտահայտված են արտարժույթով, որից 55%-ը ԱՄՆ դոլարով (2022թ.՝ 82%), 7%-ը՝ հատուկ փոխառության իրավունքով՝ ՀՓԻ (2022թ.՝ 8%), եվրոյով 37% (2022թ.՝ 8%) և 1% ֆուլտ ստեռլինգով (2022թ.՝ 1%):

13 Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր և այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ (շարունակություն)

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ ներկայացված են ստորև.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2023թ.	2022թ.
Երկարաժամկետ առևտրային դեբիտորական պարտքեր	1,696,719	3,073,703
Մայր կազմակերպությունից դեբիտորական պարտքերի իրական արժեքով ճանաչման ազդեցությունը	(237,432)	(889,764)
Վճարում	(64,824)	-
Հանած՝ պարտքային կորստի գծով պահեստ	(69,774)	(165,160)
Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ	1,324,689	2,018,779

2022թ. սեպտեմբերի 8-ին ստորագրված եռակողմ պայմանագրի հիման վրա մեծածախ ինտերնետ ծառայության տրաֆիկի հաճախորդը Ընկերության նկատմամբ իր պարտավորությունները փոխանցել է «Թիմ» ՓԲԸ-ին կանխավճարի տեսքով, որը պետք է վերադարձվի «Թիմ» ՓԲԸ-ի կողմից:

Բոլոր կողմերը համաձայնել են այն պայմաններին, ըստ որոնց՝ «Թիմ» ՓԲԸ-ն պարտավորվում է հաճախորդին փոխհատուցել (վերադարձնել) կանխավճարը՝ ստանձնելով Ընկերության նկատմամբ հաճախորդի վճարման պարտավորությունը 2,646 հազ. ԱՄՆ դոլար՝ 1,070,294 հազ. ՀՀ դրամի համարժեք գումարով, Ընկերության կողմից մատուցվող ծառայությունների դիմաց: Ընկերությունը կընդունի «Թիմ» ՓԲԸ-ի կողմից կատարված վճարումը որպես Ընկերության հետ կնքված Ծառայությունների մատուցման հիմնական պայմանագրով նախատեսված մեծածախ ինտերնետ տրաֆիկի հաճախորդի պարտավորությունների մասի մարում: 2022թ. սեպտեմբերի 1-ին Ընկերությունը և մայր ընկերությունը պայմանավորվել են հետաձգել 1,070,293 հազ. ՀՀ դրամի չափով վճարումները, որոնք պետք է վճարվեն չորս մասով՝ 2023թ. հունիսի 1-ից մինչև 2026թ. մարտի 31-ը ընկած ժամանակահատվածում:

2020թ. Մայր ընկերությունը ստացել է ներդրումային խորհրդատվական ծառայություններ՝ կապված Ընկերության 100% բաժնետոմսերի գնման հետ: Երրորդ կողմի կողմից մատուցվող խորհրդատվական ծառայությունների մատուցման համար վճարված գինը կազմել է 1,960,000 հազ. ՀՀ դրամ՝ առանց ԱԱՀ-ի: 2020թ. հոկտեմբերի 30-ին ծառայությունների մատուցման վճարը ճանաչվել է Ընդհանուր և վարչական ծախսերում՝ որպես մասնագիտական ծառայություն, վերը նշված գումարի չափով: Մնացորդն ամբողջությամբ վճարվել է Ընկերության կողմից:

2022թ. Ընկերությունը վերագնահատել է գործարքի բնույթը և համարել, որ ներդրումային խորհրդատվական ծառայությունների վերջնական շահառուն մայր ընկերությունն է, և ծախսը վերաձևակերպվել է Մայր ընկերությանը՝ նույն գումարով: 2022թ. ապրիլի 29-ին Ընկերության կողմից թողարկված հաշիվ-ապրանքագրի հիման վրա վճարը ճանաչվել է որպես Մայր կազմակերպության կողմից փոխհատուցմամբ այլ եկամուտ 1,960,000 հազ. ՀՀ դրամի չափով, առանց ԱԱՀ-ի (Ծանոթագրություն 25):

2022թ. մայիսի 2-ին Մայր ընկերությունը և «Տելեկոմ Արմենիա» ՓԲԸ-ն պայմանավորվել են հետաձգել 2,350,000 հազ. ՀՀ դրամի չափով վճարումները, որոնք պետք է վճարվեն չորս հավասար մասով՝ 2023թ. նոյեմբերից մինչև 2026թ. նոյեմբեր ընկած ժամանակահատվածում:

2023թ. Մայր ընկերությունը կատարել է մասնակի վճարում և ստորագրվել են նոր փոփոխություններ՝ վճարումները 2024թ.-ից մինչև 2026թ. հետաձգելու համար:

14 Ժամկետային ավանդ

Ժամկետային ավանդները ներկայացվում են ամորտիզացված արժեքով՝ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով:

Ընկերությունը տեղական բանկի հետ տեղական արժույթով կնքել է ավանդային պայմանագրեր 1,328,000 հազ. ՀՀ դրամի չափով (2022թ.՝ 822,000 հազ. ՀՀ դրամ), սկզբնական մարման ժամկետը՝ 2024թ. սեպտեմբերից մինչև 2025թ. հունվար, 8.75% և 9.25% տոկոսադրույքով (2022թ.՝ 9.3%) որը ենթակա է մարման ամսական պարբերականությամբ: Բանկային ավանդների մնացորդները ժամկետանց կամ արժեզրկված չեն: Ժամկետային ավանդների վարկային որակը պարտքային ռիսկի դասակարգման հիման վրա 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ B+ է (S&P Գրեյվ վարկանիշ):

15 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներառում են առձեռն դրամական միջոցները և այլ կարճաժամկետ բարձր իրացվելիություն ունեցող ներդրումները՝ երեք ամիս կամ դրանից պակաս սկզբնական մարման ժամկետով: Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են անորոշիզացված արժեքով՝ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդի կիրառմամբ:

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ.	2022թ.
Ցպահանջ բանկային մնացորդներ	876,744	511,173
Դրամական միջոցներ ճանապարհին	86,447	80,908
Առձեռն դրամական միջոցներ	26,571	23,719
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	989,762	615,800

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է բանկային մնացորդների վարկային որակը՝ ելնելով վարկային ռիսկի դասերից՝ 2023թ. և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ժամկետանց կամ արժեզրկված չեն, և ԱՊԿ-ն նշանակալից չէ:

Հազ. ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2023թ.	31 դեկտեմբերի 2022թ.
S&P Գլոբալ վարկանիշ B+	742,589	487,329
Չվարկանշված	134,155	23,844
Ընդամենը բանկային մնացորդներ	876,744	511,173

16 Կանոնադրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Լրացուցիչ ծախսերը, որոնք անմիջականորեն վերագրելի են նոր բաժնետոմսերի թողարկմանը, սեփական կապիտալում ցույց են տրվում որպես ստացված մուտքերից նվազեցում՝ հարկումից հետո: Իրական արժեքի այն մասը, որը գերազանցում է թողարկված բաժնետոմսերի անվանական արժեքը, սեփական կապիտալում գրանցվում է որպես Էմիսիոն եկամուտ:

Հազ. ՀՀ դրամ	Թողարկված բաժնետոմսերի քանակը	Սովորական բաժնե- տոմսեր	Էմիսիոն եկամուտ	Ընդամենը Կանոնադրա- կան կապիտալ
Առ 1 հունվարի 2022թ.	188,377,090	0.100	-	18,837,709
Առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	188,377,090	0.100	-	18,837,709
Նոր թողարկված բաժնետոմսեր	40,000,000	0.100	0.106	4,000,000
Առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	228,377,090	0.100	0.106	22,837,709

Սովորական բաժնետոմսերի ընդհանուր հայտարարված քանակը կազմում է 228,377 հազար բաժնետոմս (2022թ.՝ 188,377 հազար բաժնետոմս)՝ յուրաքանչյուր բաժնետոմսը 100 ՀՀ դրամ անվանական արժեքով (2022թ.՝ յուրաքանչյուր բաժնետոմսը 100 ՀՀ դրամ անվանական արժեքով): Գոյություն ունի բաժնետոմսերի 2 դաս՝ Ա և Բ: Ա դասը ունի 1 ձայնի իրավունք 1 բաժնետոմսի համար, իսկ Բ դասը՝ 1 ձայնի իրավունք 10 բաժնետոմսի համար: Բոլոր թողարկված սովորական բաժնետոմսերը ամբողջությամբ վճարված են:

16 Կանոնադրական կապիտալ (շարունակություն)

Ընկերության սովորական բաժնետոմսերի սեփականատեր հանդիսացող յուրաքանչյուր բաժնետեր իրավունք ունի.

- մասնակցել բաժնետերերի ընդհանուր ժողովին ձայնի իրավունքով բոլոր հարցերի վերաբերյալ՝ իր ամբողջությամբ վճարված քվեարկող բաժնետոմսերին համապատասխան,
- ստանալ շահաբաժիններ,
- Ընկերության լուծարման դեպքում ստանալ գույքի իր համապատասխան բաժինը,
- օրենքով սահմանված դեպքերում Ընկերության շահույթի, պահուստների և (կամ) ակտիվների կապիտալիզացիայի ներքո բաժնետիրական կապիտալի ավելացման դեպքում անվճար ստանալ նոր թողարկված բաժնետոմսեր՝ տվյալ պահին բաժնետիրական կապիտալում իր բաժնեմասնակցության համամասն չափով:

Շահաբաժինները ներկայացվում են որպես պարտավորություն և նվազեցվում են սեփական կապիտալից այն ժամանակաշրջանում, երբ դրանք հայտարարվել և հաստատվել են: Շահաբաժինները, որոնք հայտարարված են հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո և մինչև ֆինանսական հաշվետվությունների թողարկման համար հատատումը, բացահայտվում են հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցող դեպքերի վերաբերյալ ծանոթագրությունում: Ընկերության՝ ՀՀ օրենսդրության պահանջների համաձայն պատրաստված հաշվետվությունները հիմք են հանդիսանում շահույթի բաշխման և այլ հատկացումների համար: ՀՀ օրենսդրությամբ բաշխման հիմք է հանդիսանում ընթացիկ տարվա գուտ շահույթը:

Տարվա ընթացքում հայտարարված և վճարված շահաբաժինները հետևյալն են.

	2023թ.	2022թ.
<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Սովորական	Սովորական
Վճարման ենթակա շահաբաժիններ՝ առ 1 հունվարի	-	-
Տարվա ընթացքում հայտարարված շահաբաժիններ	6,000,000	-
Տարվա ընթացքում վճարված շահաբաժիններ	(6,000,000)	-
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վճարման ենթակա շահաբաժիններ	-	-
Տարվա ընթացքում հայտարարված շահաբաժիններ մեկ բաժնետոմսի դիմաց	0,032	

Բոլոր շահաբաժինները հայտարարվել են 2023թ. հունիսին և վճարվել հուլիս-սեպտեմբերին:

17 Բանկային վարկեր

Ընկերությունը սկզբնական ճանաչման պահին բանկային վարկերը ճանաչում է իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, իսկ հետագայում՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող, բացառությամբ ֆինանսական երաշխիքի պայմանագրերի: Նման պարտավորություններից օգուտները և վնասները ներկայացվում են շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այդ պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխություններին վերագրելի իրական արժեքի փոփոխության գումարի (որոշվում է որպես գումար, որը վերագրելի չէ շուկայական պայմանների փոփոխություններին, որոնք հանգեցրել են շուկայական ռիսկի աճի), որը ներկայացվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում և հետագայում չի վերադասակարգվում շահույթի կամ վնասի:

Ընկերության փոխառությունները արտահայտված են հետևյալ արժույթներով.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2023թ.	2022թ.
Փոխառություններ՝ արտահայտված՝ - ԱՄՆ դոլարով	18,997,155	18,334,317
Ընդամենը փոխառություններ առ 31 դեկտեմբերի	18,997,155	18,334,317

17 Բանկային վարկեր (շարունակություն)

Ընկերությունը չի կիրառում հեջավորման հաշվառում իր արտարժույթային պարտավորությունների կամ տոկոսադրույթների առնչությամբ: Փոխառությունների հաշվեկշռային և իրական արժեքները հետևյալն են.

Հազ. ՀՀ դրամ	Հաշվեկշռային արժեքներ		Իրական արժեքներ	
	2023թ.	2022թ.	2023թ.	2022թ.
Բանկային վարկ՝ 2029թ. հունիս մարման ժամկետով և SOFR+5.6% տոկոսադրույթով	18,309,410	17,792,270	18,182,365	17,547,177
Բանկային վարկ՝ 2023թ. հունիս մարման ժամկետով և SOFR+5.6% տոկոսադրույթով	-	787,140	-	787,140
Վերականգնվող վարկային գիծ՝ 6 ամիսը մեկ անգամ երկարաձգման հնարավորությամբ՝ SOFR+5.6% տոկոսադրույթով	814,790	-	814,790	-
Ընդամենը փոխառություններ առ 31 դեկտեմբերի	19,124,200	18,579,410	18,997,155	18,334,317

2022թ. մայիսի 26-ին Ընկերությունը 18,301,042 հազ. ՀՀ դրամ (45,000,000 ԱՄՆ դոլար) ընդհանուր գումարով 7 տարի մարման ժամկետով ԱՄՆ դոլարով արտահայտված ժամկետային վարկային պայմանագրեր է կնքել Վերականգնման և զարգացման եվրոպական բանկի, Միջազգային ֆինանսական կորպորացիայի, «Ամերիաբանկ» ՓԲԸ-ի հետ՝ վերաֆինանսավորելու Ընկերության գոյություն ունեցող խոշոր պարտքը, որը հիմնականում արդյունք էր «ԹԻՍ» ՓԲԸ-ի կողմից փոխառու միջոցների հաշվին Ընկերության ձեռքբերման, ինչպես նաև Ընկերության աճի կապիտալիզացիայի պլանը ֆինանսավորելու նպատակով: 2022թ. դեկտեմբերի 31-ից հետո կիրականացվեն կիսամյակային 14 մարումներ տոկոսների գծով:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը գրավադրել է 5,348,637 հազ. ՀՀ դրամ գույք հաշվեկշռային արժեքով շենքեր (2022թ.՝ 3,987,644 հազ. ՀՀ դրամ)՝ որպես երաշխիք՝ այդ օրվա դրությամբ 18,215,550 ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 17,792,270 ՀՀ դրամ) չմարված մնացորդով վարկերի դիմաց:

Համապատասխանություն պայմանագրերին. Ընկերությունը պարտավորություն է ունեցել կատարել Վարկային պայմանագրերում ամրագրված որոշակի պայմանագրեր: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը պահպանել է պայմանագրերի պայմանները:

18 Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ. Վարձակալության պայմանագրերը կարող են պարունակել ինչպես վարձակալական, այնպես էլ ոչ վարձակալական բնույթի բաղադրիչներ: Ընկերությունը պայմանագրային հատուցումը բաշխում է վարձակալության բաղադրիչների և այն բաղադրիչների միջև, որոնք վարձակալություն չեն հանդիսանում՝ հիմք ընդունելով այդ բաղադրիչների առանձնացված գործարքի հարաբերական գինը: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները չափվում են սկզբնական արժեքով:

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների ամորտիզացիան հաշվարկվում է գծային մեթոդով դրանց գնահատված օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, մասնավորապես.

Վարձակալության իրավունքի ձևով ակտիվ	<u>Օգտակար ծառայության ժամկետ՝</u>
Հող	<u>արտահայտված տարիներով</u>
Շենքեր, գրասենյակներ, խանութներ	8
Սարքավորումներ	3 - 8
	3 - 8

Վարձակալության գծով պարտավորություններ. Վարձակալության պայմանագրերից բխող պարտավորությունները սկզբնական ճանաչման պահին չափվում են ներկա արժեքով:

18 Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ (շարունակություն)

Վարձակալության երկարաձգման և դադարեցման օպցիոնները նախատեսված են Ընկերության մի շարք պայմանագրերում: Այս պայմաններն օգտագործվում են Ընկերության գործունեության մեջ օգտագործվող ակտիվները կառավարելիս առավելագույն գործառնական ճկունություն ապահովելու համար: Պարտավորության գնահատումը ներառում է նաև վարձակալության վճարներ, որոնք կկատարվեն որպես երկարաձգման օպցիոնների իրագործման մաս, եթե բավարար վստահություն կա, որ վարձակալությունը կերկարաձգվի:

Ընդհանուր առմամբ, վարձակալության վճարները գեղչվում են՝ օգտագործելով Ընկերության փոխառության աճողական տոկոսադրույքը, այսինքն այն տոկոսադրույքը, որը Ընկերությունը պետք է վճարի, որպեսզի ստանա անհրաժեշտ փոխառու միջոցները՝ նմանատիպ տնտեսական միջավայրում նմանատիպ պայմաններով և նմանատիպ գրավի դիմաց, օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվին համարժեք ակտիվ ձեռք բերելու համար:

Լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը որոշելու համար Ընկերությունը.

- հնարավորության դեպքում, որպես նախնական տեղեկատվություն օգտագործում է վերջերս երրորդ անձի կողմից ստացված ֆինանսավորման վերաբերյալ տեղեկատվությունը և ճշգրտում է այն, հաշվի առնելով ֆինանսավորումը ստանալու պահից հետո տեղի ունեցած ֆինանսավորման պայմանների փոփոխությունները,
- օգտագործում է ձևավորման այնպիսի մոտեցում, որի դեպքում հաշվարկը սկսվում է առանց ռիսկի տոկոսադրույքից, որը ճշգրտվում է պարտքային ռիսկի չափով, և
- կատարում է ճշգրտումներ հաշվի առնելով վարձակալության պայմանագրի առանձնահատկությունները, օրինակ, վարձակալության ժամկետը, երկիրը, արժույթը և ապահովությունը:

Ընկերությունը հողի և շինությունների տեսքով վարձակալում է տարբեր գրասենյակային և տեխնիկական տարածքներ: Վարձակալության պայմանագրերը սովորաբար կնքվում են հաստատուն ժամանակահատվածով 1-10 տարի ժամկետով:

Հազ. ՀՀ դրամ	Հող	Շենքեր, գրասենյակներ և խանութներ	Սարքա- վորումներ	Ընդամենը
Հաշվեկշռային արժեքը առ 1 հունվարի 2022թ.	416,938	3,054,480	-	3,471,418
Լրացումներ	342,810	895,373	-	1,238,183
Օտարումներ	(12,049)	(43,236)	-	(55,285)
Մաշվածության գումարը	(115,626)	(1,030,981)	-	(1,146,607)
Հաշվեկշռային արժեքը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	632,073	2,875,636	-	3,507,709
Լրացումներ	10,834	2,729,826	1,316,642	4,057,302
Օտարումներ	(4,727)	(217,751)	(109,848)	(332,326)
Մաշվածության գումարը	(124,994)	(1,425,761)	(125,755)	(1,676,510)
Հաշվեկշռային արժեքը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին	513,186	3,961,950	1,081,039	5,556,175

18 Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ (շարունակություն)

Ընկերությունը վարձակալության պարտավորությունները ճանաչել է հետևյալ կերպ.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	31 դեկտեմբերի 2023թ.	31 դեկտեմբերի 2022թ.
Վարձակալության գծով կարճաժամկետ պարտավորություններ	1,811,652	1,067,167
Վարձակալության գծով երկարաժամկետ պարտավորություններ	4,514,453	3,166,781
Ընդամենը վարձակալության գծով պարտավորություններ	6,326,105	4,233,948

Ֆինանսական ծախսերի կազմում ներառված տոկոսային ծախսերը 2023թ. կազմել են 679,371 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 458,194 հազ. ՀՀ դրամ): 2023թ. ընթացքում վարձակալության դիմաց կատարված վճարումների ընդհանուր գումարը կազմել է 2,241,500 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 2,003,974 հազ. ՀՀ դրամ):

Տրանսպորտային միջոցների վարձակալությունը կարճաժամկետ է և ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի մասին հաշվետվությունում: Տրանսպորտային միջոցների վարձակալության ընդհանուր ծախսը կազմում է 44,192 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 42,488 հազ. ՀՀ դրամ): Տես Ծանոթագրություն 24:

19 Ֆինանսական գործունեությունից բխող պարտավորությունների համեմատություն

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական գործունեությունից բխող պարտավորությունների և ֆինանսական գործունեությունից բխող՝ Ընկերության պարտավորությունների շարժի վերլուծությունը ներկայացված ժամանակաշրջաններից յուրաքանչյուրի համար: Սրանք այն պարտավորություններն են, որոնք դրամական միջոցների հոսքերի հաշվետվությունում ներկայացվում են որպես ֆինանսական պարտավորություններ.

- 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Փոխառու- թյուններ	Վարձակալու- թյան գծով պարտավորու- թյուններ	Ընդամենը
Ֆինանսական գործունեությունից բխող պարտավորություններ առ 1 հունվարի	18,334,317	4,233,948	22,568,265
Դրամական միջոցների հոսքեր			
Ստացված վարկեր	1,580,280	-	1,580,280
Մայր գումարի մարումներ	(1,579,400)	(2,005,269)	(3,584,669)
Տոկոսավճարներ	(1,978,920)	(236,231)	(2,215,151)
Ոչ դրամական փոփոխություններ			
Տոկոսների հաշվեգրում	2,120,269	679,371	2,799,640
Նոր վարձակալություններ	-	4,057,302	4,057,302
Արտաթմույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	542,709	-	542,709
Ապաճանաչում	-	(332,326)	(332,326)
Այլ	(22,100)	(70,690)	(92,790)
Ֆինանսական գործունեությունից բխող պարտավորություններ առ 31 դեկտեմբերի	18,997,155	6,326,105	25,323,260

19 Ֆինանսական գործունեությունից բխող պարտավորությունների համեմատություն (շարունակություն)

- 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

Հազ. ՀՀ դրամ	Փոխառու- թյուններ	Վարձակալու- թյան գծով պարտավորու- թյուններ	Ֆինան- սական երաշխիք	Ընդամենը
Ֆինանսական գործունեությունից բխող պարտավորություններ առ 1 հունվարի	8,664,896	4,474,764	1,907,669	15,047,329
Դրամական միջոցների հոսքեր				
Ստացված վարկեր	20,524,762	-	-	20,524,762
Մայր գումարի մարումներ	(8,786,288)	(1,593,593)	-	(10,379,881)
Տոկոսավճարներ	(1,061,837)	(410,381)	-	(1,472,218)
Ոչ դրամական փոփոխություններ				
Տոկոսների հաշվեգրում	1,268,616	458,194	-	1,726,810
Նոր վարձակալություններ	-	1,238,182	-	1,238,182
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	(1,883,029)	-	-	(1,883,029)
Ֆինանսական երաշխիքների ապաճանաչում	-	-	(1,546,770)	(1,546,770)
Ֆինանսական երաշխիքների ամորտիզացիա	-	-	(360,899)	(360,899)
Այլ	(392,803)	66,782	-	(326,021)
Ֆինանսական գործունեությունից բխող պարտավորություններ առ 31 դեկտեմբերի	18,334,317	4,233,948	-	22,568,265

20 Ակտիվների ապագործարկման գծով պահուստ

Հիմնական միջոցների միավորի ապամոնտաժման և հեռացման գնահատված ծախսերը (ակտիվների ապագործարկման պահուստը) ավելացվում են ակտիվի սկզբնական արժեքին ձեռք բերման պահին կամ վերջինիս օգտագործման որոշակի փուլում: Երբ պարտավորությունը մարելու համար անհրաժեշտ տնտեսական օգուտների արտահոսքի գնահատված ժամկետների կամ գումարների, ինչպես նաև զեղչման դրույքի փոփոխության արդյունքում անհրաժեշտություն է առաջանում կարգավորել գոյություն ունեցող ապագործարկման պահուստի չափը, ապա փոփոխվում է նաև պահուստին համապատասխանող ակտիվի սկզբնական արժեքը:

Ընկերությունը իրավական պարտավորություն ունի ապամոնտաժել սարքավորումները և վերականգնել տեղամասերը դրանց ակնկալվող փակումից հետո 20 տարվա ընթացքում: Ակտիվների ապագործարկման պահուստի շարժը հետևյալն է:

Հազ. ՀՀ դրամ	Սարքավորումների ապամոնտաժում և վարձակալված տարածքների վերականգնում
Հաշվեկշռային արժեքը առ 1 հունվարի 2022թ.	1,436,526
Ներկա արժեքի զեղչի հակադարձում	160,048
Հիմնական միջոցների նկատմամբ ճշգրտված գնահատումների փոփոխություններ (կապիտալացված)	(50,469)
Ակտիվների ապագործարկման պարտավորության ապաճանաչում	(140,860)
Հաշվեկշռային արժեքը 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,405,247
Ներկա արժեքի զեղչի հակադարձում	157,615
Հիմնական միջոցների նկատմամբ ճշգրտված գնահատումների փոփոխություններ (կապիտալացված)	807
Հաշվեկշռային արժեքն առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	1,563,669

21 Առևտրային և այլ ֆինանսական կրեդիտորական պարտքեր և ստացված կանխավճարներ

Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով, երբ գործընկերը կատարում է պայմանագրով նախատեսված իր պարտավորությունները: Հետագա չափումն իրականացվում է ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ.	2022թ.
Պարտավորություններ ձեռք բերված ծառայությունների գծով	3,431,054	3,382,824
Պարտավորություններ ձեռք բերված սարքավորումների գծով	2,013,553	1,996,191
Պարտավորություններ ձեռք բերված պաշարների գծով	951,104	334,781
Պարտավորություններ ռոուտինգի ծառայությունների գծով	908,572	1,118,100
Պարտավորություններ ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվների գծով	768,065	838,274
Պարտավորություններ շինարարական աշխատանքների գծով	276,227	820,591
Հաշվեգրված մասնագիտական ծառայություններ	51,600	31,200
Այլ կրեդիտորական պարտքեր	2,027	1,296

Ընդամենը առևտրային և այլ ֆինանսական կրեդիտորական պարտքեր **8,402,202** **8,523,257**

4,632,478 հազ. ՀՀ դրամ առևտրային կրեդիտորական պարտքերը (2022թ.՝ 4,670,858 հազ. ՀՀ դրամ) արտահայտված են արտարժույթով, մասնավորապես՝ 46%-ը ԱՄՆ դոլարով (2022թ.՝ 57%), 5%-ը՝ ՀՓԻ-ով (2022թ.՝ 4%), 49%-ը՝ եվրոյով (2022թ.՝ 38%) և 0% ՌԴ ռուբլով (2022թ.՝ 0%):

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ստացված կանխավճարների մնացորդների կազմը հետևյալն է.

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ.	2022թ.
Հեռահաղորդակցության ոլորտի գործընկերներից ստացված կանխավճարներ	2,353,550	1,459,531
Վաճառքի ենթակա ոչ ընթացիկ ակտիվների դիմաց ստացված կանխավճարներ	662,904	1,836,320
Բաժանորդներից ստացված կանխավճարներ	634,636	626,564
Վարձակալությունից ստացված կանխավճարներ (Ընկերությունը՝ վարձատու)	489,402	751,456

Ընդամենը ստացված կանխավճարներ **4,140,492** **4,673,871**

22 Պարտավորությունների և վճարների գծով պահուստներ

Պարտավորությունների և վճարների գծով պահուստի շարժը հետևյալն է.

Հազ. ՀՀ դրամ	Իրավական հայցեր	Հարկային ռիսկեր	Ընդամենը
Հաշվեկշռային արժեքն առ 1 հունվարի 2022թ.	65,863	121,334	187,197
Շահույթին կամ վնասին վերագրվող ավելացումներ	347,645	-	347,645
Պահուստի իրացում	-	(121,334)	(121,334)
Հաշվեկշռային արժեքը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	413,508	-	413,508
Շահույթին կամ վնասին վերագրվող ավելացումներ	57,647	-	57,647
Պահուստի իրացում	(471,155)	-	(471,155)
Հաշվեկշռային արժեքն առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	-	-	-

22 Պարտավորությունների և ծախսերի գծով պահուստներ (շարունակություն)

Վերոնշյալ բոլոր պահուստները դասակարգվել են որպես ընթացիկ պարտավորություններ, քանի որ Ընկերությունը չունի անվերապահ իրավունք հետաձգել դրանց վճարումը մեկ տարուց ավելի ուշ:

Իրավական պահանջներ. Ղեկավարության կարծիքով, որը հիմնված է համապատասխան իրավաբանական խորհրդատվության վրա՝ այս իրավական հայցերի արդյունքում չի առաջանա հաշվեգրված գումարներից ավելի Էական վնաս: Իրավական հայցերի դրույթը վերաբերում է Նախկին աշխատակցի կողմից Ընկերության դեմ ներկայացված հայցին՝ 2018թ. հայցի հետ՝ Ընկերությունից ազատման մասին որոշումը չեղարկելու պահանջով: Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ. վճարվել է մինչև 2023թ. ապրիլի վերջ:

Հարկային ռիսկեր. 2021թ. հարկային ռիսկերի գծով պահուստը կապված է հարկային հաշվետվությունների ճշգրտումների հետ, որոնք վճարվել են 2022թ.-ին:

23 Հասույթ

Հասույթի ճանաչում. Ընկերության եկամտի աղբյուր են հանդիսանում ձայնային ծառայությունների մատուցումը, տվյալների փոխանցման ծառայությունները և անլար կապի մի շարք ծառայությունների ու լայնաշերտ ինտերնետի հասանելիության միջոցով այլ հեռահաղորդակցման ծառայությունները, ինչպես նաև սարքավորումների և պարագաների վաճառքը: Այրանքները և ծառայությունները կարող են տրամադրվել առանձին կամ ծառայությունների համակցված փաթեթով: Եթե պայմանագրի արդյունքը չի կարող արժանահավատ որոշվել, ապա պայմանագրային հասույթը ճանաչվում է կատարված պայմանագրային ծախսերի չափով, որոնք կարող են փոխհատուցվել:

Ծառայությունների վաճառքից ստացված հասույթ. Ծառայությունների վաճառքից ստացված հասույթը իր մեջ ներառում է գնորդների հետ կնքած պայմանագրերով նախատեսված եթերաժամից ստացված հասույթը և հաշվարկների կանխավճարային համակարգի շրջանակներում, ամսեկան բաժանորդային վճարը, փոխկապակցման ծառայությունից հասույթը, ռոուլինգի գծով հասույթը և այլ ծառայությունները: Լրացուցիչ ծառայությունները ներառում են կարճ հաղորդագրություններ (SMS), մուլտիմեդիային հաղորդագրություններ (MMS), համարի որոշում, զանգի սպասարկում, տվյալների փոխանակում, բջջային ինտերնետ, ներբեռնվող կոնտենտ և այլ ծառայություններ: Լրացուցիչ կոնտենտային ծառայություններից հասույթը արտացոլվում է՝ հանած համապատասխան ծախսերը, երբ Ընկերությունը հանդիսանում է որպես գործակալ կոնտենտ-պրովայդերների համար կամ առանց համապատասխան ծախսերի, երբ Ընկերությունը հանդիսանում է որպես գործարքի հիմնական պարտավորությունները կրող կողմ:

Միջհամակարգային փոխկապակցման գծով հասույթ գոյանում է, երբ Ընկերությունը տրաֆիկ է ստանում այլ օպերատորների բջջային կամ ֆիքսված կապի բաժանորդներից, և այդ տրաֆիկը դադարեցվում է Ընկերության ցանցում: Ռոուլինգից եկամուտները ներառում են ինչպես Ընկերության հաճախորդներից ստացված եկամուտները, որոնք ռոուլինգից օգտվում են իրենց երկրի ցանցից դուրս, այնպես էլ այլ անլար օպերատորների հասույթ՝ իրենց հաճախորդների կողմից Ընկերության ցանցում ռոուլինգի համար: Հասույթի երկու հոսքերի համար էլ Ընկերությունը ունի մեկ կատարողական պարտականություն և ճանաչում է բջջային կապի օգտագործման և ռոուլինգի ծառայություններից հասույթը՝ հիմնվելով ժամանակի ընթացքում մատուցված ծառայությունների մշակված տրաֆիկի թույլտվության վրա: Ռոուլինգում միջազգային զանգերի համար օտարերկրյա օպերատորներից ստացված հասույթը ճանաչվում է զանգի կատարման ժամանակաշրջանում:

Սահմանված ժամանակահատվածով ծառայություններից, ներառյալ ֆիքսված սակագնային պլանները և ամսական բաժանորդագրությունները, ստացված հասույթը, որպես կանոն, ճանաչվում է հավասարապես ժամանակի ընթացքում: Սակագնային պլաններից ստացված հասույթը, որոնց համար վճարումը զանձվում է փաստացի օգտագործման դիմաց, ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում՝ դրանց օգտագործման աստիճանով: Որոշ սակագնային պլաններ հաճախորդներին հնարավորություն են տալիս հաջորդ ժամանակահատված փոխանցել չօգտագործված ծառայությունները: Այդ սակագնային պլաններից ստացված հասույթը, որպես կանոն, հավասարապես ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում՝ ըստ դրանց օգտագործման աստիճանի: Մի քանի ծառայությունների բաղադրիչներ ներառող պայմանագրերի (ինչպես օրինակ՝ ձայնը, տեքստը, տվյալները) համար հասույթը բաշխվում է առանձին վաճառքի գների հիման վրա: Այդ ծառայությունների առանձին վաճառքի գինը որոշվում է հաշվի առնելով այն գինը, որը զանձվում է այն գնորդներից, ովքեր վճարում են ծառայության համար ըստ օգտագործման աստիճանի:

23 Հասույթ (շարունակություն)

Սկզբնական վճարումները, ներառյալ ակտիվացման կամ միացման վճարները, ճանաչվում են որպես հետաձգված եկամուտ գծային հիմունքներով պայմանագրի գործողության ժամկետի ընթացքում: Անորոշ ժամկետով պայմանագրերի (որպես կանոն՝ կանխավճարային պայմանագրերի) դեպքում սկզբնական վճարումներից հասույթը ճանաչվում է բաժանորդի գոյության միջին տևողության ընթացքում:

Այլ օպերատորներից ստացված հասույթը՝ ներառյալ միջցանցային միացումների և ռուամինգի վճարը, ճանաչվում է պայմանագրային գևի հիման վրա՝ հանած ծավալի համար նախատեսված ենթադրյալ հետընթաց գեղչերը: Կուտակված փորձն օգտագործվում է գեղչերի գնահատման և տրամադրման համար:

Ծառայությունների վաճառքից ստացված ողջ հասույթը ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում:

Սարքավորումների և պարագաների վաճառք. Սարքավորումներն ու պարագաները սովորաբար հաճախորդներին վաճառվում են առանձին կամ ծառայությունների փաթեթների հետ միասին: Ծառայությունների փաթեթների հետ միասին վաճառքի դեպքում հասույթը բաշխվում է համամասնորեն՝ ելնելով առանձին վաճառքի և ծառայությունների փաթեթի գնից:

Բջջային կապի սարքավորումների և պարագաների վաճառքից ստացված հասույթը ճանաչվում է, երբ սարքավորումը վաճառվում է բաժանորդին կամ եթե այն վաճառվում է միջնորդի միջոցով, երբ միջնորդը սարքի նկատմամբ վերահսկողություն է սահմանել, և միջնորդն իրավունք չունի այն վերադարձնել: Ֆիքսված կապի սարքավորումների վաճառքից ստացված հասույթը չի ճանաչվում այնքան ժամանակ, քանի դեռ այդ սարքավորումների տեղադրումն ու փորձարկումն ավարտված չէ, և սարքավորումը չի ընդունվել գնորդի կողմից:

Սարքավորումների և պարագաների վաճառքից ստացված ողջ հասույթը ճանաչվում է ժամանակի որոշակի պահին:

Պայմանագրի գծով մնացորդներ. Դեբիտորական պարտքերը և պայմանագրերի գծով ակտիվները հիմնականում դասվում են այն միջոցների շարքին, որոնք ձեռք են բերվում գործակալների, կապի այլ օպերատորների և հետվճարային կապի սակագնային պլան ունեցող հաճախորդների կատարած վճարումների արդյունքում:

Պայմանագրի գծով պարտավորությունները գլխավորապես դասվում են չփոխհատուցվող դրամական միջոցների շարքին, որոնք ձեռք են բերվել կանխավճարային համակարգով ֆիքսված կամ փաստացի օգտագործման դիմաց վճարվող սակագնային պլան ունեցող գնորդներից:

Պայմանագրերի գծով պարտավորությունները ներկայացված են որպես «Հետաձգված եկամուտ» և «Ստացված կանխավճարներ»՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում: «Հետաձգված եկամուտ» մնացորդները տարվա սկզբում ճանաչվել են որպես հասույթ տարվա ընթացքում:

Դրամական միջոցների հավաքագրման մեթոդ հանդիսացող կանխավճարային քարտերի իրացումը արտացոլվում է բաժանորդներից ստացված կանխավճարների տեսքով՝ ապագայում մատուցվող ծառայությունների համար և հետաձգվում է մինչև այն պահը, երբ հաճախորդը օգտագործի իրեն հասանելի խոսելաժամանակը: Կանխավճարային քարտերը կարող են լինել անժամկետ, սակայն նրանց գործունեության ժամանակաշրջանը սահմանափակվում է օրենսդրությամբ. չօգտագործված կանխավճարային մնացորդները գումարվում են ծառայությունների մատուցումից ստացված հասույթին՝ ակնկալվող կանխավճարային մնացորդի հիման վրա, որի ժամկետը կլրանա՝ չօգտագործված մնալով:

23 Հասույթ (շարունակություն)

Գևորդների ներգրավմանն ուղղված ծախսումներ. Գևորդների հետ պայմանագիր կնքելուն ուղղված որոշ լրացուցիչ ծախսումներ («գևորդների ներգրավմանն ուղղված ծախսումներ») ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես հետաձգված ծախսեր: Որպես կանոն, նման ծախսերը, վերաբերում են վարձատրությանը, որը վճարվել է երրորդ կողմ հանդիսացող վաճառողներին և սեփական անձնակազմին և ամորտիզացվում են գծային մեթոդի կիրառմամբ՝ բաժանորդի գոյության միջին տևողության ընթացքում: Ընկերությունը կիրառում է գևորդների ներգրավմանն ուղղված ծախսումների համար նախատեսված գործնական պարզեցումներ, որոնց համար մաշվածությունը 12 ամսից ավելի կարճ կլիներ:

Նման ծախսերը գլխավորապես ներառում են երրորդ կողմ հանդիսացող վաճառողներին վճարվող միջնորդավճարներ՝ գևորդի կանխավճարային հաշվի համալրման և լիցքավորման քարտերի վաճառքի դեպքում:

Բաժանորդի գոյության միջին տևողություն. Բաժանորդի գոյության միջին տևողությունը հաշվարկվում է վիճակագրական տվյալների, մասնավորապես՝ տարբեր սեգմենտների (ինչպիսիք են բջջային և ֆիքսված հեռախոսակապի, կանխավճարային և հետվճարային) բաժանորդների արտահոսքի ցուցանիշների հիման վրա:

Ողջ հասույթը գոյանում է Հայաստանում, քանի որ ծառայությունները մատուցվում են Հայաստանում:

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2023թ.	2022թ.
<i>Ժամանակի ընթացքում</i>		
Շարժական կապ՝ տվյալների փոխանակում	9,124,576	8,216,765
Շարժական կապ՝ ձայնային	3,124,909	3,602,086
Շարժական կապ՝ միջհամակարգային	1,893,961	2,170,079
Շարժական կապ՝ ռոումինգ	1,257,928	1,049,122
Շարժական կապ՝ այլ	1,229,431	1,074,628
Շարժական կապի ծառայությունների մատուցումից հասույթ	16,630,805	16,112,680
<i>Ժամանակի ընթացքում</i>		
Ֆիքսված կապ՝ ինտերնետ	5,289,503	4,915,014
Ֆիքսված կապ՝ ձայնային	3,599,158	3,973,924
Ֆիքսված կապ՝ տարանցիկ	2,381,734	4,479,964
Ֆիքսված կապ՝ միջհամակարգային	117,359	171,359
Ֆիքսված կապ՝ այլ	1,167,861	1,130,134
Ֆիքսված կապի ծառայությունների մատուցումից հասույթ	12,555,615	14,670,395
<i>Ժամանակային կետում</i>		
Սարքավորումներ՝ բջջային կապ	2,819,663	3,024,869
Սարքավորումներ՝ ֆիքսված կապ	39,559	38,338
Սարքավորումների իրացումից հասույթ	2,859,222	3,063,207
Վարձակալությունից հասույթ	1,760,965	713,178
Այլ հասույթ	215,546	17,218
Ընդամենը հասույթ	34,022,153	34,576,678

24 Վաճառքի ինքնարժեք

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ.	2022թ.
<i>Ծառայությունների ինքնարժեք</i>		
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	6,612,365	6,678,525
Անձնակազմի գծով ծախսեր	2,528,260	3,544,694
Հաճախականության օգտագործման թույլտվություն	2,439,142	1,792,119
Բջջային միջհամակարգային կապի ծախս	1,863,161	2,112,264
Էլեկտրաէներգիա	1,580,533	1,542,496
Ինտերնետ և այլ կապուղիներ	1,370,673	842,900
Սարքավորումների և կապուղիների սպասարկման ծախսեր	1,044,849	970,635
Ռոումինգի գծով ստացված ծառայություններ	561,505	690,460
Ֆիքսված կապի միջհամակարգային ծախս	372,720	574,868
Հնամաշուկայի գծով պահուստի ճանաչում	329,763	65,697
Վառելիք	156,244	186,109
Ծառայությունների ԱԱՀ	156,184	105,239
SIM քարտեր	62,201	93,820
Փոխադրամիջոցների վարձակալում	44,192	42,588
Գործուղումներ և վերապատրաստում	54,977	33,361
Ֆիքսված հեռախոսակապի այլ ծառայություններ	314,302	298,925
Բջջային հեռախոսակապի այլ ծառայություններ	170,426	147,791
Ընդամենը ծառայությունների ինքնարժեք	19,661,497	19,722,491
<i>Իրացված սարքավորումների ինքնարժեք</i>		
Սարքավորումներ – բջջային կապ	2,774,162	2,905,107
Սարքավորումներ – ֆիքսված կապ	-	2,738
Ընդամենը սարքավորումների ինքնարժեք	2,774,162	2,907,845
Ընդամենը վաճառքի ինքնարժեք	22,435,659	22,630,336

Անձնակազմի ծախսերը ներառում են 170,917 հազ. ՀՀ դրամ պարտադիր կենսաթոշակային ֆոնդի հատկացումներ (2022թ.՝ 127,118 հազ. ՀՀ դրամ):

25 Այլ գործառնական եկամուտ

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ.	2022թ.
Վաճառքի համար պահվող ակտիվի օտարումից շահույթ	1,231,597	-
Հիմնական միջոցների օտարումից օգուտներ	117,074	-
Ստացված կանխավճարների և առևտրային կրեդիտորական պարտքերի դուրսգրումից եկամուտ	163,163	5,491
Պաշարների իրացումից օգուտ	6,635	8,068
Տուգանքներից եկամուտ	186	111
Այլ	23,170	28,861
Մայր կազմակերպության կողմից փոխհատուցմամբ եկամուտ	-	1,960,000
Ընդամենը այլ գործառնական եկամուտ	1,541,825	2,002,531

26 Ընդհանուր և վարչական ծախսեր

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ.	2022թ.
Անձնակազմի գծով ծախսեր	2,197,467	2,041,239
Մասնագիտական ծառայություններ	1,014,316	887,202
Գրասենյակային և կոմունալ ծախսեր	648,918	393,607
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	169,671	413,048
Սպասարկման և նորոգման ծախսեր	142,520	94,368
Չփոխհատուցվող հարկեր	117,077	113,002
Անվտանգության ծախսեր	82,374	27,745
Գործուղման և վերապատրաստման ծախսեր	67,051	56,920
Ապահովագրություն	64,113	45,455
Ներկայացուցչական ծախսեր	2,163	4,655
Այլ	94,362	154,892
Ընդամենը ընդհանուր և վարչական ծախսեր	4,600,032	4,232,133

2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում մասնագիտական ծառայությունները ներառում են աուդիտի վճարները, որոնք կազմել են 48,000 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 43,000 հազ. ՀՀ դրամ):

Վերոնշյալ աղյուսակում ներկայացված անձնակազմի ծախսերը ներառում են 4,532 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 5,821 ՀՀ դրամ) արձակման նպաստներ՝ կապված ղեկավար պաշտոններից անձնակազմի ազատման հետ:

Արձակման նպաստների գումարները նաև ներառված են Վաճառքի ինքնարժեքի կազմում (տես Ծանոթագրություն 24)՝ համապատասխանաբար 25,636 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 12,612 հազ. ՀՀ դրամ) և Իրացման ծախսերի կազմում (տես Ծանոթագրություն 27)՝ զրո (2022թ.՝ 4,706 հազ. ՀՀ դրամ), համապատասխանաբար:

Անձնակազմի գծով ծախսերը ներառում են պարտադիր կենսաթոշակային հիմնադրամի հատկացումներ՝ 78,409 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 73,202 հազ. ՀՀ դրամ):

27 Իրացման ծախսեր

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ.	2022թ.
Անձնակազմի գծով ծախսեր	2,365,790	2,268,529
Գովազդային և մարքեթինգային ծառայություններ	507,926	559,597
Ինկասացիոն ծախսեր	320,392	311,851
Լիցքավորման քարտերի գծով ծախսեր	46,627	41,502
Այլ ծախսեր	83,220	106,111
Ընդամենը իրացման ծախսեր	3,323,955	3,287,590

Անձնակազմի գծով ծախսերը ներառում են պարտադիր կենսաթոշակային հիմնադրամի հատկացումներ՝ 83,972 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 81,353 հազ. ՀՀ դրամ):

28 Այլ գործառնական ծախսեր

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ.	2022թ.
Բարեգործություն և հովանավորություն	184,062	88,136
Անվճար տրամադրում	100,236	81,144
Իրավական պահանջների հետ կապված ծախսեր	57,646	347,645
Հարկային տուգանք	42,828	97,706
Չհաշվանցվող ԱԱՀ	23,939	22,077
Այլ չփոխհատուցվող հարկեր	21,331	28,942
Պաշարների արժեզրկում	2,184	5,397
Հիմնական միջոցների դուրսգրումից վնասներ	-	219,642
Փոխարժեքային տարբերություններից վնաս՝ հանած օգուտ		
գործառնական գործունեությունից	22,618	160,831
Այլ ծախսեր	89,360	48,260
Ընդամենը այլ գործառնական ծախսեր	544,204	1,099,780

29 Ֆինանսական եկամուտ / ծախսեր

Ֆինանսական եկամուտ

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ.	2022թ.
Տոկոսային եկամուտ տրված փոխառություններից	2,068,557	1,261,196
Նախկինում ճանաչված զեղչի վերականգնում	274,805	188,011
Տոկոսային եկամուտ դրամական միջոցներից և դրանց համարժեքներից և ժամկետային ավանդից	124,655	45,879
Ֆինանսական երաշխիքների ամորտիզացիա	-	360,899
Ընդամենը՝ շահույթում կամ վնասում ճանաչված ֆինանսական եկամուտ	2,468,017	1,855,985

Ֆինանսական երաշխիքը ճանաչվել է 2020թ.-ին, 2021թ.-ին այն ամորտիզացվել է, 2022թ.-ին ապաճանաչվել է սեփական կապիտալում:

Ֆինանսական ծախսեր

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ.	2022թ.
Տոկոսային ծախս ստացված փոխառությունների գծով	2,120,269	1,268,617
Տոկոսային ծախս վարձակալության գծով	679,371	458,194
Ակտիվի ապագործարկման պարտավորությունների գծով պահուստ. ներկա արժեքի զեղչման հակադարձում	157,615	19,188
Ընդամենը՝ ֆինանսական ծախսեր	2,957,255	1,745,999
Հանած՝ կապիտալացվող ֆինանսական ծախսեր	(481,592)	(205,910)
Ընդամենը՝ շահույթում կամ վնասում ճանաչված ֆինանսական ծախսեր	2,475,663	1,540,089

Ընկերությունը կապիտալացրել է փոխառության ծախսումները, որոնք առաջացել են հիմնական միջոցների կառուցմանը և ձեռքբերմանն անմիջականորեն վերագրելի ֆինանսավորման գծով: Կապիտալիզացիայի դրույքաչափը կազմել է 16.29% (2022թ.՝ 11.79%):

30 Շահութահարկ

Շահութահարկ. Ֆինանսական հաշվետվություններում շահութահարկը ներկայացվում է համաձայն օրենսդրության, որն, ըստ էության, գործում է կամ ուժի մեջ է մտել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են՝ կիրառելով հաշվեկշռային պարտավորության մեթոդը հետագա տարիներին փոխանցվող հարկային վնասի և ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առկա են ֆինանսական հաշվետվությունների նպատակով օգտագործվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները և հարկային նպատակով օգտագործվող արժեքները համեմատելիս: Համաձայն սկզբնական ճանաչման վերաբերյալ բացառության, հետաձգված հարկը չի գրանցվում այն ժամանակավոր տարբերությունների դեպքում, երբ ակտիվի կամ պարտավորության սկզբնական ճանաչումը կատարվում է այնպիսի գործարքում, որը չի հանդիսանում ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում և որը սկզբնապես գրանցվելիս, ազդեցություն չունի ո՛չ հաշվապահական, և ո՛չ էլ հարկվող շահույթի վրա: Հետաձգված հարկային մնացորդները չափվում են կիրառելով հարկային դրույքները, որոնք, ըստ էության, գործում են կամ ուժի մեջ են մտել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ և որոնք ակնկալվում է կիրառել այն ժամանակահատվածներում, երբ ժամանակավոր տարբերությունները հակադարձվեն կամ նախորդ ժամանակաշրջաններից բերված հարկային վնասն օգտագործվի:

Նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների և նախորդ ժամանակաշրջաններից բերված հարկային վնասի մասով հետաձգված հարկային ակտիվը գրանցվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել նվազեցումները:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե կա իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք հաշվանցել ընթացիկ հարկային ակտիվները ընթացիկ հարկային պարտավորությունների դիմաց և երբ հետաձգված շահութահարկի ակտիվներն ու պարտավորությունները վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից նույն հարկվող անձից կամ տարբեր հարկատուներից, որտեղ կա մնացորդները զուտ հիմունքով կարգավորելու մտադրություն:

Անորոշ հարկային դիրքեր. Ընկերության անորոշ հարկային դիրքերը վերագնահատվում են ղեկավարության կողմից յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում: Շահութահարկի գծով պարտավորությունները հաշվի են առնվում այն դեպքում, երբ ղեկավարությունը գտնում է, որ լրացուցիչ հարկային պարտավորությունների առաջացման հավանականությունը ավելի մեծ է, քան դրանց բացակայությունը, եթե Ընկերության հարկային գործունեությունը վիճարկվի հարկային մարմինների կողմից: Գնահատումը հիմնված է այն հարկային օրենքների և համապատասխան իրավական ակտերի մեկնաբանությունների վրա, որոնք, ըստ էության, գործում են կամ ուժի մեջ են մտել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ, ինչպես նաև նմանատիպ հարցերի շուրջ ցանկացած հայտնի դատական կամ այլ որոշումների վրա: Տուգանքների, տուկոսների և հարկերի, բացառությամբ շահութահարկի, գծով պարտավորությունները ճանաչվում են ղեկավարության կողմից՝ հիմք ընդունելով հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ պարտավորությունների մարման համար պահանջվող ծախսերի լավագույն գնահատականը: Շահութահարկի անորոշության գծով ճշգրտումները՝ բացառությամբ տույժերի և տուգանքների, արտացոլվում են շահութահարկի գծով ծախսերում: Շահութահարկի անորոշության գծով ճշգրտումները՝ կապված տույժերի և տուգանքների հետ, արտացոլվում են համապատասխանաբար ֆինանսական ծախսերի և այլ զուտ շահույթների/(վնասների) կազմում:

(ա) Շահութահարկի գծով ծախսի կազմը

Շահույթում կամ վնասում ճանաչված շահութահարկի գծով ծախսը ներառում է հետևյալ բաղադրիչները.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2023թ.	2022թ.
Հետաձգված հարկ	708,822	1,813,122
Տարվա շահութահարկի գծով ծախս	708,822	1,813,122

30 Շահութահարկ (շարունակություն)

(բ) շահութահարկի գծով ծախսի համադրում շահույթի կամ վնասի հետ՝ բազմապատկած կիրառելի հարկադրույքով

Ընկերության 2023թ. և 2022թ. հարկվող շահույթի գծով կիրառելի շահութահարկի դրույքաչափը 18% է: Հարկերի գծով ծախսի ակնկալվող և իրական մեծությունների միջև համեմատագրումը ներկայացված է ստորև.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2023թ.	2022թ.
Շահույթ մինչև հարկումը	5,235,541	10,490,422
Տեսական հարկային ծախսը՝ սահմանված 18% դրույքաչափով	(942,397)	(1,888,276)
Հարկային առումով չնվազեցվող կամ չհարկվող գործարքների ազդեցությունը.		
- Չհարկվող եկամուտ	661,166	1,183,076
- Չնվազեցվող ծախսեր	(427,591)	(1,107,922)
Տարվա շահութահարկի գծով ծախս	(708,822)	(1,813,122)

Ընդհանուր չնվազեցվող ծախսերից 370,724 հազ. ՀՀ դրամը ներկայացնում է փոխարժեքային վնասի ազդեցությունը (2022թ.՝ 870,341 հազ. ՀՀ դրամ): Ընդհանուր չհարկվող եկամտից 401,330 հազ. ՀՀ դրամը ներկայացնում է փոխարժեքային օգուտի ազդեցությունը (2022թ.՝ 796,434 հազ. ՀՀ դրամ): Այս ֆինանսական հաշվետվություններում դրանք ներկայացված են գուտ հիմունքով:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն ունեցել է ընթացիկ կանխավճարներ շահութահարկի գծով՝ 269,728 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 269,728 հազ. ՀՀ դրամ): Կանխավճարը ճանաչվել է 2021թ. փաստացի հարկային ծախսի համեմատ ավելի մեծ գումարով հարկերի վճարման հետևանքով: Կանխավճարը Ընկերության կողմից կօգտագործվի հաջորդ ժամանակաշրջաններում:

(գ) Հետաձգված հարկերի վերլուծությունն ըստ ժամանակավոր տարբերության տեսակի

ՖՀՄՍ-ի և Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսդրության միջև եղած տարբերություններն առաջացնում են ժամանակավոր տարբերություններ՝ ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման նպատակով որոշվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկման նպատակով որոշվող դրանց գումարների միջև: Այդ ժամանակավոր տարբերություններում 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ շարժի հարկային հետևանքը մանրամասնորեն ներկայացված է ստորև.

30 Ծախսատար (շարունակություն)

	1 հունվարի 2023թ.	(Ծախսագր- ված)/կրեդի- տագրված շահույթին կամ վնասին	Ծախսագր- ված/(կրեդի- տագրված) սեփական կապիտալին	31 դեկտեմբերի 2023թ.
<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>				
Ժամանակավոր տարբերությունների հարկային հետևանքը				
Հիմնական միջոցներ	1,916,261	(567,712)	-	1,348,549
Ոչ նյութական ակտիվներ	(132,010)	(184,773)	-	52,763
Վարձակալված գույքի վրա կատարված կապիտալ ծախսեր	229,759	(11,339)	-	218,420
Ներդրումային գույք	(1,066,872)	(50,049)	-	(1,116,921)
Հետաձգված ծախսեր	(13,639)	(2,542)	-	(16,181)
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ	130,723	7,864	-	138,587
Դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման պահուստ	958,628	(302,188)	12,883	669,323
Ակտիվների ապագործարկման պահուստ	252,944	28,516	-	281,460
Հետաձգված եկամուտ	10,497	(2,627)	-	7,870
Կրեդիտորական պարտքեր	104,027	36,380	-	140,407
Տրամադրված վարկեր	264,791	-	(264,791)	-
Հարկային վնասներ	44,988	(29,898)	-	15,090
Չուտ հետաձգված հարկային ակտիվ	2,700,097	(708,822)	(251,908)	1,739,368

ՀՀ օրենսդրության համաձայն, 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա հարկային վնասները կարող են օգտագործվել մինչև 2026թ.:

Այդ ժամանակավոր տարբերություններում 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ շարժի հարկային հետևանքը մանրամասնորեն ներկայացված է ստորև.

	1 հունվարի 2022թ.	(Ծախսագր- ված)/կրեդի- տագրված շահույթին կամ վնասին	Ծախսագր- ված/(կրեդի- տագրված) սեփական կապիտալին	31 դեկտեմբերի 2022թ.
<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>				
Ժամանակավոր տարբերությունների հարկային հետևանքը				
Հիմնական միջոցներ	2,359,065	(442,804)	-	1,916,261
Ոչ նյութական ակտիվներ	8,297	(140,307)	-	(132,010)
Վարձակալված գույքի վրա կատարված կապիտալ ծախսեր	230,499	(740)	-	229,759
Ներդրումային գույք	-	(1,066,872)	-	(1,066,872)
Պաշարների գծով պահուստ	1	(1)	-	-
Հետաձգված ծախսեր	(22,157)	8,518	-	(13,639)
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ	180,602	(49,879)	-	130,723
Դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման պահուստ	653,578	144,892	160,157	958,628
Ակտիվների ապագործարկման պահուստ	258,575	(5,631)	-	252,944
Հետաձգված եկամուտ	11,774	(1,277)	-	10,497
Կրեդիտորական պարտքեր	56,765	47,262	-	104,027
Տրամադրված վարկեր	(34,493)	(82,544)	381,828	264,791
Ֆինանսական երաշխիքներ	343,380	(64,962)	(278,418)	-
Հարկային վնասներ	203,766	(158,778)	-	44,988
Չուտ հետաձգված հարկային ակտիվ	4,249,652	(1,813,123)	263,567	2,700,097

31 Մեկ բաժնետոմսի գծով շահույթ

Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող հիմնական շահույթը/(վնասը) հաշվարկվում է Ընկերության սեփականատերերին վերագրվող շահույթը կամ վնասը բաժանելով տարվա ընթացքում թողարկված սովորական բաժնետոմսերի միջին կշռված քանակի վրա՝ բացառությամբ գանձապետական բաժնետոմսերի:

Ընկերությունը չունի նուրազման ենթակա սովորական բաժնետոմսեր. հետևաբար, մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող նուրազմած շահույթը հավասար է մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող հիմնական շահույթին:

Շարունակվող գործառնություններից մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող շահույթը հաշվարկվում է հետևյալ կերպ.

<i>Հազար ՀՀ դրամ</i>	Ճան.	2023թ.	2022թ.
Տարվա շահույթ		4,526,719	8,677,300
Տարվա շահույթ՝ վերագրվող սովորական բաժնետոմսերի բաժնետերերին		4,526,719	8,677,300
Թողարկվող սովորական բաժնետոմսերի միջին կշռված քանակը	16	208,377,090	188,377,090
Մեկ բաժնետոմսի գծով բազային հասույթ (ՀՀ դրամ՝ մեկ բաժնետոմսի դիմաց)		21.72	46.06

32 Պայմանական դեպքեր և պարտավորություններ

Իրավական գործընթացներ. Ժամանակ առ ժամանակ բնականոն գործունեության ընթացքում Ընկերության դեմ կարող են ներկայացվել հայցեր: Հիմնվելով սեփական գնահատման վրա, դեկլարությունը կարծում է, որ դրանք չեն հանգեցնի էական կորուստների, որոնք կգերազանցեն ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված պահուստների գումարը:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ին Ընկերությունը ներգրավված էր դատական վարույթում նախկին բաժնատիրոջ հետ՝ ֆիքսված հեռախոսակապի վերանվանման հետևանքով բաց թողնված օգուտների տեսքով առաջացած վնասի հատուցման պահանջով: Պահուստ չի կազմվել, քանի որ Ընկերության դեկլարությունը կարծում է, որ հավանական չէ, որ որևէ էական վնաս կառաջանա, և ռիսկի հավանականությունը ցածր է:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ին Ընկերության անմիջական մայր ընկերությունը և վերջնական շահառու սեփականատերերը ներգրավված են եղել դատական վարույթում նախկինում պատկանող ընկերության հետ՝ «Վեոն Արմենիայի» (Ընկերության նախկին անվանումը) բաժնետոմսերի ձեռքբերման վերաբերյալ: Պահուստ չի կազմվել, քանի որ Ընկերության դեկլարությունը կարծում է, որ հավանական չէ, որ որևէ էական վնաս կառաջանա, և ռիսկի հավանականությունը ցածր է: Ցանկացած դեպքում ֆինանսական ազդեցություն Ընկերության համար տեղի չի ունենա:

Հարկային պայմանական պարտավորություններ. Հայաստանի Հանրապետության հարկային, արժույթային և մաքսային օրենսդրության որոշ դրույթներ կարող են հանդիսանալ տարընթերցումների առարկա՝ Ընկերության գործարքների և գործունեության նկատմամբ կիրառելիս: Հետևաբար, հարկային մարմինները կարող են ավելի խիստ դիրքորոշում ընդունել օրենսդրության մեկնաբանությունների և գնահատումների գծով: Որպես հետևանք, հարկային մարմինները կարող են հայց ներկայացնել այն գործարքների և հաշվապահական հաշվառման մեթոդների վերաբերյալ, որոնց համար նախկինում պահանջներ չեն ներկայացրել: Հարկային ստուգումները կարող են ներառել ստուգման ամսաթվին անմիջապես նախորդող երեք օրացուցային տարիները:

32 Պայմանական դեպքեր և պարտավորություններ (շարունակություն)

Ի լրումն վերը նշված հարցերի, ղեկավարությունը գնահատում է, որ Ընկերությունն ունի հարկային ռիսկերի հետ կապված 1,211,356 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 1,211,356 հազ. ՀՀ դրամ) գումարի չափով այլ հնարավոր պարտավորություններ, որոնց հավանականությունը գնահատվում է «աննշանը գերազանցող»: Այս ռիսկերը վերաբերում են աղբյուրի մոտ պահվող հարկին, որն առաջանում է կիրառելի օրենսդրության և համապատասխան փաստաթղթային պահանջների մեկնաբանման անորոշությունից:

Կապիտալ ծախսումների գծով պարտավորություններ. 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն ունի կապիտալ ծախսումների պայմանագրային պարտավորություններ հիմնական միջոցների ձեռքբերման գծով՝ 4,414,085 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 651,364 հազ. ՀՀ դրամ): Ընկերությունն արդեն հատկացրել է անհրաժեշտ ռեսուրսները այս պարտավորությունների կատարման համար: Ընկերության ղեկավարությունը կարծում է, որ ապագա զուտ շահույթը և ֆինանսավորումը բավարար կլինեն՝ այս և համանման այլ պարտավորությունները կատարելու համար:

Բնապահպանական հարցեր. Հայաստանի Հանրապետությունում բնապահպանական կանոնակարգերի կիրառումը զարգանում է, և պետական մարմինների կիրառման դիրքորոշումը շարունակաբար վերանայվում է: Ընկերությունը պարբերաբար գնահատում է բնապահպանական կանոնակարգերով նախատեսված իր պարտավորությունները: Երբ պարտավորությունները որոշվում են, դրանք անմիջապես ճանաչվում են հաշվետվությունում: Հնարավոր պարտավորությունները, որոնք կարող են ծագել գործող կանոնակարգերի, քաղաքացիական իրավական համակարգի կամ օրենսդրության փոփոխման հետևանքով, չեն կարող գնահատվել, սակայն կարող են էական լինել: Գործող օրենսդրության կիրառման պայմաններում ղեկավարությունը կարծում է, որ չկան շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելու հետևանքով առաջացող նշանակալի պարտավորություններ:

Գրավ. Ընկերությունը գրավադրել է 5,348,637 հազ. ՀՀ դրամ զուտ հաշվեկշռային արժեքով գույք (2022թ.՝ 3,987,644 հազ. ՀՀ դրամ) որպես ստացված փոխառությունների երաշխիք (Ծանոթագրություն 17): Ընկերության բաժնետոմսերի 100%-ը նույնպես գրավադրվել է որպես նույն վարկերի երաշխիք:

33 Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում

Ընկերությունում ռիսկերի կառավարումն իրականացվում է ֆինանսական, գործառնական և իրավական ռիսկերի ուղղություններով: Ֆինանսական ռիսկը կազմված է շուկայական ռիսկից (ներառյալ՝ արժույթային, տոկոսադրույքի և այլ գնային ռիսկը), պարտքային ռիսկից և իրացվելիության ռիսկից: Ֆինանսական ռիսկերի կառավարման առաջնային գործառնություն է ռիսկերի սահմանաչափ սահմանելը և այնուհետև ցանկացած տեսակի ռիսկերի ազդեցությունն այդ սահմանաչափում պահելը:

Գործառնական և իրավական ռիսկերի կառավարման գործառնությունները նպատակ ունեն ապահովել ներքին քաղաքականության և ընթացակարգերի պատշաճ իրականացումը՝ գործառնական և իրավական ռիսկերը նվազագույնի հասցնելու համար:

Պարտքային ռիսկ. Ընկերությունը ենթարկվում է վարկային ռիսկի, այսինքն՝ ռիսկը, երբ ֆինանսական գործիքի մի կողմը ֆինանսական վնաս է պատճառում մյուս կողմին՝ պարտավորությունները չկատարելու հետևանքով: Վարկային ռիսկի ենթարկվածությունը առաջանում է Ընկերության կողմից տարածամկետ վճարման պայմաններով վաճառք իրականացնելու և մյուս կողմերի հետ ֆինանսական ակտիվներ առաջացնող այլ գործարքներ իրականացնելու արդյունքում:

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների կատեգորիաները դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

33 Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ.	2022թ.
Ակտիվներ		
<i>Տրամադրված վարկեր (Ծանոթագրություն 11)</i>	17,970,410	17,249,248
<i>Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ (Ծանոթագրություն 13)</i>	1,324,689	2,018,779
<i>Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր (Ծանոթագրություն 13)</i>		
- Առևտրային դեբիտորական պարտքեր, զուտ	6,804,449	6,240,018
<i>Ժամկետային ավանդ (Ծանոթագրություն 14)</i>	1,371,537	823,885
<i>Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ (Ծանոթագրություն 15)</i>		
- Ցպահանջ բանկային մնացորդներ	876,744	511,173
- Դրամական միջոցներ ճանապարհին	86,447	80,908
- Առձեռն դրամական միջոցներ	26,571	23,719
Ընդամենը՝ հաշվեկշռի վրա պարտքային ռիսկի ազդեցությունը	28,460,847	26,947,730

Պարտքային ռիսկի կառավարում. Պարտքային ռիսկը Ընկերության գործունեության համար հանդիսանում է ամենամեծ ռիսկը, ուստի ղեկավարությունն ուշադիր վերահսկում է իր վարկային ռիսկի ենթարկվածությունը:

Ռիսկերի կառավարման նպատակով պարտքային ռիսկի գնահատումը բարդ է և ենթադրում է մոդելների կիրառում, քանի որ ռիսկը փոփոխվում է՝ կախված շուկայական պայմաններից, ակնկալվող դրամական հոսքերից և ժամանակի ընթացքից: Ակտիվների պորտֆելի գծով պարտքային ռիսկի գնահատումը ենթադրում է դեֆոլտի առաջացման հավանականության գնահատում, կորուստների համապատասխան գործակիցների և գործընկերների միջև դեֆոլտի հարաբերակցության հետագա գնահատում:

Սահմանաչափեր. Ընկերությունը կառավարում է իր պարտքային ռիսկի մակարդակը՝ սահմանաչափեր կիրառելով մեկ գործընկերոջ կամ գործընկերների խմբի գծով ստանձնած ռիսկերի ծավալի համար: Պարտքային ռիսկի սահմանափակումները պարբերաբար հաստատվում են ղեկավարության կողմից: Այդ ռիսկերն անընդհատ վերահսկվում են և ենթակա են տարեկան կամ առավել հաճախակի վերանայման:

Ընկերության ղեկավարությունը դիտարկում է չվճարված առևտրային դեբիտորական պարտքերի վերլուծությունն ըստ ժամկետայնության և միջոցներ է ձեռնարկում ժամկետանց մնացորդների մասով: Հետևաբար, ղեկավարությունը տեղին է համարում տրամադրել պարտքային ռիսկի ժամկետայնության վերաբերյալ և այլ տեղեկատվություն, ինչպես բացահայտված է Ծանոթագրություն 13-ում:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների (ԱՊԿ) չափում. ԱՊԿ-ն իրենից ներկայացնում է դրամական միջոցների ապագա դեֆիցիտի ներկա արժեքի հավանականությամբ կշռված գնահատական (այսինքն՝ միջին կշռված պարտքային կարուստը, տրված ժամանակահատվածում տեղի ունեցող դեֆոլտի համապատասխան ռիսկերով, որոնք օգտագործվել են որպես կշիռ): ԱՊԿ չափումն անկողմնակալ է և որոշվում է հնարավոր արդյունքների շրջանակը գնահատելու միջոցով: ԱՊԿ չափումն իրականացվում է Ընկերության կողմից օգտագործվող հետևյալ չորս բաղադրիչների հիման վրա. դեֆոլտի հավանականություն, դեֆոլտի ռիսկին ենթակա պարտքային պահանջի մեծություն, դեֆոլտից առաջացող վնաս և զեղչման տոկոսադրույք:

Դեֆոլտի ռիսկին ենթակա պարտքային պահանջի մեծությունը՝ EAD, ապագա դեֆոլտի ամսաթվի դրությամբ ազդեցության գնահատումն է՝ հաշվի առնելով հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո ազդեցության ակնկալվող փոփոխությունները, ներառյալ մայր գումարի և տոկոսների մարումները և հանձնառված գործիքների ակնկալվող ստացումները: Դեֆոլտի հավանականությունը՝ PD, տվյալ ժամանակահատվածում դեֆոլտի առաջացման գնահատումն է: Դեֆոլտից առաջացող վնասը՝ LGD-ն դեֆոլտի դեպքում վնասի գնահատումն է: Այն հիմնված է պայմանագրային հիմունքով վճարման ենթակա դրամական միջոցների և վարկատուի կողմից ստացման ակնկալվող, ներառյալ գրավի միջոցով՝ դրամական միջոցների միջև տարբերության վրա: Այն սովորաբար արտահայտվում է որպես EAD-ի տոկոս: Ակնկալվող կորուստները գեղջվում են մինչև ընթացիկ արժեքը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում: Չեղջման տոկոսադրույքը ներկայացնում է ֆինանսական գործիքի արդյունավետ տոկոսադրույքը («EIR») կամ դրա մոտարկված մեծությունը:

33 Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Կառավարման մոդելների՝ տևողության ժամկետի ընթացքում ԱՊԿ, այսինքն՝ կորուստներ, որոնք առաջանում են ֆինանսական գործիքի մնացած տևողության ժամկետի ընթացքում բոլոր հնարավոր դեֆոլտի դեպքերից: 12-ամսյա ԱՊԿ-ը ներկայացնում է ողջ ժամկետի ընթացքում ԱՊԿ-ների մասը՝ ֆինանսական գործիքի դեֆոլտի դեպքերից, որոնք հնարավոր են հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո 12 ամսվա, կամ ֆինանսական գործիքի գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում, եթե այն մեկ տարուց պակաս է:

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների ղեկավարության կողմից գնահատված ԱՊԿ-ները ժամանակային կետում գնահատումներ են, այլ ոչ թե շրջափոխային գնահատումներ, որոնք սովորաբար օգտագործվում են կանոնակարգային նպատակներով: Գնահատումները դիտարկում հեռանկարային տեղեկատվությունը, այսինքն՝ ԱՊԿ-ները արտացոլում են պարտքային ռիսկի վրա ազդեցություն ունեցող հիմնական մակրոտնտեսական փոփոխականների զարգացման կշռված հավանականությունը:

PD-ի չափման նպատակով Ընկերությունը սահմանում է դեֆոլտը որպես իրավիճակ, երբ բացահայտումը համապատասխանում է հետևյալ չափանիշներից մեկին կամ մի քանիսին.

- վարկառուի պայմանագրային վճարումների գծով ավելի քան 90 օր կետանցը.
- վարկառուի մահը.
- վարկառուի անվճարունակությունը

Բացահայտման նպատակով Ընկերությունը լիովին համապատասխանեցրել է դեֆոլտի սահմանումը վարկային տեսանկյունից արժեզրկված ակտիվների սահմանմանը: Վերը նշված կանխադրված սահմանումը կիրառվում է Ընկերության բոլոր տեսակի ֆինանսական ակտիվների նկատմամբ:

Ընկերությունը համարում է, որ ֆինանսական գործիքի գծով առկա է պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ՝ SICR, երբ բավարարված են հետևյալ քանակական, որակական կամ օժանդակող չափանիշներից մեկը կամ մի քանիսը:

- 30 օր ժամկետանց

Ընկերությունը չափում է ԱՊԿ-ը պորտֆելային հիմունքով: Երբ գնահատումն իրականացվում է պորտֆելային հիմունքով, Ընկերությունը վերլուծում է իր բացահայտումները ըստ սեգմենտների, որոնք որոշվում են պարտքային ռիսկի ընդհանուր բնութագրերի հիման վրա, որպեսզի Ընկերության շրջանակում ռիսկերի ենթարկվածության կառուցվածքը լինի միատարր կամ նմանատիպ:

Ընդհանուր առմամբ, ԱՊԿ-ը հետևյալ պարտքային ռիսկի հարաչափերի բազմապատկման գումարն է՝ EAD, PD և LGD, որոնք սահմանվում են վերը նկարագրված եղանակով, և զեղչվում են մինչև ներկա արժեքը՝ օգտագործելով գործիքի արդյունավետ տոկոսադրույքը: ԱՊԿ-ը որոշվում է՝ կանխատեսելով պարտքային ռիսկի պարամետրերը (EAD, PD և LGD) յուրաքանչյուր ապագա տարվա համար՝ յուրաքանչյուր առանձին բացահայտման ողջ ժամկետի ընթացքում: Այս երեք բաղադրիչները բազմապատկվում են միասին և ճշգրտվում են գոյատևման հավանականության տեսանկյունից (այսինքն՝ վարկը կարող է մարվել կամ դեֆոլտի ենթարկվել է ավելի վաղ ամսում): Արդյունքում, նման կերպ հաշվարկում է յուրաքանչյուր ապագա ժամանակաշրջանի ԱՊԿ-ն, որն այնուհետև զեղչվում է մինչև հաշվետու ամսաթիվը և ամփոփվում: ԱՊԿ-ի հաշվարկում օգտագործվող զեղչման տոկոսադրույքը սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքն է կամ դրա մոտարկումը:

Պարտքային ռիսկի կենտրոնացում. Ընկերությունը ենթարկվում է պարտքային ռիսկի կենտրոնացման:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ին Ընկերությունն ուներ հինգ գործընկեր (2022թ.՝ վեց գործընկեր), որոնց գծով կարճաժամկետ դեբիտորական պարտքի ընդհանուր մնացորդները գերազանցել են 100,000 հազ. ՀՀ դրամը: Այս մնացորդների ընդհանուր գումարը կազմել է 5,961,866 հազ. ՀՀ դրամ, կամ ընդհանուր կարճաժամկետ դեբիտորական պարտքերի 72%-ը (2022թ.՝ 4,904,790 հազ. ՀՀ դրամ կամ ընդհանուր դեբիտորական պարտքերի 78%-ը):

2023թ. դեկտեմբերի 31-ին Ընկերությունն ուներ մեկ գործընկեր (2022թ.՝ մեկ գործընկեր), որոնց գծով երկարաժամկետ դեբիտորական պարտքի ընդհանուր մնացորդները գերազանցել են 100,000 հազ. ՀՀ դրամը: Այս մնացորդների ընդհանուր գումարը կազմել է 2,005,721 հազ. ՀՀ դրամ, կամ ընդհանուր երկարաժամկետ դեբիտորական պարտքերի 100%-ը (2022թ.՝ 2,018,779 հազ. ՀՀ դրամ, կամ ընդհանուր երկարաժամկետ դեբիտորական պարտքերի 100%-ը):

33 Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Շուկայական ռիսկ. Ընկերությունը ենթակա է շուկայական ռիսկերի ազդեցության: Շուկայական ռիսկերն առաջանում են. (ա) արտարժույթի, (բ) տոկոսային ակտիվների և պարտավորությունների և (գ) բաժնային արժեթղթերի բաց դիրքերից, որոնք բոլորն էլ ենթարկվում են ընդհանուր և առանձնահատուկ շուկայական շարժերի: Դեկավարությունը սահմանում է ռիսկի այն մակարդակը, որը կարող է ընդունվել, ինչն էլ վերահսկվում է օրական կտրվածքով: Այնուհանդերձ, այս մոտեցման կիրառումը չի կանխում այս սահմանաչափերից դուրս վնասների առաջացումն այն դեպքերում, երբ տեղի են ունենում ավելի նշանակալի շուկայական շարժեր:

Ստորև ներկայացված շուկայական ռիսկերի նկատմամբ զգայունությունը որոշվել է հիմք ընդունելով մեկ գործոնի փոփոխությունը՝ անփոփոխ պահելով մնացած այլ գործոնները: Գործնականում այս իրավիճակի տեղի ունենալը հավանական չէ, և մի շարք գործոններում փոփոխությունները կարող են փոխկապակցված լինել, օրինակ՝ տոկոսադրույքի և արտարժույթի դրույքաչափի փոփոխությունները:

Արժույթային ռիսկ. Արժույթային ռիսկի գծով դեկավարությունը վերահսկում է օրական դիրքերը Ստորև բերված աղյուսակը ամփոփում է հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում Ընկերության՝ արտարժույթի փոխարժեքի ռիսկի ենթարկվածությունը:

Հազ. ՀՀ դրամ	Առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.			Առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.		
	Դրամական ֆինանսական ակտիվներ	Դրամական ֆինանսական պարտավորություններ	Չուտ հաշվեկշռային դիրք	Դրամական ֆինանսական ակտիվներ	Դրամական ֆինանսական պարտավորություններ	Չուտ հաշվեկշռային դիրք
ԱՄՆ դոլար	21,606,057	(21,652,892)	(46,835)	20,265,212	(21,287,984)	(1,022,773)
Եվրո	1,491,435	(3,632,065)	(2,140,630)	392,691	(2,655,365)	(2,262,673)
ՀՓԻ	256,003	(213,973)	42,030	304,015	(202,431)	101,584
ՌԴ ռուբլի	5,521	(19,610)	(14,088)	14,188	(16,371)	(2,184)
Անգլիական ֆունտ	36,062	(974)	35,088	36,113	(4,268)	31,845
Ընդամենը	23,395,078	(25,519,514)	(2,124,436)	21,012,219	(24,166,420)	(3,154,201)

Վերոնշյալ վերլուծությունը ներառում է միայն դրամական ակտիվները և պարտավորությունները: Ոչ դրամական ակտիվները չեն համարվում էական արժույթային ռիսկ առաջացնող ակտիվներ: Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է շահույթի կամ վնասի զգայունությունը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ կիրառվող փոխարժեքի հնարավոր փոփոխությունների նկատմամբ՝ Ընկերության ֆունկցիոնալ արժույթի հետ հարաբերակցությամբ, բոլոր այլ փոփոխականները հաստատուն պահելով:

Հազ. ՀՀ դրամ	Առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	Առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.
ԱՄՆ դոլարի ամրապնդում 5%-ով (2022թ.՝ ամրապնդում 5%-ով)	(2,342)	(51,139)
ԱՄՆ դոլարի անկում 5%-ով (2022թ.՝ անկում 5%-ով)	2,342	51,139
Եվրոյի ամրապնդում 5%-ով (2022թ.՝ ամրապնդում 5%-ով)	(107,032)	(113,134)
Եվրոյի անկում 5%-ով (2022թ.՝ անկում 5%-ով)	107,032	113,134
ՀՓԻ-ի ամրապնդում 5%-ով (2022թ.՝ ամրապնդում 5%-ով)	2,102	5,079
ՀՓԻ-ի անկում 5%-ով (2022թ.՝ անկում 5%-ով)	(2,102)	(5,079)
ՌԴ ռուբլու ամրապնդում 15%-ով (2022թ.՝ ամրապնդում 15%-ով)	(2,113)	(328)
ՌԴ ռուբլու անկում 15%-ով (2022թ.՝ անկում 15%-ով)	2,113	328
Բրիտանական ֆունտ ստեռլինգի ամրապնդում 5%-ով (2022թ.՝ ամրապնդում 5%-ով)	1,754	1,592
Բրիտանական ֆունտ ստեռլինգի անկում 5%-ով (2022թ.՝ անկում 5%-ով)	(1,754)	(1,592)

Տոկոսադրույքի ռիսկ. Ընկերությունը ենթարկվում է շուկայական տոկոսադրույքների գերակշռող մակարդակների տատանումների ազդեցությունը իր ֆինանսական դիրքի և դրամական հոսքերի վրա: Տոկոսների մարժան կարող է աճել այդպիսի փոփոխությունների արդյունքում, բայց կարող է նվազել կամ հանգեցնել վնասների՝ անսպասելի տատանումների դեպքում: Ստորև բերված աղյուսակը ամփոփում է Ընկերության ենթարկվածությունը տոկոսադրույքի ռիսկին:

33 Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Աղյուսակում ներկայացված են Ընկերության ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների հանրագումարային մեծությունները հաշվեկշռային արժեքներով՝ դասակարգված ըստ պայմանագրային տոկոսների վերագնահատման կամ մարման ամսաթվերից առավել վաղ ամսաթվով:

Հազ. ՀՀ դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-12 ամիս	Ավելի քան 1 տարի	Ընդամենը
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ ֆիքսված տոկոսադրույքով	-	2,803,900	1,324,689	4,128,589
Ընդհանուր ֆինանսական ակտիվներ փոփոխական տոկոսադրույքով	-	-	17,970,410	17,970,410
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ ֆիքսված տոկոսադրույքով	210,859	2,415,583	4,514,453	7,140,895
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ փոփոխական տոկոսադրույքով	10,428	-	18,171,938	18,182,366
Չուտ տոկոսային զգայունության բացը Առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	(221,287)	388,317	(3,391,292)	(3,224,262)
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ ֆիքսված տոկոսադրույքով	-	1,357,111	12,524,122	13,881,233
Ընդհանուր ֆինանսական ակտիվներ փոփոխական տոկոսադրույքով	-	-	6,743,905	6,743,905
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ ֆիքսված տոկոսադրույքով	133,280	1,721,584	3,166,781	5,021,645
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ փոփոխական տոկոսադրույքով	81,070	-	17,465,550	17,546,620
Չուտ տոկոսային զգայունության բացը Առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	(214,350)	(364,473)	(1,364,304)	(1,943,127)

Եթե 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, տոկոսադրույքները լինեին 1%-ով ցածր (2022թ.՝ 1%-ով ցածր), իսկ մնացած բոլոր փոփոխականները՝ հաստատուն, ապա տարվա շահույթը կլիներ 110,715 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 68,875 հազ. ՀՀ դրամ) ավելի բարձր՝ հիմնականում փոփոխական տոկոսային պարտավորությունների գծով ավելի ցածր տոկոսային ծախսերի արդյունքում:

Եթե տոկոսադրույքները լինեին 1%-ով բարձր (2022թ.՝ 1%-ով բարձր), իսկ մնացած բոլոր փոփոխականները՝ հաստատուն, ապա տարվա շահույթը կլիներ 110,715 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 68,875 հազ. ՀՀ դրամ) ավելի ցածր՝ հիմնականում փոփոխական տոկոսային պարտավորությունների գծով ավելի բարձր տոկոսային ծախսերի արդյունքում:

Ընկերությունը վերահսկում է տոկոսադրույքները իր ֆինանսական գործիքների գծով: Ստորև բերված աղյուսակում ամփոփված են պայմանագրային տոկոսադրույքները համապատասխան հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում հիմք ընդունելով առանցքային դեկավար անձնակազմի կողմից դիտարկված հաշվետվությունները:

Տարեկան % արտահայտությամբ	2023թ.		2022թ.	
	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլար	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլար
Ակտիվներ				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	0-6	0-1	0-6	0-1
Ժամկետային ավանդ	8.75-9.25	-	9,3	-
Տրամադրված վարկեր	13	0, 8, SOFR+5.6	13	0, 8, SOFR+5.6
Ստացված փոխառություններ	4/2	SOFR + 5.6	4/2	SOFR + 5.6

33 Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Իրացվելիության ռիսկ. Իրացվելիության ռիսկն այն ռիսկն է, որ կազմակերպությունը կարող է ունենալ դժվարություններ իր ֆինանսական պարտավորությունների կատարման ժամանակ: Ընկերությունը օրական կտրվածքով առնչվում է դրամական միջոցների պահանջների: Իրացվելիության ռիսկը կառավարվում է Ընկերության ֆինանսական բաժնի կողմից: Դեկավարությունը վերահսկում է Ընկերության դրամական հոսքերի ամսական շարժի կանխատեսումները: Ընկերությունը աշխատում է պահպանել կայուն ֆինանսավորման աղբյուրներ, որոնք հիմնականում բաղկացած են առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերից: Ընկերությունը ֆինանսական միջոցների ներդրումներ է կատարում իրացվելի ակտիվների դիվերսիֆիկացված փաթեթում, որպեսզի կարողանա արագորեն և անմիջականորեն բավարարել չնախատեսված իրացվելիության պահանջները: Ընկերության իրացվելիության պորտֆելը կազմված է դրամական միջոցներից և դրանց համարժեքներից (տես Ծանոթագրություն 15): Գանձապետական բաժինը վերահսկում է իրացվելիության դիրքը և պարբերաբար իրականացնում է իրացվելիության սթրեթեյստ՝ օգտագործելով ինչպես բնականոն, այնպես էլ առավել խիստ շուկայական պայմաններ ներառող սցենարներ:

Ֆինանսական պարտավորությունների ժամկետայնության վերլուծությունը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հետևյալն է.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-12 ամիս	12 ամիս - 5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Ընդամենը
Ստացված բանկային վարկեր Առևտրային և այլ ֆինանսական կրեդիտորական պարտքեր (Ծանոթագրություն 21)	10,428	1,809,008	20,422,094	4,918,199	27,159,729
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	1,217,804	7,184,398	-	-	8,402,202
	210,859	2,103,269	4,602,233	1,585,654	8,502,015
Ընդամենը ապագա վճարներ, ներառյալ ապագա մայր գումարի և տոկոսագումարների վճարներ	1,439,091	11,096,675	25,024,327	6,503,853	44,063,946

Վերը նշված աղյուսակում ներկայացված են պարտավորությունները 31 դեկտեմբերի 2023թ. ըստ մնացորդային պայմանագրային մարման ժամկետների: Ժամկետայնության աղյուսակում բացահայտված գումարներն իրենցից ներկայացնում են պայմանագրային չզեղչված դրամական միջոցների հոսքեր, ներառյալ համախառն վարձակալական պարտավորությունները, (մինչև ապագա ֆինանսական ծախսերի նվազեցումը) և ֆինանսական երաշխիքները: Նման չզեղչված դրամական հոսքերը տարբերվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներառված գումարից, քանի որ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում նշված գումարը հիմնված է զեղչված դրամական հոսքերի վրա:

Ֆինանսական պարտավորությունների ժամկետայնության վերլուծությունը 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հետևյալն է.

33 Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Հազ. ՀՀ դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-12 ամիս	12 ամիս - 5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Ընդամենը
Ստացված բանկային վարկեր Առևտրային և այլ ֆինանսական կրեդիտորական պարտքեր (Ծանոթագրություն 21)	81,070	787,697	19,625,619	5,021,208	25,515,594
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	1,206,887	7,316,370	-	-	8,523,257
	138,117	1,197,722	3,492,433	1,348,791	6,177,063
Ընդամենը ապագա վճարներ, ներառյալ ապագա մայր գումարի և տոկոսագումարների վճարներ	1,426,074	9,301,789	23,118,052	6,369,999	40,215,914

Տրամադրված երաշխիքները ներառված են «Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս» կատեգորիայում, քանի որ Ընկերությունը կախվածություն ունի երաշխիքով ապահովված վարկի գծով վարկառուի կողմից բանկի առջև ստանձնած պարտավորությունների կատարումից և գործողություններից, որոնք բանկը կարող է ձեռնարկել վարկի և երաշխիքային պայմանագրերի պայմանների հիման վրա:

Այն դեպքերում, երբ վճարվող գումարը ֆիքսված չէ, աղյուսակում նշված արժեքը որոշվում է՝ ելնելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առկա պայմաններից: Արտարժույթով վճարները փոխարկվում են՝ օգտագործելով հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ սփոթ փոխարժեքը:

34 Կապիտալի կառավարում

Կապիտալի կառավարման առումով Ընկերության խնդիրն է՝ ապահովել Ընկերության անընդհատության հիմունքով գործելու կարողությունը, միևնույն ժամանակ բաժնետերերի համար ապահովել եկամտաբերության ընդունելի մակարդակ, հաշվի առնելով այլ գործընկերների շահերը և պահպանելով կապիտալի գծով ծախսերը նվազագույնի հասցնելու համար օպտիմալ կապիտալի կառուցվածք: Կապիտալ կառուցվածքը պահպանելու և կարգավորելու համար Ընկերությունը կարող է ճշգրտել բաժնետերերին վճարվելիք շահաբաժինների չափերը, բաժնետերերին վերադարձվող կապիտալը, ինչպես նաև թողարկել նոր բաժնետոմսեր կամ վաճառել ակտիվները՝ պարտքը նվազեցնելու նպատակով: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության կողմից տնօրինվող կապիտալի չափը կազմել է 41,274,107 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 31,335,670 հազ. ՀՀ դրամ):

Ոլորտի մյուս մասնակիցներին համահունչ՝ Ընկերությունը վերահսկում է կապիտալը՝ հաշվի առնելով փոխանցման գործակիցը: Այս գործակիցը հաշվարկվում է որպես երկարաժամկետ և կարճաժամկետ վարկերի հանրագումար՝ բաժանած կառավարվող ընդհանուր կապիտալի մեծությանը: Ընկերությունը սեփական կապիտալը դիտարկում է որպես կառավարվող ընդհանուր կապիտալ, ինչպես ցույց է տրված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում: 2023թ. ընթացքում Ընկերության ռազմավարության համաձայն, որն անփոփոխ է 2022թ.-ից, փոխանցման գործակիցը պահպանվել է 40%-ից 60% սահմաններում: Փոխանցման գործակիցը 59%-ից նվազել է մինչև 50%: Ընկերությունը 2023թ. ընթացքում կատարել է կապիտալի գծով արտաքին պարտադիր բոլոր պահանջները (2022թ. համար տես ծանոթագրություն 17):

35 Իրական արժեքի բացահայտումներ

Իրական արժեքի չափման վերլուծությունը կատարվում է ըստ իրական արժեքի հիերարխիայում մակարդակի հետևյալ կերպ՝ (i) մակարդակ 1՝ չափումներ ակտիվ շուկայում նույնական ակտիվների կամ պարտավորությունների գնանշվող (չճշգրտվող) գներով, (ii) մակարդակ 2՝ չափման գնահատման մեթոդներ, որոնցում ակտիվի կամ պարտավորության համար բոլոր էական ելակետային տվյալներն ուղղակիորեն (օրինակ՝ գներ) կամ անուղղակիորեն (օրինակ՝ գների հիման վրա ստացված) դիտելի են, (iii) մակարդակ 3՝ գնահատումներ, որոնք հիմնված չեն բացառապես շուկայի դիտելի տվյալների վրա (այն է՝ գնահատման համար անհրաժեշտ են նշանակալի ոչ դիտելի ելակետային տվյալներ): Ֆինանսական գործիքները իրական արժեքի հիերարխիայի համապատասխան մակարդակին վերագրելիս՝ ղեկավարությունը կիրառում է դատողություն: Եթե իրական արժեքի չափման համար օգտագործվում են էական ճշգրտում պահանջող դիտարկելի տվյալներ, ապա իրական արժեքի տվյալ չափումը վերաբերում է մակարդակ 3-ին: Օգտագործվող տվյալների նշանակալիությունը գնահատվում է իրական արժեքով չափվող ամբողջության համար:

ա) Իրական արժեքի պարբերական չափումներ

Իրական արժեքի պարբերական չափումները հաշվապահական հաշվառման ստանդարտներով պահանջվող կամ թույլատրվող չափումներն են յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի ֆինանսական վիճակի հաշվետվությունում: Ստորև աղյուսակում ներկայացված են իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակները, որոնց միջոցով դասակարգվում են իրական արժեքի պարբերական չափումները:

Հազ. ՀՀ դրամ	2023թ.		2022թ.	
	Մակարդակ 3	Ընդամենը	Մակարդակ 3	Ընդամենը
Ոչ ֆինանսական ակտիվներ				
- Ներդրումային գույք	6,205,118	6,205,118	5,927,067	5,927,067
Ընդամենը ակտիվների իրական արժեքի պարբերական չափումներ առ 31 դեկտեմբերի	6,205,118	6,205,118	5,927,067	5,927,067

Գնահատման եղանակը, 3-րդ մակարդակի չափումների իրական արժեքի չափման մեջ օգտագործվող ելակետային տվյալները և այդ տվյալների ողջամտորեն հնարավոր փոփոխությունների նկատմամբ զգայունությունը հետևյալն են՝ 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

Իրական արժեք	Գնահատման մեթոդ	Օգտագործված ելակետային տվյալներ	Ելակետային տվյալների միջակայք (կշռված միջին)	Ողջամիտ փոփոխություն	Իրական արժեքի չափման զգայունություն	
Հազ. ՀՀ դրամ						
Ակտիվներ՝ իրական արժեքով						
- Ներդրումային գույք	6,205,118	Չեղչված դրամական հոսքեր	WACC (կապիտալի կշռված միջին արժեք)	10.59%	+ 0.5 % - 0.5 %	-98,243 +100,398
Ընդամենը իրական արժեքի պարբերական չափումներ մակարդակ 3-ում	6,205,118					

35 Իրական արժեքի բացահայտումներ (շարունակություն)

Վերոնշյալ աղյուսակները բացահայտում են ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների գնահատման տվյալների նկատմամբ զգայունությունը, եթե չդիտարկվող տվյալներից մեկի կամ մի քանիսի փոփոխությունը՝ ողջամտորեն հնարավոր այլընտրանքային ենթադրություններն արտացոլելու նպատակով, նշանակալի չափով կփոփոխի իրական արժեքը: Այդ նպատակով նշանակալիությունը գնահատվել է շահույթի կամ վնասի, ընդհանուր ակտիվների կամ ընդհանուր պարտավորությունների տեսանկյունից, կամ երբ իրական արժեքի փոփոխությունները ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում կամ ընդհանուր սեփական կապիտալում: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում 3-րդ մակարդակի իրական արժեքի պարբերական չափումների գնահատման եղանակներում փոփոխություններ չեն եղել: (2022թ.՝ առկա չէ):

(բ) Իրական արժեքով չգնահատվող ակտիվներ և պարտավորություններ, որոնք իրական արժեքը բացահայտվում է

Իրական արժեքների վերլուծությունն ըստ իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների և իրական արժեքով չչափվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքի, ներկայացված է ստորև.

	31 դեկտեմբերի 2023թ.		31 դեկտեմբերի 2022թ.	
	Մակարդակ 3 իրական արժեք	Հաշվե- կշռային արժեք	Մակարդակ 3 իրական արժեք	Հաշվե- կշռային արժեք
<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>				
ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Ֆինանսական ակտիվներ				
ամորտիզացված արժեքով				
- Առևտրային դեբիտորական պարտքեր	6,804,449	6,804,449	6,240,018	6,240,018
- Տրամադրված փոխառություն	17,970,410	17,970,410	17,249,248	17,249,248
- Երկարաժամկետ առևտրային դեբիտորական պարտքեր	1,324,689	1,324,689	2,018,779	2,018,779
- Ժամկետային ավանդներ	1,371,537	1,371,537	823,885	823,885
- Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	989,762	989,762	615,800	615,800
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԱԿՏԻՎՆԵՐ	28,460,847	28,460,847	26,947,730	26,947,730
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Փոխառություններ				
- Բանկային վարկ	18,997,155	18,997,155	18,334,317	18,334,317
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ				
- Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	8,402,202	8,402,202	8,523,257	8,523,257
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	27,399,357	27,399,357	26,857,574	26,857,574

Իրական արժեքի հիերարխիայի 3-րդ մակարդակում իրական արժեքները գնահատվել են գեղչված դրամական հոսքերի գնահատման տեխնիկայի միջոցով: Լողացող տոկոսադրույքով գործիքների իրական արժեքը, որոնք գնանշված չեն ակտիվ շուկայում, գնահատվել է հավասար դրանց հաշվեկշռային արժեքին: Չգնանշված ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքների իրական արժեքը գնահատվել է գնահատված ապագա դրամական միջոցների հոսքերի հիման վրա, որոնք ակնկալվում է, որ կստացվեն ընթացիկ տոկոսադրույքներով համանման վարկային ռիսկեր և մարման ժամկետներ ունեցող նոր գործիքների դեպքում:

35 Իրական արժեքի բացահայտումներ (շարունակություն)

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ. Ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքների գնահատված իրական արժեքը հիմնված է գնահատված ապագա դրամական հոսքերի վրա, որոնք ակնկալվում է, որ կստացվեն ընթացիկ տոկոսադրույքներով համանման վարկային ռիսկեր ունեցող և մնացորդային մարման ժամկետներով նոր գործիքների դեպքում: Օգտագործված զեդչային դրույքաչափերը կախված են գործընկերոջ վարկային ռիսկից:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող պարտավորություններ: Այլ պարտավորությունների իրական արժեքները որոշվել են գնահատման մեթոդների կիրառմամբ: Նշված մարման ժամկետներով ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքների գնահատված իրական արժեքը գնահատվել է համանման վարկային ռիսկերով և մնացորդային ժամկետներով նոր գործիքների համար ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի հիման վրա՝ զեդչված ընթացիկ տոկոսադրույքներով :

36 Ֆինանսական գործիքների ներկայացում ըստ չափման կատեգորիաների

2023թ. և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության բոլոր ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները ներկայացված են ամորտիզացված արժեքով:

37 Փոխկապակցված կողմերի հետ մնացորդներ և գործարքներ

Կողմերը սովորաբար համարվում են փոխկապակցված, եթե դրանք գտնվում են ընդհանուր վերահսկողության տակ կամ եթե կողմերից մեկն ունի կարողություն վերահսկելու մյուս կողմին կամ կարող է ունենալ նշանակալի ազդեցություն կամ համատեղ վերահսկողություն մեկ այլ կողմի նկատմամբ՝ ֆինանսատնտեսական որոշումներ կայացնելիս: Յուրաքանչյուր հնարավոր փոխկապակցված կողմի հարաբերությունն դիտարկելիս ուշադրություն է դարձվում հարաբերության բնույթի, այլ ոչ միայն իրավական ձևի վրա:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ փոխկապակցված կողմերի հետ մնացորդները հետևյալն են.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Ամփջական մայր ընկերություն	Համատեղ վերահսկվող ընկերություններ
Ակտիվներ		
Տրամադրված փոխառություններ (պայմանագրային տոկոսադրույքը 10.77%)	17,970,410	-
Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ	1,324,689	-
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր, բացառությամբ կանխավճարների	2,064,416	206,631
Տրված կանխավճարներ ընթացիկ ակտիվների համար	1,893,617	266,901
Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով	-	146,665
Պարտավորություններ		
Ստացված կանխավճարներ	-	563,991
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	-	264,240

37 Փոխկապակցված կողմերի հետ մնացորդներ և գործարքներ (շարունակություն)

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ փոխկապակցված կողմերի հետ մնացորդները հետևյալն են.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Ամփջական մայր ընկերություն	Համատեղ վերահսկվող ընկերություններ
Ակտիվներ		
Տրամադրված փոխառություններ (պայմանագրային տոկոսադրույք 7.5-10.3%)	11,635,786	-
Տրամադրված փոխառություններ (պայմանագրային տոկոսադրույքը 0%)	5,425,111	-
Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ	2,166,338	-
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր, բացառությամբ կանխավճարների	529,637	370,646
Տրված կանխավճարներ ընթացիկ ակտիվների համար	1,604,777	123,699
Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով	-	30,847
Պարտավորություններ		
Ստացված կանխավճարներ	-	109,259
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	-	154,739

Փոխկապակցված կողմերի գծով եկամուտների և ծախսերի հոդվածները, ինչպես նաև այլ գործարքները 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում հետևյալն են.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Ամփջական մայր ընկերություն	Համատեղ վերահսկվող ընկերություններ
Ծախսեր		
Ծառայությունների ձեռքբերում	758,483	91,580
Կառավարման վճարներ	600 000	-
Եկամուտ		
Մատուցվող ծառայությունները	3,636	21,773
Հիմնական միջոցների վաճառքից մուտքեր	6,282	79,974
Տոկոսային եկամուտ	2,068,557	-
Այլ գործարքներ		
Վճարված շահաբաժիններ	6,000,000	-

Փոխկապակցված կողմերի գծով եկամուտների և ծախսերի հոդվածները, ինչպես նաև այլ գործարքները 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում հետևյալն են.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Ամփջական մայր ընկերություն	Համատեղ վերահսկվող ընկերություններ
Ծախսեր		
Ծառայությունների ձեռքբերում	496,149	37,647
Կառավարման վճարներ	435,000	-
Եկամուտ		
Մատուցվող ծառայությունները	1,963,130	10,893
Հիմնական միջոցների վաճառքից մուտքեր	9,025	904,491
Տոկոսային եկամուտ	1,261,196	-
Այլ գործարքներ		
Տրամադրված վարկեր	10,357,819	-

37 Փոխկապակցված կողմերի հետ մնացորդներ և գործարքներ (շարունակություն)

Հիմնական ղեկավար անձնակազմի հատուցում. Առանցքային ղեկավար անձնակազմը, գլխավոր տնօրեն, գլխավոր տնօրենի տեղակալ, ֆինանսական տնօրեն, գործառնական տնօրեն, տեխնիկական տնօրեն, կոմերցիոն տնօրեն և խորհրդի անդամ:

Առանցքային ղեկավար անձնակազմի հատուցումները ներկայացված են ստորև.

	2023թ.		2022թ.	
	Ծախս	Չուտ հաշվեգրված պարտա- վորություն	Ծախս	Չուտ հաշվեգրված պարտա- վորություն
<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>				
<i>Կարճաժամկետ հատուցումներ.</i>				
- Աշխատավարձ	545,025	62,577	491,092	57,459
Գործուղման և ներկայացուցչական ծախսեր	31,431	-	27,891	-
Ընդամենը	576,456	62,577	518,982	57,459

Վերոնշյալ աղյուսակում ղեկավար անձնակազմին հատուցման գծով ծախսերը ներառում են պարտադիր կենսաթոշակային հիմնադրամի հատկացումներ՝ 5,218 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 4,565 հազ. ՀՀ դրամ):

38 Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցող դեպքեր

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման ամսաթվից հետո տեղի չեն ունեցել այնպիսի դեպքեր, որոնք կարող էին հանգեցնել Ընկերության ֆինանսական հաշվետվություններում լրացուցիչ բացահայտման: